

Protoprezbiter Theodoros Zisis

*REAUA ASCULTARE
ȘI
SFÂNTA NEASCULTARE*

Cartea „*Reaua ascultare și sfânta neascultare*” a fost scrisă în anul 2006 ca reacție la inacțiunea și indiferența episcopilor față de răspândirea și întărirea panereziei ecumenismului și la erodarea morală a multor clerici.

Argumentul fals al ascultării de episcopi a paralizat orice dorință de rezistență sau a dat o justificare și o soluționare duhovnicească pentru cei indolenți, timorați și indiferenți.

Am spus și am scris și alte dăți că e de mare preț cunoașterea tradiției bisericești și, înainte de toate, voința și dorința păzirii predaniilor, urmarea Sfinților. Când este atacată Evanghelia și este anulat adevărul, atunci nu este justificată tăcerea sau inacțiunea. Există „*vreme de a tăcea și vreme de a vorbi*”. Noi am vorbit, am analizat și am propus soluții. Am cunoscut consecințele cutezanței și le-am expus.

Ne bucurăm îndeosebi că ni s-a dat prilejul să comentăm pe subiectul delicat și sensibil al ascultării, să-l prezentăm și dintr-o altă dimensiune, necunoscută și care nu a fost prezentată până acum. Dacă această dimensiune este ignorată, vor domina învățătorii mincinoși și falșii păstori, care sfâșie turma sau o conduc pe căile pierzării.

Protoprezbiter Theodoros Zisis

**REAU A ASCULTARE
ȘI
SFÂNTA NEASCULTARE**

(Prima parte)

Traducere din limba greacă de
Ieromonah Lavrentie Carp

EDITURA BABEL BACĂU
2020

Traducerea din limba greacă
a fost realizată după originalul:

ΚΑΚΗ ΥΠΑΚΟΗ ΚΑΙ ΑΓΙΑ ΑΝΥΠΑΚΟΗ
(Ἡ πνευματικὴ καὶ διοικητικὴ κρίση
στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος)

Autor: Protoprezbiter Theodoros Zisis

Ediție în limba română îngrijită de **Pr. Mihai Cantor**

Editare și corectare text: Roxana-Cristina Cantor

Coperta: Roxana-Cristina Cantor

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă
electronic, mecanic, prin fotocopiere sau prin
vreun alt mod,
fără acordul scris dat în prealabil de autor.

Tipografia DOCUPRINT
0234 – 588 930; 0744-774-818;
birou@docuprint.ro; www.docuprint.ro

Editura BABEL din cadrul
S.C. DOCUPRINT S.R.L. Bacău sprijină, prin
lucrările editate, crearea de către Academia
Română a „Corpusului computațional de referiță
pentru limba română contemporană”.

Mulțumim

Preacucernicului Părinte Theodoros Zisis, Profesor emerit al Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Aristotel” din Tesalonic, pentru bunăvoința de a ne acorda dreptul și binecuvântarea traducerii și publicării, în limba română, a acestei cărți, spre slava lui Dumnezeu și pentru luminarea clerului și poporului român binecredincios. Totodată mulțumirile noastre se îndreaptă către Pr. Matei Vulcănescu, care a mijlocit pentru obținerea binecuvântării și către toți credincioșii care au contribuit material pentru tipărirea prezentei ediții.

PROLOG
- la ediția în limba greacă (2006) -

În anul 2005 Biserica Greciei a cunoscut și a trăit o criză înfricoșătoare. Revelarea scandalurilor pe seama clericilor de rang înalt, care au extins acțiunea lor și în afara limitelor Bisericii Locale, cu consecința mai ales că furtuna s-a întins și în Patriarhia venerabilă și străveche a Ierusalimului, au zguduit fidelitatea credincioșilor față de preoțime și au umplut cu săgeți otrăvite tolba dușmanilor Bisericii. Administrația Bisericii, situată ca parte a problemei, nu poate să înfrunte criza pentru că a devenit lipsită de credibilitate.

Episcopii au fost cuprinși de frică și timiditate, în afară de puține excepții, când totuși a lipsit iarăși decizia cu privire la lucrările care ar fi tămăduit criza. Un episcop serios și priceput ne-a destăinuit că nu cutează să facă orice, să delibereze și să se problematizeze cu alți episcopi pentru că imediat acest lucru ar fi devenit cunoscut celor care *«păreau să conducă»* și ar fi devenit ținta atacurilor și amenințărilor. Clerul parohial, constituit din preoți căsătoriți, a fost strâmtorat de înjosirea preoției de către clericii nevrednici, a fost totuși neputincios să-și exprime părerea, să propună soluții, pe considerentul atotputerniciei și administrației incontrolabile judiciare a episcopilor. Argumentul fals al ascultării de episcopi a paralizat orice dorință de rezistență sau a dat o justificare și o soluționare duhovnicească pentru cei indolenți, timorați și indiferenți.

Am spus și am scris și alte dăți că e de mare preț cunoașterea tradiției bisericești și, înainte de toate, voința și dorința păzirii predaniilor, urmarea Sfinților. Când este atacată Evanghelia și este anulat adevărul, atunci nu este justificată tăcerea sau inacțiunea. Există „*vreme de a tăcea și vreme de a vorbi*”. Noi am vorbit, am analizat și am propus soluții. Am cunoscut consecințele cutezanței și le-am expus. Arhiepiscopul Hristodul ne-a impus pedeapsa lipșirii de orice lucrare preoțească fără competență și necanonic pentru că aparținem altei jurisdicții bisericești ca și cleric al Patriarhiei Ecumenice în care nu avea dreptul să intervină. A făcut aceasta, evident, cu consimțământul Patriarhiei Ecumenice, al cărei cap nu-i place cuvântul ortodox tradițional. Totuși nu am cedat, cu harul lui Dumnezeu și cu sprijinul mișcător al multor frați, dintre cei de aproape și de departe.

Roadele acestei privegheri și a acestor lupte sunt cele trei texte care sunt publicate în cartea de față, publicată deja în «*Presa Ortodoxă*» și în «*Theodromia*». Ne bucurăm îndeosebi că ni s-a dat prilejul să comentăm pe subiectul delicat și sensibil al ascultării, să-l prezentăm și dintr-o altă dimensiune, necunoscută și care nu a fost prezentată până acum. Dacă această dimensiune este ignorată, vor domina învățătorii mincinoși și falșii păstori, care sfășie turma sau o conduc pe căile pierzării.

Iunie 2006

Protoprezbiter Theodoros Zisis

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ βιβλίο «Κακὴ Ὑπακοὴ καὶ Ἁγία Ἀνυπακοή» γράφτηκε τὸ 2006, ὡς ἀντίδραση στὴν ἀπραξία καὶ ἀδιαφορία τῶν ἐπισκόπων ἀπέναντι στὴν ἐξάπλωση καὶ ἐνδυνάμωση τῆς παναίρεσης τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ στὴν ἠθικὴ διάβρωση πολλῶν κληρικῶν. Ἡ πρώτη ἐνότητα τοῦ Α΄ κεφαλαίου ἔχει τὸν χαρακτηριστικὸ τίτλο «Δὲν μᾶς ἔφτανε ὁ Οἰκουμενισμός, ἦλθε καὶ ὁ Σοδομισμός».

Εἶχαν προηγηθῆ οἱ ἐπισκέψεις τοῦ πάπα σὲ πολλὲς ὀρθόδοξες χῶρες, ὅπου ἔγινε δεκτὸς μὲ τιμὲς καὶ φιλοφρονήσεις, χωρὶς νὰ ἀποφευχθοῦν οἱ συμπροσευχὲς καὶ τὰ συλλεΐτουργα, πολλὲς φορὲς μάλιστα μὲ τροπάρια καὶ ὕμνους ποὺ τὸν παρουσίαζαν ὡς «ἐρχόμενον ἐν ὀνόματι Κυρίου». Τὰ ὅρια μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ αἱρέσεως, μεταξὺ Ἀληθείας καὶ πλάνης, εἶχαν καταργηθῆ. Στὴν πράξη ἐκηρύσσετο «ἕτερον εὐαγγέλιον». Καταργήθηκε πλέον ἡ κατακολούθηση τῶν Ἁγίων Πατέρων, τὸ «ἐπόμενοι τοῖς θείοις Πατράσι» τῶν Ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Σὲ ὅσους ἀντιδρουῖσαν καὶ ἀντιστέκονταν στὶς ἀντιευαγγελικὲς καὶ ἀντιπατερικὲς αὐτὲς ἐνέργειες προβαλλόταν ἡ ὑποχρέωση τῆς ὑπακοῆς στοὺς ἐπισκόπους, καὶ ἐλησμονεῖτο πῶς, ἂν ἴσχυε διαχρονικὰ στὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὴ ἡ ἀπροϋπόθετη καὶ κακὴ ὑπακοή, δὲν θὰ ὑπῆρχε ἡ Ὁρθοδοξία, διότι πολλοὶ πατριάρχες καὶ ἐπίσκοποι ἦσαν αἱρετικοὶ καὶ ἀγωνίσθηκαν νὰ ἐπιβάλουν τὴν αἵρεση, καταδικάσθηκαν ὅμως ἀπὸ τὸ ὑγιὲς πλήρωμα τῆς

Ἐκκλησίας. Ὁ αἰρετικὸς Παπισμὸς ὕψωσε μὲ θρασύτητα τὴν κεφαλή του στὴν Γενικὴ Συνέλευση τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου στὸ Balamand τοῦ Λιβάνου (1993). Ἐκεῖ στὸ κοινὸ κείμενο ποὺ ὑπέγραψαν Ὁρθόδοξοι καὶ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἀρχιερεῖς καὶ θεολόγοι γιὰ πρώτη φορὰ ἀναγνωρίζουμε τὸν Παπισμὸ ὡς ἐκκλησία μὲ ἔγκυρα μυστήρια καὶ ἀποστολικὴ διαδοχὴ καὶ συνυπεύθυνο γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου.

Τὰ ἴδια καὶ χειρότερα συνέβησαν λίγο ἀργότερα στὶς σχέσεις μας μὲ τὸν Προτεσταντισμὸ καὶ τὸ λεγόμενο «Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν». Δὲν φτάνει τὸ ὅτι μὲ τὴν συμμετοχὴ μας καὶ μόνο προσδίδουμε ἐκκλησιαστικὸ χαρακτήρα στὴν πληθώρα τῶν προτεσταντικῶν ομάδων, ὑπογράψαμε τώρα κοινὰ κείμενα μὲ τοὺς Προτεστάντες στὸ Πόρτο Ἀλέγκρε τῆς Βραζιλίας (2006) καὶ στὸ Πουσάν τῆς Νοτίου Κορέας (2013), στὰ ὁποῖα ἀρνούμαστε τὴν ἀποκλειστικότητα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ δεχόμαστε ὅτι καμμία χριστιανικὴ ὁμολογία δὲν ἔχει τὴν πλήρη ἀλήθεια, ἀλλὰ μόνο μέρος τῆς ἀληθείας, καὶ ὅτι μόνον ἐνωμένοι ἐκφράζουμε τὴν ὅλη ἀλήθεια.

Καὶ τὸ ἀποκορύφωμα ὅλης αὐτῆς τῆς αἰρετικῆς ἀποστασίας ἔλαβε χώρα στὴν ψευδοσύνοδο τῆς Κρήτης (Ἰούνιος 2016), ὅπου συνοδικὰ γιὰ πρώτη φορὰ ἀναγνωρίζουμε τὶς αἵρέσεις ὡς ἐκκλησίες καὶ ἐγκρίνουμε τὰ αἰρετικὰ κείμενα τῶν ψευδοθεολογικῶν διαλόγων μὲ τοὺς Μονοφυσίτες, τοὺς Παπικοὺς καὶ τοὺς Προτεστάντες. Τὸ τοπίο γίνεται πιὸ σκοτεινὸ, ἂν προσθέσουμε καὶ τὴν ἀναγνώριση ἀπὸ ὀλιγάριθμες τοπικὲς ἐκκλησίες τῆς ψευδοαυτοκεφαλίας τῶν Οὐκρανῶν σχισματικῶν καὶ ὅσα βλάσφημα λέγονται καὶ

πράσσονται αὐτὲς τὶς ἡμέρες σχετικὰ μὲ τὸ ὕψιστο καὶ ἀγιώτατο μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, μὲ πρόσχημα τὴν λοίμωξιν τοῦ Κορωνοϊοῦ.

Τὸ καθῆκον τῶρα τῆς ἀγίας ἀνυπακοῆς στοὺς αἰρετίζοντες καὶ ἐκκοσμηκευμένους ἐπισκόπους τῆς ἀνὰ τὴν Οἰκουμένη Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας προβάλλει ξεκάθαρο καὶ ἐπιτακτικόν.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ χαρήκαμε γιὰ τὴν πρωτοβουλία ποὺ εἶχε ὁ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς π. Mihai Cantor, ἀγωνιστῆς καὶ ὁμολογητῆς κληρικός, νὰ μεταφρασθῆ τὸ βιβλίον μας αὐτὸ καὶ στὴν ρουμανικὴ γλῶσσα, ὥστε νὰ πληροφορηθοῦν καὶ οἱ Ρουμάνοι Ὁρθόδοξοι τί διδάσκουν ἡ Ἁγία Γραφή καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸ θέμα τῆς κακῆς ὑπακοῆς στοὺς κακοὺς ἐπισκόπους καὶ νὰ μὴ διστάζουν νὰ υἱοθετήσουν τὴν ἀγία ἀνυπακοή, «ἐπόμενοι τοῖς θείοις Πατράσι». Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας διαθέτει ὑγιεῖς ὀρθόδοξες δυνάμεις ποὺ ἀντιδρῶν στὰ φαινόμενα τῆς ἀποστασίας, καὶ εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ὁ ἀρχηγός, ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εὐλογεῖ τοὺς ἀγῶνες καὶ τὴν ὁμολογίαν τους, χαίρουν δὲ καὶ ἀγάλλονται ἐν ἀγάπῃ ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος καὶ σύμπασι ὁ χορὸς τῶν Ἁγίων Πατέρων, Ὁμολογητῶν καὶ Μαρτύρων τῆς Πίστεως.

Πρωτοπρεσβύτερος
Θεόδωρος Ζήσης

Ὀκτώβριος 2020

Th. Θεόδωρος Ζήσης

PROLOG

- la ediția în limba română -

Cartea „*Reaua ascultare și sfânta neascultare*” a fost scrisă în anul 2006 ca reacție la inacțiunea și indiferența episcopilor față de răspândirea și întărirea panereziei ecumenismului și la erodarea morală a multor clerici. Prima parte a capitolului 1 are titlul definitoriu „*Nu ne-a ajuns ecumenismul, a venit și sodomia*”.

Au premers vizitele papei în multe țări ortodoxe, unde a fost primit cu onoruri și amabilități, fără să se ferească de rugăciuni împreună și împreună-slujiri, de multe ori mai ales cu tropare și cântări care-l prezentau drept «cel ce vine întru numele Domnului». Limitele dintre Ortodoxie și erezie, dintre Adevăr și înșelare au fost desființate. În faptă a fost propovăduită «o altă Evanghelie». A fost desființată și urmarea Sfinților Părinți, zicala «*următori dumnezeieștilor Părinți*» a Sfințelor Sinoade Ecumenice. Celor care au reacționat și au stat împotriva acestor acțiuni antievangelice și antipatristice li s-a pus împotriva obligația ascultării față de episcopi și a fost uitat faptul că, dacă ar fi fost valabilă în istoria Bisericii această ascultare rea și necondiționată, nu ar fi existat Ortodoxia pentru că mulți patriarhi și episcopi au fost eretici și s-au luptat să impună erezia, totuși au fost condamnați de pliroama sănătoasă a Bisericii. Papismul eretic și-a înălțat cu obrăznicie capul la Conferința Generală a Comisiei Mixte a Dialogului Teologic la

Balamand din Liban (1993). Acolo în textul comun pe care l-au semnat arhieriei ortodocși și romano-catolici pentru prima dată recunoaștem papismul ca biserică ce are taine valide și succesiune apostolică și co-responsabilă pentru mântuirea lumii.

Aceleași lucruri și mai rele s-au întâmplat puțin mai devreme în relațiile noastre cu protestantismul și cu așa-zisul «Consiliu Mondial al Bisericilor». Nu ajunge faptul că numai prin participarea noastră trădăm caracterul bisericesc față de abundența grupărilor protestante, am semnat acum texte comune cu protestanții la Porto Alegre în Brazilia (2006) și la Busan în Coreea de Nord (2013), unde am tăgăduit exclusivitatea Ortodoxiei și am primit faptul că nicio confesiune creștină nu are adevărul deplin, ci numai o parte din adevăr și că numai uniți exprimăm tot adevărul.

Punctul culminant a toată această apostazie eretică a avut loc la Pseudo-Sinodul din Creta (iunie 2016), unde prima dată am recunoscut sinodal ereziile drept biserici și am validat textele eretice de la dialogurile pseudo-teologice cu monofiziții, cu papistașii și cu protestanții. Peisajul devine mai întunecat dacă adăugăm și recunoașterea de către puține Biserici Locale a autocefaliei mincinoase a schismaticilor ucraineni și hulele care sunt spuse și înfăptuite în aceste zile cu privire la Taina preainaltă și preasfântă a dumnezeieștii Euharistiei, cu pretextul infecției cu coronavirus.

Datoria acum a sfintei neascultări față de episcopii care săvârșesc o erezie și lumești din Biserica Ortodoxă din lume iese în față clară și imperioasă.

Din acest motiv, ne-am bucurat de inițiativa pe care a luat-o fratele și împreună-slujitorul în Hristos, Pr. Mihai Cantor, cleric luptător și mărturisitor, ca să fie tradusă cartea aceasta a noastră în limba română, astfel încât să fie informați și ortodocșii români ce învață Sfânta Scriptură și Părinții Bisericii pe subiectul relei ascultări față de episcopii răi și să nu ezite să adopte sfânta neascultare, «*următori dumnezeieștilor Părinți*». Biserica din România dispune de puteri ortodoxe care reacționează la fenomenele apostaziei și suntem încredințați că Domnul nostru Iisus Hristos, cârmuitorul și capul Bisericii, binecuvintează luptele și mărturisirea lor, dar se bucură și se veselește cu dragoste Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și toată ceata Sfinților Părinți, Mărturisitori și Mucenici ai credinței.

Protoprezbiter
Theodoros Zisis

Octombrie 2020

REAU A ASCULTARE ȘI SFÂNTA NEASCULTARE

1. Nu ne-a ajuns ecumenismul, a venit și sodomia

Este dificil să îndreptăm ceva de nejustificat. Este tratat ca fiind complet absurd și necredibil și provoacă mânie și iritare faptul că rămân nepedepsiți cei care au scufundat Biserica în mocirla smintelilor, în vreme ce, dimpotrivă, sunt pedepsiți cei care semnalează răul, starea foarte rea a lucrurilor bisericesti și susțin trezirea, asumarea răspunderii din partea episcopilor care sunt co-responsabili în principal din motive de tăcere și lipsă de reacție.

Nu ne-au ajuns abaterile de la credința ortodoxă și marea erezie eclezio logică a ecumenismului, la care urmează să participăm în felurite moduri, acum, ca urmare a laxității în dogmă, în credință, s-a ivit neapărat și laxitatea în moravuri, abandonarea modului evanghelic și patristic de viață și adoptarea de către o mare parte a clericilor care țin întâietățile traiului desfătat și luxos, a superiorității și a persoanelor lumești și, înainte de toate, răspândirea în trupul preoțimii a păcatului înfricoșător al sodomiei, al homosexualității. Scandalurile roz ale clericilor, ratate și necercetate ca morală, fără terapie pastorală, întinează ca o cangrenă cinstita și sfânta preoție, înjosec cinstita rasă, fac necredibil și fâțarnic cuvântul Bisericii. Cine va mai crede când vom vorbi despre simplitate, despre nevoință, despre înfrânare, despre desconsiderarea celor lumești și pământești, despre neagoniseală și feciorie? Cei mai mulți clerici au încetat să mai vorbească despre acestea pentru

că nu le cred, în timp ce alții le afișează, fiind cumpătați și fățarnici în cuvinte, dar totuși le anulează în practică.

A izbucnit înfricoșătoarea mânie a lui Dumnezeu împotriva însoțirii cu bărbați a sodomiților; foc din cer a mistuit și a distrus Sodoma și Gomora. Arzătoare sunt cuvintele Apostolului Pavel împotriva homosexualității în primul capitol al *Epistolei către romani* și în alte texte ale lui. Numai un exemplu de desfrânare între persoane înrudite în Corint a trezit conștiința lui; și, temându-se ca nu cumva să acționeze ca un aluat rău, recomandă tăierea, alungarea celui desfrânat din comunitatea bisericească¹. Cum vom cuteza, spune, să judecăm lumea când lăsăm neatins păcatul în Biserică?

*«Dar acum v-am scris să nu vă amestecați laolaltă dacă cineva care se numește frate este desfrânat sau lacom sau idolatru sau batjocoritor sau bețiv sau răpitor, cu unul ca acest nici să nu mâncați. Căci cum să judec pe cei din afară? Nu-i judecați voi pe cei dinăuntru? Iar pe cei din afară îi judecă Dumnezeu; și scoateți pe cel desfrânat dintre voi»*². Nu și-ar fi putut imagina cerescul Apostol și toți Sfinții Apostoli și Părinți că va ajunge vremea când legea lui Dumnezeu va slăbi, va fi pusă în nelucrare Evanghelia, încât nu numai să nu fie tăiați din trupul Bisericii desfrânații, ci să se apropie de Sfântul Altar, să prindă sfintele Vase sodomiții, clericii homosexuali, că vom participa la «Consiliul Mondial al Bisericilor» și nu numai că vom mânca împreună, ci ne vom și ruga împreună cu așa-zii creștini, cu așa-zisele biserici, care binecuvintează și nunta

---

¹ 1 Corinteni 5, 1-8.

² 1 Corinteni 5, 11-13.

homosexualilor. Nu cutează acum conducerea bisericească să dea război prin cuvânt îndrăzneț și vrednic de crezare cu sodomia, pe care predicatorii Iluminismului Occidental întunecat se apucă să o legifereze și în Ortodoxie, în Grecia sfințită, pentru că nu au păzit ceea ce spune Evanghelia, să alunge din comunitatea bisericească, să taie din trupul Bisericii pe cei răi, pe desfrânați, pe lacomi, pe sodomiți. Săgețile cuvântului bisericesc împotriva homosexualității se întorc în cei care cutează să le slobozească prin argumentul: Nu vedeți propriile voastre «cusururi», propriile voastre păcate? Nu mai suntem nici lumină a lumii, ca să strălucim prin curăția vieții noastre, nici sare, ca să prevenim lumea de la descompunerea morală produsă, pentru aceasta și suntem disprețuiți duhovnicește ca niște netrebnici și suntem călcați în picioare de oameni: *«Voi sunteți sarea pământului; dacă sarea se va altera, cu ce va fi dreasă? La nimic nu mai este bună decât să fie aruncată afară și să fie călcată de oameni»*³.

Combaterea predanisită a ereziilor făcută de Sfinții Bisericii Ortodoxe, a Ortodoxiei ascetice și sfinte, nepătate și neîntinate, a avut putere, datorită viețuirii virtuozitate a clericilor ortodocși, să semnaleze printre devierile papismului traiul desfrânat al clericilor, fără să fie împiedicați pentru aceasta de la altar, după cum scrie, de exemplu Sfântul Simeon al Tesalonicului: *«Și faptul că desfrânarea lor nu era pedepsită deloc, nici la cei sfințiți ai lor, ci țineau fără opreliște tinere și copii desfrânați și slujeau cu fiecare»*. Și în alt loc: *«Și nu trăiau viață evanghelică; pentru că orice desfătare și desfrânare nu erau blamate la ei, nici nu era ceva interzis*

---

³ Matei 5, 13-16.

pentru creștini»⁴. Apropierea noastră de acum de papism, onorurile și primirea papei la Atena și altundeva ne dau și acest avantaj să adoptăm și viața lor desfătăată și lumească, viața neevanghelică și antipatristică a clerului papist. Am greșit când am scris în 2001 că Papa a venit, dar nu a plecat? Ne-a lăsat mulți «papistași» care promovează lumescul papistaș.

2. Toți, cler și popor, au proporțional răspundere pentru Biserică

Este firesc și în multe privințe îndreptățit ca aceste observații pe teme de credință și de viață să strâmtoreze pe mulți și să-i amărăscă din motivul creșterii abaterilor în ambele domenii. Totuși ele nu provin din vreo antipatie sau dușmănie personală față de cineva. Sunt intenții și dispoziții bune.

Nu am nici o dorință după slava lumească, nici nu doresc vredniciei și distincții bisericești. Mulțumesc și sunt recunoscător lui Dumnezeu că m-a învrednicit, începând de la familia preotească săracă și cu mulți copii de la țară, să ajung la o vârstă tânără în ranguri academice înalte ca profesor și să reprezint Patriarhia Ecumenică și Biserica Greciei în misiunile și la dialogurile teologice inter-ortodoxe și inter-creștine. M-am săturat și mi-au ajuns toate acestea pentru că, printre altele, m-am convins că nu numai că nu conduc nicăieri, nici nu slujesc ca mărturie a credinței ortodoxe, după cum scot în evidență

---

⁴ Vezi *Epistola dogmatică*, 15-16, la D. Balfour, *Simeon al Tesalonicului (1416/17-1429)*, *Εργα Θεολογικά, Αναάλεκτα Βλατάδων* 34, Tesalonic, 1981, pp. 216-218.

foarte mult ecumeniștii, ci, dimpotrivă, conduc la apostazie, la abandonarea credinței ortodoxe, după cum am demonstrat de multe ori cu multe exemple.

Am devenit preot la o vârstă majoră, am purtat reverenda binecuvântată, reverenda cinstită și sfințită de clerul ortodox, pe care au sfințit-o mii de sfinți și cuvioși ai Bisericii, numai și numai din dor și dragoste să particip la slujirea sfântă a Sfintelor Taine pentru disensiunile și consecințele mondiale, rugându-mă pentru rude, prieteni și dușmani, ca să ajut chiar și un suflet să găsească odihnă și pace, să-și pună speranțele în Hristos și, înainte de toate, să ajut, cu talanții și harismele pe care mi le-a dat Dumnezeu, cu educația teologică și patristică pe care le-am dobândit cu harul lui Dumnezeu și cu truda de zi și noapte, să ajut Sfânta noastră Ortodoxie, draga Ortodoxie, în vremurile dificile ale sincretismului inter-creștin și inter-religios, să rămână pe calea mucenicească, strâmtă și cu necazuri a Evangheliei și a Sfinților Părinți, ca un aluat bun, ca lumină și nădejde pentru omul contemporan chinuit de felurite învățături mincinoase. Apreciez și respect vrednicia episcopală și pe episcopii buni. Nu răscol și nu ațâț pe nimeni. Cu îndrăzneala și responsabilitatea profesorului, mai ales a multor episcopi, slujesc cu recunoștință și frățește.

De altfel, nu doar episcopii au responsabilitate față de Biserică; Biserica nu este proprietatea nimănui; episcopul, laolaltă cu preoții, dar și cu credincioșii, ca un trup unitar având cap pe Hristos, au toți o răspundere pe măsură. Nu e nevoie să amintesc că de multe ori, când patriarhii și episcopii au răătăcit, părinții simpli și monahii au păzit Biserica, pentru că paznicul Ortodoxiei s-a dovedit a fi poporul credincios.

Ascultarea față de Biserică nu înseamnă ascultare față de anumite persoane, care se poate să rățăcească, ci ascultare de adevărul Bisericii, după cum rezultă acesta din Evanghelie și din tradiția de peste timp a Sfinților Părinți.

3. Sfânta neascultare și reaua ascultare. Poziții patristice și din Viețile Sfinților

Și venim, astfel, la subiectul foarte important al virtuții cu adevărat mari a ascultării, în jurul căreia există, din păcate, o mare răstălmăcire din care cauză credincioșii pierd libertatea lor în Hristos, dinamismul, combativitatea și se transformă adesea, în mâinile «duhovnicilor» îndemânatici și pioși, în ființe lipsite de voință și libertate, în plante duhovnicești. Prilejul pentru această ocupație a noastră îl constituie opinia transmisă multora, propagandistic și amăgitor, că nu cunosc și nu au învățat să discearnă lucrurile, că Pr. Theodoros a fost pedepsit bine și pe drept; deci nu dați mărturie și nu vă amărăți, îi este pe merit pedeapsa și trimiterea în judecată pentru că nu face ascultare față de Biserică. Ușor prinde acest argument pentru că foarte adeseori administrația Bisericii – Arhiepiscopul și Episcopii –, este identificată cu Biserica, persoanele cu instituțiile.

Totuși ce înseamnă ascultarea de Biserică? Ascultarea de Arhiepiscop, de Episcop, de preot ca persoane fizice fără legătură cu faptul dacă persoanele acestea fac la rândul lor ascultare de adevărul credinței și viețuirii ortodoxe, dacă drept învață cuvântul adevărului, dacă sunt păstori buni sau năimiți,

care lasă oile la dispoziția lupilor? Deci trebuie să urmărim și să ascultăm pe toți păstorii, buni și răi, și să urmărim orice ne spun, adevăr sau minciună, ortodox sau amăgire? Desigur că nu. Cele ce le spun Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți despre ascultare față de păstori presupun că este vorba evident de păstori buni, care priveghează și se îngrijesc de adevăr și de mântuirea sufletelor. Locul clasic, de exemplu, al *Epistolei către evrei* a Sf. Apostol Pavel, «*supuneți-vă conducătorilor voștri și-i ascultați*», prezintă considerentul acestei ascultări grija priveghetore a clericilor pentru mântuirea sufletească a păstoriților: «*Căci ei priveghează pentru sufletele voastre ca unii care vor da seama de ele*»⁵. În aceeași cheie îi îndeamnă pe credincioși să-și amintească de «conducători», totuși care conducători? De aceia care îi învață cuvântul lui Dumnezeu și viața căroră, văzută și verificată de credincioși, conduce la imitarea credinței lor: «*Amintiți-vă de conducătorii voștri, care v-au vorbit cuvântul lui Dumnezeu, a căror ieșire din viață văzând-o, urmați-le credința*»⁶.

Aceleași lucruri sunt valabile pentru cele ce foarte adesea le spune Sfântul Ignatie al Antiohiei despre ascultarea de episcop în epistolele lui, pe care le invocă fără judecată mulți care susțin o ecleziologie «episcopocentrică», ce se întâmplă să fie adesea despotică și tiranică, altfel spus papistașă. Măcar de-ar fi fost episcopii ca Sfântul Ignatie, cu cuget mucenicesc și promptitudine până la moarte, smerenie exemplară și dispoziție de luptă și acțiune împotriva ereziilor, elemente care sunt principale și abundă în epistolele lui. Pr.

---

⁵ Evrei 13, 17.

⁶ Evrei 13, 17.

Gheorghe Metallinos spune adesea că, atunci când se găsește la sinaxe, îndeosebi preotești, unde este pusă în față, pe baza Sfântului Ignatie, ascultarea absolută față de episcop, observă că acest lucru trebuie să fie completat și de întrebarea «*în ce fel trebuie să fie episcopul*» potrivit Sfântului Ignatie.

Pe astfel de păstori vrednici, care drept învață cuvântul adevărului, îi pomenește Biserica noastră în cursul dumnezeieștii Euharistii și a celorlalte slujbe. Este posibil vreodată să adopte cineva opinia că trebuie să facem ascultare de păstori care nu propovăduiesc adevărul Evangheliei, care îndreptățesc panerezia ecumenismului și care conduc, prin viața lor desfătă și imorală, pe mulți în adâncul pierzării? Și că, atunci când este semnalat acest lucru, este o ofensă, răscoală și sminteală a credincioșilor? Ce să urmărim din abdicarea și credința lor? Dacă în istoria Bisericii ar fi stăpânit această noimă distorsionată a ascultării, ascultarea satanică, atunci ar fi domnit erezia pentru că ar fi trebuit ca Sfinții să facă ascultare de patriarhii și episcopii eretici, ar fi stăpânit, de asemenea, nicolaitismul și sodomia.

Datoria îndeosebi a sfintei neascultări în aceste împrejurări este mult mai imperativă, când erezia și putrefacția morală au căpătat proporții mari, când Biserica se pare că este unită, conformă cu amăgirea și erezia, precum se întâmplă în zilele noastre cu panerezia ecumenismului. Nu vedem ca episcopii să reacționeze, să propovăduiască împotriva ecumenismului, împotriva papismului și a «Consiliului Mondial al Bisericilor». Dacă episcopii ar fi făcut asta, i-am fi lăsat să o ia înainte ca niște conducători; noi am fi tăcut și vom tăcea dacă îi luminează Dumnezeu și fac asta. Nu are

importanță dacă vizita papei s-a produs la Atena și «Consiliul Mondial al Bisericilor» s-a întrunit la Sfânta Mitropolie de Attica. Pe teme de credință nu există competență internă sau externă pentru că erezia întinează tot trupul Bisericii. Arie a apărut în Alexandria, totuși Părinții capadocieni nu au rămas indiferenți. Nestorie a apărut în Constantinopol, totuși s-a războit împotriva lui în principal Sfântul Chiril al Alexandriei. Deci nu constituie o îndreptățire pentru nici un episcop faptul că papa nu a pus piciorul în propria lui eparhie sau Consiliul Mondial al Bisericilor, pentru că el însuși nu s-a rugat împreună cu papistașii sau cu protestanții. Cât timp nu a reacționat, nu a mărturisit, este la fel de răspunzător, unit în amăgirea și erezia ecumenismului. După cum spune Sfântul Ioan Hrisostom, episcopul trebuie să se îngrijească nu numai de eparhia lui, ci de lume, de Biserica sobornicească: «*Înainte-stătătorul Bisericii nu trebuie să se îngrijească numai de aceea încredințată lui de Duhul, ci și de cea așezată în toată lumea*»⁷.

Totuși să vedem ce spun relevant Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți pe această temă. Și, ca să o configurăm după cum o pune pe întrebări Marele Vasile, «*trebuie să ascultăm fără deosebire de toți și în toate?*».

I. Sfânta Scriptură

Parcurgând în grabă Sfânta Scriptură și pe Sfinții Părinți, observăm următoarele. Sfânta Scriptură face diferență, în primul rând, între păstorii buni și răi, între păstorii,

---

⁷ *La Sfântul Eustatie al Antiohiei*, EIIE 37, 140, PG 50, 602.

învățătorii, proorocii adevărați și autentici pe de o parte și păstorii, învățătorii și proorocii mincinoși, pe de alta. Din Vechiul Testament va fi suficient să amintim cele pe care le pomenește și Sfântul Grigorie Palama, de la Proorocul Ieremia, pentru ca să le aplicăm păstorilor mincinoși eretici ai epocii sale: *«Uimire și înfricoșare s-a făcut pe pământ; proorocii au profețit lucruri nedrepte și preoții au bătut din palme». «Păstorii și-au pierdut mințile și nu au căutat pe Domnul; de aceea toată pășunea nu a înțeles și s-au împrăștiat.» «Mulți păstori au stricat via Mea, au întinat partea Mea, au dat-o pierzării.»⁸*

Cea mai limpede este diferența pe care o face Hristos între păstorul bun și cel rău și îndemnul să ascultăm numai pe cei buni și nu pe cei răi, pe păstorii năimiți, care sunt preocupați numai de propriul lor interes, nu se jertfesc pentru oi, pe care le lasă neapărate de atacurile lupilor: *«Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oi; iar cel năimit, care nu este păstor, ale cărui oi nu sunt ale lui, vede lupul venind și lasă oile și fuge; și lupul răpește și risipește oile»⁹*. Mulți păstori mincinoși au să intre nu prin ușă în staulul oilor, adică prin harul lui Dumnezeu, ci «pe aiurea», prin felurite moduri de simonie și sunt, de aceea, nu aleși de Dumnezeu și de popor, după cum scrie Sfântul Nicodim în *«Paza celor cincisimțuri»*, ci aleși de ei înșiși. Urmează și ascultă numai pe păstorii adevărați: *«Amin, amin, spun vouă, cel care nu intră pe ușă în staulul oilor, ci sare pe aiurea, acela este fur și tâlhar; iar cel*

---

⁸ Ieremia 5, 30-31; 10, 21; 12, 10-11. Sf. Grigorie Palama, *Că și minciuna Patriarhului Antiohiei împotriva lui Palama este aceeași* 1, EΠΕ 3, 604.

⁹ Ioan 10, 11-12.

care intră pe ușă este păstorul oilor. Acestuia portarul îi deschide și oile ascultă de glasul lui și cheamă oile sale pe nume și le scoate afară. Și, când scoate afară oile proprii, merge înaintea lor și oile îl urmează pentru că știu glasul lui; iar unui străin ele nu urmează, ci fug de el, pentru că nu știu glasul străinilor»¹⁰. Un comentariu foarte bun despre faptul că și oile, adică credincioșii, au răspundere dacă urmează pe păstorii răi, pentru că ascultarea nu este fără deosebire, ci cu discernământ, ne oferă textul Constituțiilor Apostolilor, care spun că nu pot să zică mirenii că noi suntem oi, nu trebuie să decidem noi singuri, păstorul are răspundere și el va da seama. Acest lucru este greșit pentru că, precum atunci când oaia nu ascultă pe păstorul cel bun, este sfâșiată de lupi, la fel și atunci când ascultă pe păstorul rău o așteaptă moartea inevitabilă. Iar această analiză se încheie cu îndemnul: «Drept aceea trebuie fugit de păstorii stricați»¹¹.

Ar lua pagini întregi cele pe care le spune Noul Testament despre învățătorii, proorocii și păstorii mincinoși. Ne vom mulțumi să amintim cele pe care le spune Apostolul Pavel către prezbiterii din Efes, pe care i-a chemat în Milet pe când se întorcea în Ierusalim din ultima călătorie apostolică. Le face cunoscut dinainte că se vor arăta păstori-lupi, eretici, ca să sfâșie turma, dar și că dintre ei înșiși se vor ivi persoane care vor răstălmăci Evanghelia și vor trage pe ucenici ca pe niște admiratori personali: «Deci luați aminte la voi înșivă și la toată turma peste care Duhul Sfânt v-a pus episcopi, ca să păstoriți Biserica Domnului și Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși

---

¹⁰ Ioan 10, 1-5.

¹¹ Constituțiile apostolice 2, 19.

sângele Său. Căci eu știu aceasta, că vor intra între voi lupi grei după plecarea mea, care nu vor cruța turma; și dintre voi înșivă se vor scula bărbați care vor grăi lucruri pervertite ca să tragă pe ucenici după ei»¹². Trebuie să avem atâta atenție și discernământ în teme de credință, față de cine să urmăm și pe cine să ascultăm, încât chiar și însuși Pavel de le-ar spune lucruri diferite față de cele pe care le-au fost bine-vestite sau ar coborî înger din cer ca să-i învețe lucruri diferite, ar trebui să nu asculte: «Dar chiar dacă înger din cer v-ar bine-vesti altceva decât v-am bine-vestit, să fie anatema!»¹³.

II. Poziții patristice

a) Sfântul Atanasie cel Mare

Mulți Sfinți Părinți, care s-au sprijinit pe Sfânta Scriptură, nu ezită să vorbească despre păstorii cei răi și despre nevoia de a fi izgoniți din Biserică atunci când smintesc poporul prin comportamentul lor. Acum, când pervertesc și răstoarnă Evanghelia și pe Sfinții Părinți, nu numai că nu-i izgonim, ca să vină curățirea mult dorită, ci pretindem și ascultare față de ei. Mai ales îi bârfim ca pe niște batjocoritori și provocatori de tulburare și îi punem în tribunale ca să îi izgonim din Biserică pe cei care refuză să asculte și semnalează pe cei ce fac sminteli și pe cei ce pervertesc Evanghelia. Nu constituie acest lucru o lipsă de chibzuință pastorală? Marele

---

¹² Fapte 20, 28-31.

¹³ Galateni 1, 8.

Atanasie ajunge la punctul de a aprecia că în situații cu păstori nevrednici și răi, care smintesc prin comportamentul lor, este de preferat să se adune laolaltă credincioșii în case de rugăciune, adică în biserici, ei singuri, fără arhierii și preoți, ca să nu fie călăuziți împreună cu ei în gheena focului, după cum au fost conduși și unii iudei împreună cu Anna și Caiafa și s-au întors împotriva lui Hristos. Deci ar fi trebuit ca și Hristos să facă ascultare de Anna și Caiafa? *«Dacă episcopul sau prezbiterul, care sunt ochii Bisericii, se întorc în mod rău și smintesc poporul, trebuie ca ei să fie scoși. Căci este mai bine să se adune laolaltă fără ei în casa de rugăciune decât să fie aruncați împreună cu ei, ca Anna și Caiafa în gheena focului»*¹⁴.

Am căzut din nori de câteva ori când s-a descoperit și s-a arătat că clerici de orice rang – pe care îi consideram sfinți, asceți, cuviincioși, cumpătați și pe care eram dispuși să-i urmăm și să-i imităm –, sunt stăpâniți de atâtea și astfel de răutăți, pe care nici simplii credincioși nu le au, oameni simpli care păstrează totuși o bunătate și seriozitate firească. În privința acestor pioși fățarnici, uneori cu barbă lungă și cu înfățișare palidă, care fac toate *«pentru a fi văzuți de oameni»*, trebuie să fim foarte prudenți. Înainte de a prezenta un text formidabil al Sfântului Atanasie, care se intitulează *«Despre proorocii mincinoși»*, adică despre păstorii și clericii mincinoși, amintim simplu că această răutate detestabilă a fățarniciei a ros atât de mult etosul creștin, chiar și al monahilor, încât Sfântul Eustatie al Tesalonicului, acest ierarh învățat și drept din secolul al XII-lea, a fost nevoit să scrie o

---

¹⁴ BEΠEΣ 33, 199.

lucrare separată «*Despre fățarnicie*», cu o limbă foarte aspră, pentru a cauteriza fenomenul¹⁵. Sfântul Atanasie, mai devreme, în secolul al IV-lea, scrie: «*Zis-a Domnul: „Luați aminte la proorocii mincinoși, care vin la voi în haină de oaie, dar pe dinăuntru sunt lupi răpitori; din roadele lor îi veți recunoaște”*»¹⁶. Deci, dacă vezi pe cineva, frate, că are înfățișare cuviincioasă, nu lua aminte că este îmbrăcat cu lână de oaie, că are nume de prezbiter sau de episcop sau de diacon sau de nevoitor, ci observă faptele lui; dacă este chibzuit, dacă este iubitor de străini sau milostiv sau iubitor sau stăruitor în rugăciuni sau răbdător. Dacă are pânțele drept Dumnezeu și gâtlejul iad, bolind de averi și exploatează cinstirea de Dumnezeu, lasă-l; căci nu este păstor înțelept, ci lup răpitor. Iar dacă știi să pui la probă copacii după roade, ce fel sunt după fire, după gust, după calitate, cu mult mai mult din fapte ești dator să pui la încercare pe creștini, pentru că și-au agonisit suflet diavolesc purtând o reputație de evlavie. Iar dacă nu culegi struguri din spini sau smochine din măcăci, de ce presupui că ai ce să ascuți ceva bun de la călcătorii de lege sau să înveți ceva folositor de la trădători? Așadar, întoarce-te de la aceia ca de la lupi arabici, spini ai neascultării, măcăci ai nedreptății și copaci răi. Dacă vezi pe cineva priceput potrivit înțelepciunii sfătuitoare, mergi de dimineată la el și piciorul tău să șteargă pragurile ușilor lui, ca să te înveți de la el umbrele literelor legii și darurile harismelor. Dar în împărăția cerurilor nu intră vreun cuvânt

---

¹⁵ Vezi cu privire la acest subiect Protoprezbiterul Teodor Zisis, *Teologii din Tesalonic*, Tesalonic, 1997, p. 29

¹⁶ Matei 7, 15-16.

sofistic sau vreo formă agresivă, ci credința desăvârșită și neprefăcută cu grijă virtuoaasă și strălucitoare»¹⁷.

S-au ridicat monahii din Capadocia, reacționând chiar și împotriva Marelui Vasile pentru că a evitat pentru o vreme, din motive de economie, să numească pe Sfântul Duh «deoființă» cu scopul de a-i atrage pe pnevmatomahii moderați. Preotul capadocian Paladie l-a informat în această privință pe Marele Atanasie, ca să-i sfătuiască să cadă la înțelegere și să asculte de episcop. Răspunsul Marelui, cu adevărat luptător și combatant al credinței ortodoxe este complet diferit de răspunsurile patriarhilor, arhiepiscopilor și episcopilor de astăzi către monahi, când li se dă mărturie despre abaterile de la învățătura Bisericii. Nu-i dojenește că sunt interesați de teme de credință recomandându-le să se limiteze la responsabilitățile lor monahale, ca și cum ar exista vreo responsabilitate superioară păzirii credinței și apărării ei. Le recomandă să continue să aibă încredințare și să facă ascultare de Vasile pentru că nu există vreo bănuială în poziția lui. Dacă ar fi existat realmente vreo bănuială, atunci ar fi procedat bine și s-ar fi revoltat, ar fi fost îndreptățită răscularea și neascultarea lor. Deci există o neascultare îndreptățită, sfântă, dumnezeiască neascultare, când episcopul nu învață drept cuvântul adevărului. Măcar să fi putut să dăm încredințare și astăzi că sunt economisite simplu lucrurile cu ereticii papistași, protestanți, monofiziți ș.a. și să fi recomandat ascultare față de episcopii ecumeniști care au dărâmat chiar și noima economiei, pentru că au așezat abaterea vremelnică de la acrivie drept lege și canon, în timp ce acrivia este disprețuită și respinsă ca fanatism și lipsă de iubire. Scrie

---

¹⁷ *Despre proorocii mincinoși*, BEIIEΣ 33, 197.

Marele Atanasie: «Deoarece și despre monahii din Capadocia ai arătat și am aflat de la iubitul nostru Dianie că, fiind întristați și răsculați ei împotriva iubitului nostru episcop Vasile, ți-am demonstrat ție, care ne-ai arătat, iar lor le-am arătat cele cuvenite ca să asculte ca niște fii de tată și să nu contrazică cele pe care le-a aprobat el. Căci, dacă era vreo bănuială cu privire la adevăr, s-ar fi luptat bine, dar, dacă sunt avântați, suntem și noi toți avântați că nu trebuie să se lupte cu unul ca acesta, care este lauda Bisericii, luptându-se mai mult pentru adevăr și învățând cele trebuincioase, ci mai degrabă să primească buna lui conștiință. Căci, din cele ce a povestit iubitul Dianie, în zadar se întristează. Căci el, după cum a cutezat, a devenit slab cu cei slabi ca pe cei slabi să-i câștige; iar iubiții noștri, privind la scopul adevărului lui și la iconomie, să slăvească pe Domnul, Care a dat Capadociei un astfel de episcop, după cum este de dorit să aibă orice ținut»¹⁸. Este demn de observat, de asemenea, în acest text al marelui luptător și apărător al Ortodoxiei, că nu recomandă monahilor să urmeze și ei poziția și linia Marelui Vasile, lăsând acrivia, ci să primească imboldurile bune ale lui, «conștiința lui bună». Ecumeniștii prezintă acum drept «acrivie» propria lor poziție și pedepsesc pe cei care arată că este vorba de o abatere.

Niciodată nu a ieșit nimeni dintre ei să spună și să scrie că au dreptate tradiționaliștii și noi credem acestea, acestea le învață Sfinții, însă iconomisim temporar lucrurile ca să-i atragem cumva pe cei rătăciți și pe ereticii papistași, protestanți, monofiziți la credința ortodoxă. Înțelesul ereziei și al amăgirii a fost distrus; toți aparțin Bisericii; nimeni nu este

---

¹⁸ Epistolă către prezbiterul Paladie, EPIE 10, 318.

în afara Bisericii. De aceea și această poziție a lor nu este «temporară», pentru ca să câștige pe cei slabi, ci de mulți ani, pentru că nu-i abordează ca pe niște neputincioși; dimpotrivă, îi abordează ca neputincioși, pitorești, extremiști, fanatici, fundamentalisti pe cei care susțin acrivia în cele ale credinței.

b) Sfântul Vasile cel Mare

Sfântul Vasile – luptându-se puternic împotriva arienilor și pnevmatomahilor și urmând să încaseze peste puțin mânia împăratului Valent, care îi susținea pe arieni și îi silea la ascultare pe toți episcopii și patriarhii –, se exprimă în mod depreciativ cu privire la episcopii care-și trădau credința ca să-și exercite autoritatea și să aibă alte avantaje. Nu-i consideră nici măcar episcopi și recomandă clericilor din Nicomidia să nu mai aibă nici o comuniune cu episcopul filo-arian Fronton; îi stârnește în esență la neascultare, la sfânta și dumnezeiasca neascultare. Le atrage atenția mai ales că nu trebuie să fie amăgiți de faptul că (acești episcopi) par să aibă corectitudinea credinței: *«Numai să nu fiți amăgiți prin minciunile lor, făgăduind corectitudinea credinței. Căci unii ca aceștia sunt neguțători, nu creștini, care preferă mereu să profite în viața aceasta decât să trăiască potrivit adevărului. Când au socotit să dobândească această conducere deșartă, s-au adăugat la vrăjmașii lui Hristos; când au văzut că popoarele se sălbătesc, iau iarăși înfățișarea corectitudinii. Nu știu ca episcop și nici nu-l număr între preoții lui Hristos pe cel pus în față la conducere de mâini spurcate pentru dizolvarea credinței»*. Fără să aibă aprobarea conducerii lui ierarhice

superioare, a patriarhului sau a Sinodului – după cum ne recomandă adesea și ne cer binecuvântarea lor și să-i informăm despre cele pe care le tipărim –, se adresează clericilor altei episcopii ca să-i lumineze, să le exprime opinia lui despre iarna ereziei care lovește Biserica și, în final, desigur, să-i lase liberi să continue după cum judecă ei, pentru că fiecare este stăpân peste opinia lui. Nici noi nu am făcut nimic diferit când, împreună cu alți clerici și monahi, am alcătuit texte ca să exprimăm opinia noastră asupra unor chestiuni serioase bisericești și teologice. În continuarea epistolei, Sf. Vasile scrie: *«Aceasta este judecata mea. Iar voi, dacă aveți vreo parte cu noi, veți cugeta aceleași lucruri cu noi; iar dacă vă sfătuiți între voi, fiecare este stăpân peste propria lui opinie, iar noi suntem nevinovați de sângele acesta. Am scris acestea nu pentru că nu am încredere în voi, ci ajutând pe unii aflați în îndoială prin faptul că am făcut cunoscută opina mea, așa încât să nu fie integrați unii în comuniune și nici să fie forțate lucrurile ca, după ce au primit punerea mâinii lor și după ce s-a făcut pace, să fie numărați în tagma preoțească»*¹⁹.

Această poziție neschimbată față de erezie și față de susținătorii ei a ținut-o Sfântul Vasile și înaintea începătorului amăgirii din epoca aceea, împăratul Valent, care a trimis pe eparhul Modest să-l aducă la ascultare pe ierarhul cel neîncovoiat și necompromis. Au fost încovoiați toți, patriarhi și episcopi și singurul neascultător era Sf. Vasile. Cu siguranță aceleași lucruri i-ar fi spus și atunci cei predispuși spre concesiile și compromisuri: Este bine că numai el are corectitudinea

---

¹⁹ Epistola 240, 3, *Către preoții din Nicopole*, EPIE 3, 226.

credinței? Toți ceilalți sunt în amăgire? Nu vom prezenta aici tot dialogul purtat între eparh și Vasile, care este cunoscut celor mai mulți. Vom menționa numai ce a răspuns când i s-a pus tema ascultării față de împărat și că toți ceilalți ascultau:

- (Modest): *«Ce vrea pentru tine, omule, cutezanța împotriva unei asemenea stăpâniri și individualizarea numai a ta dintre ceilalți... și faptul că nu ai religia împăratului, pe când toți ceilalți au fost înduplecați și învinși?»*

- (Vasile): *Pentru că Împăratul meu nu vrea acestea și nici nu suport să mă închin unei zidiri pentru că sunt zidire a lui Dumnezeu și mi s-a poruncit să fiu Dumnezeu.*

- (Modest): *Dar ce ți se pare că suntem noi? Nimic, când poruncim acestea? Ce înseamnă asta? Nu este un lucru mare pentru tine să fii rânduit cu noi și să ai comuniune cu noi?*

- (Vasile): *Nu neg că sunteți eparhi și oameni de vază, dar nu mai de preț decât Dumnezeu. Și este mare lucru să am comuniune (cum să nu? Căci sunteți plăsmuire a lui Dumnezeu și voi), dar ca oricare alții dintre cei rânduiți sub noi. Căci creștinismul nu se caracterizează prin fețe, ci prin credință.*

- (Modest): *Nimeni nu mi-a vorbit așa până acum și cu o astfel de îndrăzneală.*

- (Vasile): *Pentru că nu ai întâlnit poate un episcop; sau ți-ar fi vorbit în acest fel dacă s-ar fi luptat pentru unele ca acestea. Căci în privința celorlalte suntem docili, eparhe, și mai blânzi decât oricine altcineva pentru că aceasta este porunca; nu pentru că are o astfel de putere, ci nu este posibil să ridicăm sprânceana nici asupra celor oarecare. Dar, unde Dumnezeu este Cel primejduit și pus în față, disprețuim pe*

celelalte și privim numai la El»²⁰.

Din păcate, acum conducătorii bisericești preferă să fie bine cu amăgitorii și autoritățile contemporane, ascultă de planurile lor lumești ale sincretismului, mondializării, ecumenismului, ale așa-zisei protecții a mediului și a contracarării fățarnice și de fațadă a sărăciei și uită că nu există nimic mai de preț și mai valoros decât Dumnezeu și credința adevărată. Că numai Hristos este lumina lumii și că darul cel mai important și misiunea lor este să dea mărturie, să propovăduiască, să prezinte această lumină, care strălucește neumbrită în Biserica cea una, sfântă, catolică/sobornicească și apostolică, în Sfânta Biserica Ortodoxă. Toate celelalte credințe sunt false, după cum a spus marele dascăl al neamului, Sfântul Cosma Etolul. Cei din afara Bisericii sunt «*Galileea neamurilor, poporul care ședea în întuneric*», care trebuie să fie atrași la lumină și nu să fie lăsați în întunericul ateismului, al amăgirii și ereziei. Nici un om nu este luminat de la sine, ca să cuteze să se planifice singur și să creadă că transmite lumină, în timp ce este sigur că întărește întunericul. Chiar și despre «*cel mai mare dintre cei născuți din femei*», Sfântul Ioan Înaintemergătorul, Evanghelistul Ioan scrie că «*nu era acela lumina, ci ca să dea mărturie despre lumină; acesta a venit ca să dea mărturie despre lumină, ca toți să creadă datorită lui*»²¹. Și Sfântul Ioan Înaintemergătorul a dat mărturie cu glas puternic și cu îndrăzneală pilduitoare, care l-a costat chiar viața, că «*cel ce crede în Fiul are viață veșnică, iar cel ce*

---

²⁰ Sf. Grigorie Teologul, *Cuvântare funebră pentru Marele Vasile* 48-50, EPIE 6, 208-210.

²¹ Ioan 1, 7-8.

nu se supune Fiului nu va vedea viața, ci mânia lui Dumnezeu rămâne asupra lui»²². Cei care nu se supun și nu cred în unicitatea mântuirii lui Hristos, care este oferită numai de Biserică, și nu de erezii și amăgiri, nu numai că nu se mântuiesc, ci vor avea dăinuitoare împotriva lor mânia lui Dumnezeu. Au acestea vreo legătură cu învățătura ecumenismului inter-creștin și inter-religios, care nivelează și egalizează toate religiile și toate confesiunile? Au ceva în comun cu foarte nevoitorul, îngerescul și cerescul Înaintemergător conducătorii ecumeniști care cugetă lumește și sunt cu totul pământești? Deci îi vom asculta pe aceștia, prin care ispitorul începător al răutății și șușotitor ne șoptește ispite, care a șoptit și lui Hristos că este suficient să i ne închinăm și să ne încredem lui pentru bunuri materiale, slavă deșartă și stăpânire?

Același ierarh de frunte, Marele Vasile, dă un răspuns foarte bun, scurt, dacă trebuie să facem ascultare față de oricine și pe orice temă. Trebuie mai ales să semnalăm că aceste răspunsuri sunt date monahilor, unde ascultarea împreună cu neagoniseala și fecioria constituie treimea virtuților monahale de bază. Deci la întrebarea *«dacă trebuie să ascultăm de oricine și orice ne poruncește»*, răspunsul este foarte diferit. Ne spune că nu are importanță cine este cel care ne cere să ascultăm, adică dacă deține vreo vrednicie, dacă este mai sus decât noi. Deosebirea de fețe nu trebuie să vatăme ascultarea; trebuie să ascultăm chiar și de cei mai de jos, prin urmare și episcopii și preoții trebuie să asculte de cei mai de jos când dau

---

²² Ioan 3, 36.

sfaturi bune, precum a ascultat Moise de Ietro²³. Deci nu are importanță persoana, ci ce ne spune aceasta să facem, adică dacă ceea ce ne sfătuiește sau ne poruncește este conform sau contrar cu poruncile lui Dumnezeu, cu adevărul Evangheliei. Deci, când ne ordonă sau ne recomandă să facem ceva care este conform cu poruncile lui Dumnezeu sau contribuie la păzirea lor, trebuie să păzim cu multă promptitudine ca pe voia lui Dumnezeu. Totuși, când ne recomandă să facem ceva contrar cu porunca lui Dumnezeu, care o schimbă sau o întinează, atunci trebuie să spunem ceea ce au zis Apostolii arhierilor, că *«trebuie să ne supunem mai degrabă lui Dumnezeu decât oamenilor»*²⁴. Însuși Domnul ne-a învățat să nu ascultăm de glasul păstorilor *«străini»*²⁵, iar Apostolul Pavel cutează să atace chiar și pe îngeri, spunând: *«chiar dacă noi înșine sau inger din cer vă binevestește altceva decât v-am binevestit, să fie anatema!»*²⁶. Din toate acestea, spune Sfântul Vasile, să învățăm că suntem datori să fugim și să-l batjocorim pe cel care ne împiedică să păzim poruncile lui Dumnezeu sau ne îndeamnă să săvârșim cele pe care le interzice Dumnezeu, chiar dacă ar fi autentic și evlavios, chiar dacă ar avea o vrednicie înaltă. Sfântul Vasile reia ceea ce au stabilit și *Constituțiile apostolice*: *«Din acestea suntem învățați că, deși ar fi cineva foarte autentic, de-ar fi covârșitor de slăvit cel care împiedică ceea ce a fost poruncit de către Domnul sau îndeamnă să facem ceea ce a fost interzis de El, este dator să fie de evitat și*

---

²³ Ieșire 18, 19.

²⁴ Fapte 5, 29.

²⁵ Ioan 10, 5.

²⁶ Galateni 1, 8.

spurcat pentru fiecare dintre cei care iubesc pe Domnul»²⁷.

c) *Sfântul Grigorie Teologul, Sfântul Ioan Gură de Aur*

Unicii și excelenții laudători ai măreției preoției, Sfinții Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur – cei care au zugrăvit mai bine decât oricine altcineva, într-un mod cu adevărat incomparabil, înălțimea preoției și calitatea duhovnicească înaltă și curăția clericilor în operele lor speciale *Despre preoție* –, prezintă totodată și căderea și nevrednicia multor clerici, așa încât să fie evidentă deosebirea între păstorii buni și cei răi. În aceste lucrări și în altele, se referă adesea la episcopii răi; aceasta nu înseamnă că au căzut în greșeala osândirii și a insultelor; dispoziția lor este să protejeze pe credincioși de episcopii răi, însă, la fel și datorită celor din urmă de verificare, dacă nu există, desigur, înverșunare și egoism, ci înțelepciune adevărată, după cum învață Sfânta Scriptură: «*Nu muștra pe cei răi, ca să nu te urască; muștră pe cel înțelept și te va iubi*»²⁸. Sfântul Grigorie Teologul, care a îndurat prigoniri și persecuții din partea episcopilor răi, scrie că nu se teme de nimic, de niciun atac din partea oamenilor și al fiarelor sălbatice, ci singurul lucru de care se teme și vrea să fugă sunt episcopii răi: «*De la un lucru să mi te întorci, de la episcopii răi*»²⁹. Ezită să zică adevărul, totuși în final cutează și-l spune; episcopii care au fost rânduiți să fie învățători ai binelui au ajuns să fie atelier al

---

²⁷ *Reguli pe scurt*, Întrebarea 114, EIE 9, 144-146.

²⁸ Proverbe 9, 8.

²⁹ *Strofe pentru sine. Poemul 12, către sine și despre episcopi*, EIE 10, 174

tuturor relelor: «*Rușine este a zice așa cum stau lucrurile, totuși o voi declara; fiind rânduți să fim învățători ai binelui, suntem atelier al tuturor relelor*»³⁰. Asemănător și cunoscut tuturor – mai degrabă luat de la Sfântul Grigorie Teologul –, este și ceea ce scrie Sfântul Ioan Gură de Aur: «*De nimic nu mă înfricoșez ca de episcopi, în afară de puțini*»³¹.

d) *Sfântul Maxim Mărturisitorul*

Foarte educativ și cutremurător este exemplul Sfântului Maxim. Nu a fost episcop, ci simplu monah; ieromonah a fost și Sfântul Ioan Damaschin, care a biruit pe Patriarhii și pe episcopii iconomahi; nu a făcut și el ascultare de «Biserică»? Deci în epoca Sfântului Maxim (sec. VII) domnea pretutindeni erezia monotelită, după cum domnește acum, din păcate, pretutindeni erezia ecumenismului. În Biserica atotputernică a Constantinopolului, aproape de împărat și de patriarh, care susțineau erezia, toți episcopii făceau ascultare; singurul neascultător a fost un monah, Sfântul Maxim, care desigur că era privit ca provocator de tulburare și nesupus, după cum îi acuză astăzi pe clericii care reacționează împotriva ecumenismului, că tulbură, chipurile, turma cu adunările și cuvântul lor. Patriarhul îl dojenește și îl amenință cu chinurile pentru că nu ascultă de Biserică; și acela i-a răspuns că Biserica este dreapta mărturisire a credinței, adevărul Bisericii, de la care nu există înstrăinare. Neascultare de Biserică fac cei care trădează adevărul și nu cei care apără adevărul. Să urmărim

---

³⁰ *Ibidem*, p. 192.

³¹ *Epistola 9, către Olimpiada*, EΠE 37, 440. PG 52, 85

textul însuși: *«Ieri pe optsprezece a lunii, când era Sfânta Cincizecime, Patriarhul mi-a declarat, spunând: Din care Biserică ești? A Bizanțului? A Romei? A Antiohiei? A Alexandriei? A Ierusalimului? Iată, toate s-au unit cu eparhiile de sub noi. Așadar, dacă ești din Biserica sobornicească, unește-te, nu cumva inovând o cale străină în viață, să pățești ceea ce nu te-ai așteptat. La acestea am zis: Dumnezeu a toate a declarat că Biserica sobornicească este mărturisirea dreaptă și mântuitoare a credinței în El, când a fericit pe Petru pentru cele pe care bine le-a mărturisit el. Doar studiază mărturisirea prin care s-a produs unirea tuturor Bisericilor și, după ce este făcută bine (unirea), nu mă voi înstrăina»³².*

Cu șapte sute de ani mai târziu, Sfântul Grigorie Palama, cunoscând cu siguranță poziția aceasta a Sfântului Maxim, scrie mai aspru, că aparțin Bisericii cei care primesc adevărul Bisericii; cei care nu ascultă de adevărul Bisericii nu aparțin ei; se mint pe ei înșiși, chiar dacă se numesc pe ei înșiși păstori și arhipăstori. Creștinismul autentic și adevărat nu se caracterizează prin persoane, ci prin adevărul și precizia credinței: *«De fapt, cei ai Bisericii lui Hristos sunt ai adevărului; și cei ce nu sunt ai adevărului nu sunt nici ai Bisericii lui Hristos și cu atât mai mult cu cât se mint pe ei înșiși, numindu-se pe ei înșiși și unii pe alții păstori și arhipăstori sfinți/sacri; căci nu am fost învățați că creștinismul se caracterizează prin persoane, ci prin adevăr și precizia credinței»³³.*

Deci există ascultare bună și rea, după cum există

---

³² Către monahul Anastasie, PG 90, 132A.

³³ Desființarea scrisorii lui Ignatie al Antiohiei 3, EΠE 3, 608.

neascultare bună și rea – ca să utilizăm temeiul pe care-l folosește Sfântul Grigorie Teologul despre înțelesurile păcii și ale războiului; pacea nu este bună când ne desparte de Dumnezeu, adică atunci când suntem de acord și ne aliem pentru lucruri care sunt contrare cu voia lui Dumnezeu, în timp ce există război de laudă, când ducem război cu minciuna, cu amăgirea, cu păcatul. Deci, după cum *«este mai bun războiul decât pacea care desparte de Dumnezeu»*³⁴, astfel *«este mai bună neascultarea decât ascultarea care ne desparte de Dumnezeu»*.

Cazul Sfântului Maxim, care este numit corect și drept Mărturisitor, este un exemplu foarte elocvent pentru răspunderea pe care o au clericii cu privire la apărarea credinței mai întâi, bineînțeles, dar împreună cu ei și monahii și mireni. Citind viața lui, ne încredințăm că *«suspina și îl ținea un plâns foarte adânc»* atunci când vedea erezia monotelismului că se întinde în Răsărit și Apus, fiind susținută de căpeteniile politice și bisericești. De aceea, a lăsat Biserica de Constantinopol și a venit în Biserica Romei, care era curată de această întinare a ereziei, *«care se curățise de această murdărie»*. S-a mutat acolo, în vreme ce a trecut și prin Africa pentru a întări gruparea ortodoxă: *«lăsând cele de aici, s-a dus acolo, dându-le o susținere prin cuvânt și stabilind o legătură cu ortodocșii de acolo, nu fără dificultăți, nici fără trudă și greutăți când a parcurs această cale»*³⁵. Scriitorul *Vieții* se referă la perioada strălucită a împărăției lui Heraclie – care era la început de

---

³⁴ Cuvântul 2, De apărare pentru fuga în Pont, EHE 1, 176. PG 35, 488C.

³⁵ Viața 7, PG 90, 76.

partea opiniilor ortodoxe – și la victoriile strălucitoare ale lui împotriva perșilor, care au fost urmate, din păcate, de o răscoală internă și o tulburare pe motiv de schimbare a dogmei, care a lovit și poporul: *«Iar acesta, să nu fie!, după multe biruințe asupra dușmanilor și după acea superioritate faimoasă asupra perșilor, schimbându-se de la dogma ortodoxă, a început să transforme și cele ale Bisericii, fiind răsturnată totodată nu puțină parte din popor spre cele contrare»*³⁶. Și, cu toate că ar avea multe de oferit spre înțelegerea subiectului ascultării urmărirea poziției și acțiunilor Sfântului Maxim, ne vom limita numai la puține aspecte. Biograful consideră o întâmplare fericită faptul că se găsea pe scaunul patriarhal al Ierusalimului Sfântul Sofronie în această perioadă dificilă, în jurul căruia se adunau ortodocșii, clerici și mireni: *«se adună în jurul lui atât cei din catalogul preoțesc, cât și dintre ortodocși»*³⁷. Nu se va arăta, nu se va vădi și în zilele noastre un Patriarh sau chiar și unul-doi episcopi care să fie curați de «murdăria» ecumenismului, ca să concentreze în jurul lor *«atât pe cei din catalogul preoțesc, cât și dintre ortodocși»*? Înainte de a se muta la Roma, Sfântul Maxim a trecut prin Africa; a comunicat cu episcopii locali, pe care i-a întărit în credința de la Calcedon și i-a înarmat cu argumente împotriva ereticilor. Cunoștea că, pentru a înfrunța cineva pe eretici, nu este suficientă vrednicia bisericască pe care o deține, ci este nevoie de cunoaștere și experiență teologică. Și, chiar dacă el, ca simplu monah, era foarte de jos, a depășit, cu toate acestea, pe episcopi în ce privește înțelepciunea și

---

³⁶ *Viața* 8, PG 90, 76.

³⁷ *Viața* 11, PG 90, 80.

priceperea –, pentru aceasta au și făcut episcopii ascultare, pe teme teologice, de acest simplu monah. Acum unii socotesc că devin și teologi înfiorători prin hirotonie, destoinici să înfrunte toate și, pentru aceasta, sunt vrednici de supunere în toate. Scrie textul *Vieții*: «*Deși erau mai presus cu scaunul, dar cu înțelepciunea și priceperea erau mai prejos și cu lipsuri, ca să nu spun și de cealaltă virtute și de reputația în toate a acestui bărbat. De aceea s-au dat înapoi în fața cuvintelor aceluia și a celorlalte îndemnuri și sfaturi, care aveau un așa de mare folos, fiind convinși fără contrazicere*»³⁸. Când episcopul monotelit Pyrr a revenit a doua oară pe scaunul Constantinopolului (654), de vreme ce anterior dezavuase erezia după o dezbatere cu Sfântul Maxim, a revenit, din păcate, la cugetele lui eretice. Acum săvârșea totul pentru a tăia reacția Sfântului Maxim «*știind că, dacă l-ar îndoi pe el, va fi stăpân și peste toți ceilalți*»³⁹. Sfântul a suferit umilințe și suferințe de nedescris împreună cu ucenicul său, Anastasie, dar și cu Papa Romei Martin și cu ceilalți episcopi apuseni, care au fost aduși cu forța la Constantinopol. Nu au respectat nici bătrânețea Cuviosului, care se găsea atunci în vârstă de optzeci de ani⁴⁰. Cu un proces înscenat și mincinos, la ședințele reluate s-au străduit să frângă cugetul lui și să-l înfricoșeze, dar au eșuat. De dragul istoriei și al formării relației dintre Biserică și stat în Bizanț și al mării contribuții a Sfinților la evitarea cezaro-papismului și al înstăpânirii formei de cooperare, merită să fie prezentat aici faptul că Sfântul Maxim, când a fost acuzat

---

³⁸ *Viața* 14, PG 90, 81-84.

³⁹ *Viața* 17, PG 90, 85.

⁴⁰ *Viața* 18, PG 90, 88.

că a spus: «*nu este lucru cuvios, nici binecuvântat ca împăratul să fie numit preot*», a lămurit faptul că el a vorbit în realitate cu o dispoziție diferită, care exprima poziția Bisericii, potrivit căreia «*a stabili și a cerceta dogmele ține mai degrabă de preoți decât de împărați. Deoarece acestora le este îngăduit să ungă și să hirotesească și să aducă pâinea și să sfințească altarul și să facă toate celelalte lucruri mai dumnezeiești și mai tainice*»⁴¹.

Amenințările și pedepsele care s-au succedat din partea anchetatorilor nu l-au încovoiat pe Sfântul Maxim, care a rămas «*neplecat, ferm cu totul și neclintit cu cugetul*»⁴². De aceea, Episcopul Teodosie al Cezareei, care vorbea cu el, s-a apucat, în continuare, să-l convingă pe Sfânt că sunt de acord cu el, că nu schimbă dogma, dar pur și simplu fac o iconomie: «*Dar ceea ce s-a făcut pentru iconomie nu trebuie să fie luat ca fiind ceva propriu, după cum și Typosul propus acum de noi a fost făcut din iconomie, nu dogmatic*». Răspunsul Sfântului Maxim, potrivit căruia pe teme de credință nu încap iconomia și compromisul, a fost determinant; erezia este o invenție și cei care se apucă să o înfrumusețeze cu iconomii sunt învățători mincinoși și amăgitori; nu trebuie să-i ascultăm ca să nu arătăm că participăm la răutatea lor prin contactul cu ei: «*Așa ceva este a învățătorilor mincinoși și a amăgitorilor, față de care nu trebuie a ne supune, ci a ne abate de la ei, pe cât posibil, și a ne distanța, ca să nu părem că primim ceva rău din coexistența împreună cu ei*»⁴³.

În final, toate metodele și toate tehnicile pe care le-au

---

⁴¹ *Viața* 21, PG 90, 92.

⁴² *Viața* 27, PG 90, 97.

⁴³ *Viața* 29, PG 90, 101.

utilizat nu l-au încovoiat pe Cuvios, care le-a zis că nici toată puterea cerurilor nu-l va convinge să urmeze îndemnul celor cu iconomia, pentru că va avea de dat răspuns, nu lui Dumnezeu, ci conștiinței lui dacă se leapădă de credința mântuitoare pentru ca să câștige o slavă omenească, trecătoare⁴⁴. Acum ne cheamă și ne forțează și pe noi să ascultăm, să ne supunem ecumenismului fără să se gândească nici la Dumnezeu, nici la conștiința lor, care se pare că se găsește într-o stare de letargie. Îi interesează numai slava omenească.

e) Sfântul Teodor Studitul

Asemănător este și cazul altui mare mărturisitor, Sfântul Teodor Studitul. Deși era simplu preot, ieromonah, el a purtat la propriu greutatea luptei pe două teme bisericești și teologice serioase ale epocii lui, în abordarea cărora Biserica administrativă, Patriarhul și Sinodul episcopilor nu au reacționat, cum ar fi trebuit, ci au făcut un compromis și au acceptat desființarea Evangheliei, a sfintelor canoane și a tradiției Bisericii. Una a fost cea de-a doua nuntă a împăratului Constantin al VI-lea (780-797) cu Teodota, amanta lui de la curte, în timp ce anterior divorțase fără motiv de soția legitimă, pe care a închis-o într-o mănăstire, iar cealaltă a fost învierea iconoclasmului de către împăratul Leon al V-lea Armeanul

---

⁴⁴ *Viața* 32, PG 90, 101: «Toată puterea cerurilor nu mă va convinge să fac după voi. Căci, zice, ce răspuns voi da, nu lui Dumnezeu, ci conștiinței mele dacă mă voi lepăda de credința care mă mântuiește pentru slava oamenilor, care nici nu are existență?».

(813-820) și continuarea lui de către Mihail al II-lea Traulo (820-829).

Potrivit Sfântului Teodor, divorțul și a doua nuntă sunt interzise de Evanghelie și de sfintele canoane, de vreme ce, după cum se știe, Însuși Domnul, față de ușurința cu care legea mozaică îngăduia divorțul spre împovărarea mereu a femeii, l-a interzis desăvârșit pentru toate celelalte motive afară de adulter, «în afară de motiv de desfrânare», și a învățat nedesfacerea căsătoriei: «*ceea ce Dumnezeu a însoțit omul să nu despartă*»⁴⁵. A doua nuntă a împăratului, binecuvântată de preotul Iosif, cu acordul Patriarhului, Sfântul Teodor nu o considera nuntă, ci «căsătorie adulteră» și nici preot pe cel ce a binecuvântat-o, ci «oficiant de căsătorie adulteră». A întrerupt comuniunea bisericească și cu preotul care oficiase căsătoria adulteră și cu cei care aveau comuniune cu el și – cu toate că această reacție a sa a avut consecințe înfricoșătoare pentru el și pentru frăția monahală a faimoasei Mănăstiri Studion, de vreme ce el a fost exilat în Tesalonic împreună cu fratele lui, Iosif, iar mănăstirea a fost desființată prin împrăștierea forțată a monahilor în alte mănăstiri – , cu toate acestea, pe lângă toate celelalte chinuri și dificultăți, nu a luat în calcul nici propriul lui confort și lucrarea pașnică duhovnicească pe care o săvârșea în mănăstire, bucurându-se de încrederea și dragostea monahilor și a credincioșilor din Constantinopol, nici nu s-a uitat la înfricoșări și promisiuni, ci a pus mai presus de toate, ca prioritate, apărarea adevărului evanghelic, a cărui falsificare are consecințe serioase pentru viața duhovnicească a oamenilor, pentru mântuirea lor.

---

⁴⁵ Matei 5, 31-32 și 19, 3-10.

Desigur că a suferit mai rele chinuri, exiluri și întemnițări de asprimea cărora s-a apropiat adesea de porțile morții în faza a doua a luptelor împotriva împăraților iconoclaști. Și, ca Sf. Ioan Damaschin, simplu ieromonah și el, care a condus teologic Biserica spre biruința Sinodului VII Ecumenic (787) în prima fază a iconoclasmului, fără ca el să trăiască să se bucure de roadele luptelor lui (†754), așa și Sfântul Teodor a contribuit decisiv prin acțiunea, prin învățătura și ucenicii lui, îndeosebi prin consolidarea și întărirea cugetului ortodox între monahi, împotriva cărora s-au întors cu furie iconomahii pentru că ei, în raport cu administrația adesea concesivă și secularizată a Bisericii, au condus luptele pentru credință spre victoria Ortodoxiei prin restaurarea sfintelor icoane de către Sfânta Teodora (843), fără ca el însuși să trăiască, ca să se bucure iarăși de aceasta, pentru că a adormit mai devreme (826).

Totuși, înainte de a înfățișa câteva poziții revelatoare ale Sfântului Teodor despre binecuvântata ascultare față de episcopii care drept învață cuvântul adevărului și despre sfânta neascultare față de eretici și față de cei ce învață erezii, este important să semnalăm faptul că au dreptate absolută Sfinții Părinți când învață o severitate absolută și interzicerea celei mai mici cedări pe teme de credință și viață, dogmă și morală. Această severitate a păstrat credința noastră fără invenții și autentică până și în timpurile mai noi, până și în secolul al XIX-lea, chiar și după întemeierea statului neo-grecesc. Din păcate, dominația ulterioară a duhului înnoitor, care a provenit din Apusul «luminat», care este în esență întunecare și răspândirea progresivă, de la începuturile secolului al XX-lea, iar

acum aproape completa dominație în Biserica administrativă și în Facultățile Teologice a ecumenismului paneretic, au condus la respingerea tradițiilor, chiar și a Evangheliei spre un minimalism dogmatic și moral, cu consecința că învățătura dogmatică a Bisericii este desconsiderată prin îndreptățirea ereziilor și a rătăcirilor, ca de exemplu, prin recunoașterea monofiziților Sever și Dioscor ca ortodocși și a papismului ca biserică soră, în viața morală să fie îndreptățite relațiile dinainte de căsătorie, să fie căutată încă și recunoașterea căsătoriei homosexualilor. Dacă reacționau conducătorii bisericești cum a reacționat Sfântul Teodor Studitul, iar acum și monahismul secularizat în multe și tovarăș de drum, nu am fi ajuns niciodată la recunoașterea și consfințirea nu numai a căsătoriei a doua, dar nici a celei de-a treia și la adoptarea căsătoriilor mixte. Nu ar fi ajuns clerul ortodox într-o stare proastă și, îndeosebi cel necăsătorit, o imitație proastă a papismului, de răs, batjocură și rușine pe motiv de felurită stricăciune morală în rândurile lui. Nu ar fi cutezat niciodată primul-ministru decedat să prezinte oficial iubita lui poporului grec pe scara aeronavei, deși are soție legitimă și copii, fără să fi auzit nici măcar un glas de dezavuare din partea buzelor bisericești, pecetluite și fără de îndrăzneală din cauza nevredniciei și laxității morale.

Cel mai trist este faptul că și majoritatea monahilor, asigurați prin complexe monahale îmbogățite îndestulător fie prin danii de la stat sau europene, fie din evlavia credincioșilor, se mângâie că-și împlinesc datoria lor duhovnicească, deși credința ortodoxă se dărâmă, iar ecumenismul și libertinajul și laxismul moral care-l însoțesc se semețesc.

Sfântul Teodor nu numai că nu a consimțit și nu a fost de acord cu a doua căsătorie a împăratului, pe care o considera drept «în afara așezămintelor dumnezeiești și omenești»⁴⁶, ci a muștrat direct absurditatea și a rupt comuniunea cu împăratul și cu patriarhul pentru că această faptă, după cum spune, desființează Evanghelia și sfințele canoane, constituie o schimbare a poruncilor neschimbabile ale lui Dumnezeu, pe care le prezintă ca schimbabile și modificabile, prin urmare și pe Dumnezeu ca modificabil și schimbabil⁴⁷. Crede că, dacă nu a fost muștrată căsătoria adulteră, acest exemplu al împăratului romeilor va fi provocat răul și între conducătorii mai de jos ai împărăției, dar și în ținuturile din afară și va fi transmis o boală de netămăduit în generațiile viitoare; «căci așa au fost străpunși de dorințe adultere și de patimi neînfrânate regele din Longobardia, astfel cel din Goția, așa conducătorul local

---

⁴⁶ Mihail monahul, *Viața și petrecerea Cuviosului Părintelui nostru Teodor Mărturisitorul*, egumenul Mănăstirii Studion 14, PG 99, 252.

⁴⁷ *Epistola 48, Fiului Atanasie*, PG 99, 1076-1077: «Și, pedepsind acest lucru de fiecare dată prin exilurile și întemnițările spuse mai înainte, au desființat Evanghelia, după glasul sfinților și merg cu ajutorul puterii pe politica săvârșirii unei iconomii pentru orice abatere, schimbând poruncile cele neschimbabile ale lui Dumnezeu și arătându-le ca modificabile... Deci nu reiese de aici nimic altceva decât că Dumnezeu este modificabil și schimbabil, cel ce vorbește asemănând Evanghelia cea infinită cu un cuvânt oarecare în privința mântuirii și pierzaniei». Invocă în aceeași combinație opinia Marelui Vasile despre lipsa de transformare a poruncilor lui Dumnezeu, iar el însuși spune în altă parte: «Așadar poruncile lui Dumnezeu au fost declarate necesare de gura cea nemincinoasă și sunt datori să le păzească neapărat, fără să se modifice în acceptarea cumva a păzirii lor pe de o parte, și pe de alta nu, sau de către cineva da, iar de altul nu, ci mereu și pentru orice persoană și timp», *Fiului Navcratie 2*, 40, PG 99, 1236.

din Bosfor, apucându-se să dezlege porunca, având drept argument fapta bine cunoscută a împăratului romeilor, de vreme ce acela căzuse în ea și era apărat de patriarh și de arhieriei dimpreună cu el»⁴⁸. Mai degrabă, în loc să funcționeze exemplul rău al împăratului, au funcționat ca exemplu îndrăzneala și combativitatea Sfântului Teodor față de episcopi, preoți și monahi, care, după ce s-au încredințat că poziția lui este în acord cu Evanghelia, au excomunicat pe cei care săvârșeau cele asemenea în jurisdicția lor și înjoseau predania creștină, reluând expresia Sfântului Teodor: «*nu vă este îngăduit să aveți femei în afara legilor de la Hristos*»⁴⁹, sprijinindu-se pe cele pe care le-a spus către Irod Sfântul Ioan Înaintemergătorul, apărătorul Mănăstirii Studion: «*nu-ți este îngăduit să ai pe femeia lui Filip, fratele tău*»⁵⁰. Prigoana pe care a suportat-o din acest motiv Sfântul Teodor nu a fost în zadar pentru că a suspendat cursul și propășirea răului, de vreme ce patimile care nu sunt mustrate se târăsc spre mai rău ca o viperă: «*Căci lipsa de lovire a patimilor se târăște mereu spre ceva de rușine, ca o viperă*»⁵¹.

Adresându-se mai ales către monahii indiferenți, care se gândeau mai mult la mănăstiri și la viața calmă din ele și ezitau, din cauza aceasta, să se alieze în lupta pentru adevăr, după cum se întâmplă, din păcate și astăzi cu mulți, i-a pus pe monahi în fața răspunderilor lor, îndeosebi în fața exemplului rău pentru mireni. Dacă monahul nu le vede pe toate drept gunoaie, atunci cum se vor lupta mireni, care au obligații față

---

⁴⁸ *Viața* 14, PG 99, 252

⁴⁹ *Ibidem* 16, PG 99, 256.

⁵⁰ Marcu 6, 17.

⁵¹ *Viața* 17, PG 99, 256

de femeile și copiii lor⁵²? Deci preferăm mănăstirile și bunăstarea decât ascultarea de poruncile lui Dumnezeu: «*Dar ce se întâmplă de preferăm mai degrabă mănăstirile decât pe Dumnezeu și buna așezare de acolo în locul relei-pățimiri pentru bine*»? Acest lucru nu este conform cu viețuirea marilor figuri monahale, precum Sfinții Sava și Teodosie, care, atunci când Împăratul Anastasie a ales să sprijine necredința monofiziților, «*s-au răsculat fierbinte luptând pentru credință... dând mărturie că mai degrabă merg la moarte decât să fie clintit ceva din așezăminte*»⁵³. Monahii trebuie să demonstreze în practică fierbințeala credinței și decizia lor de a nu îngădui nici cea mai mică inovație și abatere. Acesta este lucrul lor: «*Deci, dacă sunt niște monahi în aceste vremuri, să arate cu faptele. Iar lucrul monahului nu este să suporte orice înnoire a Evangheliei s-ar întâmpla ca să nu ofere un motiv de erezie și comuniune eretică pentru a lor pierzare, ei stând ca un model pentru mireni*»⁵⁴. Șederea în mănăstiri și ocuparea mănăstirilor și a locurilor stărețești, în timp ce există o luptă pentru adevăr, reprezintă o trădare a credinței și constituie un pericol de pierzanie pentru suflet, față de care nu este nimic din cele văzute de o valoare egală. Nu este suficient să fim ortodocși doar înăuntru, trebuie să dovedim și în afară. În scrisoarea lui către un stareț, Sfântul Teodor recomandă ca o concluzie: «*Așa încât, dacă vrei, iubite frate, să te înrolezi cu noi, smeriții, abandonează ocupația mănăstirii, după cum ți-ai*

---

⁵² Epistolă către egumenul Teofil 1, 39, PG 99, 1049: «*Și, dacă tagma monahală nu socotește toate drept gunoaie, spun de mănăstiri și toate din jurul lor, cum va disprețui mireanul pe femeie, copii și celelalte?*»

⁵³ Epistolă către monahi 2, 2, PG 99, 1120.

⁵⁴ Epistolă către egumenul Teofil 1, 39, PG 99, 1049.

asumat; căci tocmai aceasta te îndemnăm, pentru aceasta ne rugăm, ca să fii ortodox pe dinafară ca și pe dinăuntru, mântuindu-ți sufletul tău prețios, față de care nu este nimic la fel de valoros dintre cele văzute»⁵⁵. Din ultima însemnare a Sfântului Teodor despre mântuire reiese că nu trebuie să se liniștească mulți oameni duhovnicești, stareți și starețe, care îi deturnează pe fiii lor duhovnicești de a lupta, a participa și a se alia în luptele împotriva ecumenismului, care include toate ereziile și toate rătăcirile.

Nu are nimeni obligația să asculte de episcopi și de sinoade când nu învață drept cuvântul adevărului. Sinodul (809) a dat dreptate ieromonahului Iosif cel cu căsătoria adulterină și l-a reabilitat. Sfântul Teodor considera că «această erezie adulterină» dizolva și sfintele canoane, împreună cu disoluția Evangheliei. Și nu numai că nu asculta el însuși, ci recomanda și altora neascultarea și întreruperea pomenirii celor ce au conlucrat. Erezia nu este Biserică; ereticii și cei care au comuniune cu ei nu sunt Biserică. Mai ales în această corelație, Sfântul Teodor, sprijinindu-se desigur și pe tradiția patristică anterioară, pe care am menționat-o, potrivit căreia Biserica există acolo unde există adevărul, precum și pe încredințarea Domnului că Se află acolo unde sunt doi sau trei adunați în numele Lui, spune că și numai trei ortodocși constituie Biserica: «*Să nu punem sminteală Bisericii, care este delimitată și la trei ortodocși, conform Sfinților*»⁵⁶. Nu numai că nu suntem obligați să ascultăm de clericii care învață și dogmatizează inovații, ci nici nu trebuie să-i primim ca clerici:

---

⁵⁵ *Egumenului Vasile 2*, 133, PG 99, 1452.

⁵⁶ *Magistrului Teoctist 1*, 24, PG 99, 988.

«Căci avem poruncă de la același Apostol să-l ținem de inacceptabil și nici să nu-l socotim în clerul sfinților pe cel ce ar dogmatiza sau ar propune să facem noi ceva în afara a ceea ce am primit, în afara a ceea ce [stabilesc] canoanele Sinoadelor din răstimpuri, generale și locale»⁵⁷.

Referindu-se, de asemenea, la Sinodul iconoclast, Sfântul Teodor poruncește cu credință puternică din predania patristică, după care nici Petru, nici Pavel, dacă ar fi fost posibil să propovăduiască altfel sau dacă cineva din cer s-ar coborî să dogmatizeze, nu l-ar fi convins să aibă comuniune cu ei și să-i asculte. Mai ales provoacă Sinodul să ia orice măsură vrea împotriva lui; preferă să moară decât să se lepede de mărturisirea ortodoxă de credință: «Și față de acestea, ceea ce va părea autorității voastre, smerenia noastră este gata să

---

⁵⁷ *Egumenului Teofil* 1, 39, PG 1048-1049. Și din această epistolă – în care recomandă lui Teofil «*precum fugi de erezie, adică de eretici, de a nu avea nici comuniune cu ei, nici să fie pomeniți la dumnezeiasca Liturghie în această mănăstire neîntinată, pentru că sunt puse de sfinți să fie rostite foarte mari amenințări asupra celor care fac compromisuri în ea până și la masă/ospeție*» –, dar și din alte referințe asemănătoare reiese că Sfântul Teodor nu interpretează întreruperea pomenirii pur și simplu ca pe «*o dojană și dezaprobare oarecare a unei fapte*» și ca pe «*o particularitate de ritual tipiconal*», după cum se susține în teza de doctorat a lui V. Țigo (*Poziții ecleziologice ale Sf. Teodor Studitul*, Tesalonic 1999, p. 72), ci ca pe o întrerupere a pomenirii liturgice a numelui episcopului. Are dreptate în această privință P. Teodoret (Mavros) când judecă teza în cauză și, din partea lui, cel ce scrie aceste poziții nu a supravegheat nici el ca profesor îndrumător. Este judecată corect de P. Teodoret, chiar și anonim (vezi ediția revistei «*Aghioritul*», perioada a doua, anul 5, iun.-iul.-aug. 1999, de la pagina 341). Numai să avem timp, ne vom sili să clarificăm mai pe larg subiectul, explicând cel puțin ceea ce l-a deviat pe dl. V. Țigo, în mai multe privințe, care pledează pentru întreruperea pomenirii liturgice.

*suporte până la moarte decât să se lepede să fim noi cu această mărturisire sinceră a noastră»⁵⁸. Când există contrafacere a credinței și Hristos este persecutat prin războiul împotriva sfintei Lui icoane, atunci sunt datori să lupte și să vorbească liber, să-și «slobozească gura», nu numai cei «*ce au întâietate de rang și cunoaștere*», care pun înainte tezele ortodoxe, «*ci și dacă ar ocupa locul de ucenic, este de trebuință să îndrăznească pentru adevăr și să-și slobozească gura*». Dacă și numai tăcerea este parte a compromisului, mult mai mult validarea în scris a pozițiilor eretice pentru toată Biserica⁵⁹, după cum se întâmplă și astăzi, din păcate, prin amplificarea și înstăpânirea prin decizii și texte scrise a panereziei ecumenismului.*

Mai ales cu privire la subiectul și întrebarea dacă trebuie să vorbească cineva și să condamne credințele rele (kakodoxiile) sau să tacă, ascultând de episcopi și de preoți, Sfântul Teodor este categoric. Când se primejduiește credința, toți trebuie să vorbească. Nu poate nimeni să aducă pretexte, spunând că eu nu sunt episcop, ci om sărac, care mă îngrijesc de viața mea de zi cu zi. Chiar și firea nesimțitoare ascultă de Dumnezeu și tu rămâi în tăcere și fără glas? «*Căci porunca Domnului este a nu tăcea în vremea când se primejduiește credința. „Vorbește, zice, și să nu taci!” Și: „Dacă se va feri, nu va binevoi sufletul Meu în el”. Și: „Dacă aceștia vor tăcea, pietrele vor striga”. Așa încât, atunci când cuvântul este despre credință, nu se poate spune: cine sunt eu?»⁶⁰. De altfel,*

---

⁵⁸ Sinodului iconoclast, ca din partea tuturor stareților 2, 1, PG 99, 1120.

⁵⁹ *Către monahi* 2, 2, PG 99, 1120-1121.

⁶⁰ *Logofătului Pantoleon* 2, 81, PG 99, 1321.

acest lucru îl urmăresc ereticii, să oprească să fie auzit cuvântul adevărului și să stăpânească amăgirea. În mod repetat, sinoadele și conducătorii au cerut, prin amenințări înfricoșătoare, de la Sfântul Teodor și de la cei de acord cu el să tacă, atunci când s-au încredințat că nu pot să-i facă ascultători și supuși la amăgirea lor. Li s-a poruncit prin eparhul Constantinopolului să se restrângă fiecare la sine însuși, nici să vorbească între ei, nici să-și facă vizite, *«nici să învețe sau să vorbească în vreun fel despre credință»*. Aceasta seamănă mult cu ceea ce se răspândește și se propagă și în zilele noastre, că credincioșii simpli, dar și monahii nu trebuie să se ocupe cu subiecte de credință. Sfântul Teodor a răspuns ca și Apostolii către conducătorii iudeilor: *«Judecați dacă este drept să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu!»* (Fapte 4, 19). Vom prefera să ni se taie limba decât să încetăm să pledăm pentru credința ortodoxă și, cât putem, să o ajutăm cu cuvintele noastre. Este ilogic ca voi să validați cele rele și noi să stăm tăcuți pentru cele bune: *«Cum să fie binecuvântat ca voi să vă siliți să întăriți cele rele, iar noi înșine să stăm în tăcere pentru cele cu mult mai bune?»*⁶¹.

Și, chiar dacă am fi dorit să oprim aici referirea noastră la Sfântul Teodor, vom prezenta încă două episoade din opoziția lui și a ucenicilor lui față de cei care validau ascultarea de rătăcirile lor. Când împăratul Nichifor a înnoit «cearta adulterină» prin reabilitarea în sinod (809) a lui Iosif, «săvârșitorul căsătoriei adulterine», studiiții au reacționat iarăși virulent, fără să țină seama de grozăviile din primul exil. Atunci a chemat pe toți monahii la locuința împărătească

---

⁶¹ *Viața* 75, PG 99, 184.

pentru a discuta cu ei, în timp ce anterior îl exilase în Prinkiponissa pe Sfântul Teodor și pe dumnezeiescul său Platon. I-a despărțit pe cei mai formați și de vază și s-a silit să-i călăuzească la distanțare față de părintele lor duhovnicesc, Sfântul Teodor, prin argumente părut adevărate. Și, când au fost zdrobite toate argumentele lui, a venit la mulțimea fraților și a zis: Care vreți să vă supuneți îndemnurilor mele *«și să fiți în comuniune cu Patriarhul și cu Biserica sobornicească»*, să vă alegeți în partea mea dreaptă. Credea că-i va amăgi cu acest șiretlic la ascultarea fără socoteală pe cei care lăsaseră toate în viața lor pentru dumnezeiasca ascultare *«pentru viața dumnezeiască cea necuprinsă potrivit ascultării»*. Atunci toți împreună, fără ezitare, au mers în partea stângă, lucru care l-a mâniat pe împărat, care, uimit de această «mărturisire îndrăzneată», a dat poruncă să fie repartizați la mănăstirile din apropiere și să fie păziți de îngrădiri în siguranță, ca să fie judecați, deoarece s-au arătat neascultători față de împărăție și de episcopi: *«fiind închiși sub ziduri foarte asigurate ca niște judecători și neascultători de împărați și de rânduielile ierarhice»*⁶².

Mai cumplită a fost confruntarea cu împăratul Leon al V-lea Armeanul, care a înnoit cearta iconoclastă și a provocat noi prigoane în principal împotriva monahilor și a starețului studiților care stătea în frunte. Din păcate, s-au găsit iarăși episcopi care au fost de acord cu împăratul eretic și mulți alții au ascultat, fiind convinși. Totuși nu a izbutit să-l schimbe pe Patriarhul Nichifor, care a reacționat cu tărie. Deci (împăratul) a convocat un sinod, având împreună cu sine pe cei de un cuget

---

⁶² *Viața* 27, PG 99, 269.

și susținători ai ereziei, toți clerici și monahi, fiind de față și Patriarhul. A expus opiniile lui iconoclaste, prezentând drept idolatrie cinstirea și închinarea la sfintele icoane. Părinții iconofili au expus pozițiile ortodoxe laolaltă și în conglăsuire între ei, zicând în final că și faptul că s-au adunat și au discutat împreună cu ei, de vreme ce s-au încredințat că au poziții eretice, nu este bine și conform cu Sfânta Scriptură: *«Pentru noi și numai faptul că ne-am reunit împreună cu voi, că suntem împreună cu unii ca aceștia în această privință l-am fi pus mai mult și mai bine; căci dumnezeiescul David să rostească acum împreună cu noi, spunând că nu trebuie să stăm în adunarea deșertăciunii, nici să intrăm cu cei fărădelege, nici să mergem sau să ne reunim cu cei care fac rău Bisericii»*⁶³. După această poziționare comună, Sfântul Teodor *«a arătat o îndrăzneală mai mare și mai publică»*. Nu numai că a demisionat Patriarhul și alți episcopi, el însuși, simplu ieromonah, s-a apucat să nimicească deplin argumentele împăratului, pentru că avea prima poziție între ei, datorită formării și virtuții lui: *«Deoarece deținea întâietatea celor adunați prin măreția cuvântului și a virtuții»*⁶⁴. După cum am zis și în cazul Sfântului Maxim, hirotonia în episcop nu te face și teolog grozav. Rămâne uimit biograful de cele pe care le-a expus foarte teologic și imbatabil Sfântul Teodor cu privire la cinstea datorată sfintelor icoane. Și-a exprimat nedumerirea pentru faptul că i-a chemat în sinod ca să-i judece, de vreme ce era cunoscut dinainte verdictul, pe motivul pozițiilor diferite și din motivul că nu exista un al treilea judecător obiectiv care să judece fără părtinire cele două părți și să emită o decizie finală,

---

⁶³ Viața 64, PG 99, 173.

⁶⁴ Viața 65, Ibidem.

deoarece de la început toți s-au supus stăpânirii, temându-se de amenințări și de pedepse. Foarte corect a zis cineva anterior că bine este să ne despărțim deplin de voi; a numit fiare cu formă de om pe eretici și a caracterizat cuvintele și compania lor drept catastrofă și pierzanie. De aceea și trebuie să ne depărtăm de ei pe cât putem și, dacă este posibil, nici să nu ne întâlnim cu ei. Cu ereticii *«chiar și a vorbi ceva nu este numai de prisos, ci și păgubitor»*⁶⁵.

Împăratul a fost cuprins de mânie și furie când a auzit această luare de poziție a Sfântului Teodor și a înțeles puterea pe care o ascundeau argumentele lui. Și-a stăpânit furia și, când l-a respins cu ocări și ironii pe Cuviosul și Mărturisitorul Teodor, a zis că, deoarece nu vrea să-l încununeze ca mucenic, se vor întâlni din nou ca să confrunte argumentele. Poziția comună a Părinților iconofili, potrivit convorbirii lor la această decizie a împăratului este foarte importantă, pentru că dă răspuns și la folosul și necesitatea dialogurilor care se desfășoară astăzi cu eterodocșii, așa cum sunt numiți cu noblețe ereticii. Este nefolositor, au zis, să dezbatem iarăși cu ei, care sunt deja condamnați de Biserică pentru că și-au închis urechile față de primirea adevărului și sunt în toate de netămăduit: *«Ne este nefolositor să vorbim din nou cu cei deja condamnați, care sunt surzi față de primirea binelui și sunt de netămăduit în toate»*. Intervenind din nou Sfântul Teodor, a amintit împăratului cum au procedat și Părinții mari de dinainte, că nu trebuie să se amestece conducătorii politici în chestiunile Bisericii pentru că aceasta este competența clericilor: *«Îți vom răspunde aceasta înainte de toate, că cele ale Bisericilor*

---

⁶⁵ *Viața* 72, PG 99, 180-181.

aparțin preoților și învățătorilor, iar împăratului îi este lăsată administrarea lucrurilor din afară». Iar când împăratul, mâniat, a întrebat pe Sfânt: «Așadar mă scoți astăzi din Biserică?», luptătorul îndrăzneț a răspuns că nu te scot eu, ci Apostolul Pavel, care spune că Dumnezeu a așezat în Biserică întâi pe apostoli, al doilea pe prooroci, alt treilea pe învățători, și nu pe împărați. Și mai mult tu însuși, împărate, ai luat-o înainte și te-ai pus în afara Bisericii prin cele săvârșite: «*Mai degrabă și tu însuși, luând-o înainte, te-ai scos prin cele ce ai făcut*». Îi recomandă, dacă vrea să revină și să se afle în Biserică, să se așeze, să stea împreună cu cei care profesază adevărul: «*Dacă vrei să fii iarăși în interiorul ei, stai cu noi, care profesăm adevărul*». Această dezbateră în dialog este deosebit de interesantă pentru că dă răspuns cine sunt cei care se taie de Biserică: cei care nu ascultă de eretici și de episcopii care propovăduiesc o erezie și de conducători sau cei care se taie de adevărul Evangheliei și de dogmele credinței⁶⁶?

f) *Sfântul Simeon Noul Teolog, Sfântul Marcu Evghenicul, Sfântul Ignatie Briancianinov*

Vom încheia referirea relevatoare la Sfinții Părinți cu prezentarea, pe scurt, a pozițiilor Sfântului Simeon Noul Teolog (secolul XI), Sfântului Marcu Evghenicul (secolul XV) și a unui monah și episcop rus din sec. XIX, Sfântul Ignatie Briancianinov. Adresându-se monahilor pretendenți, Sfântul Simeon le recomandă să ia aminte mult la alegerea învățătorului-bătrânului față de care se vor supune și vor

---

⁶⁶ *Viața* 74, PG 99, 181-184.

asculta, pentru că există pericolul să cadă la un învățător neiscusit și neînvățat când, în loc să învețe viața evanghelică, vor fi învățați cea diavolească: *«deoarece sfaturile învățătorilor buni sunt bune, iar ale celor răi sunt rele; și din semințele rele mereu sunt roade rele»*⁶⁷. Trebuie să cerem cu rugăciuni și lacrimi de la Dumnezeu să ne trimită un călăuzitor nepătimaș și sfânt. Deoarece și acest lucru este greu de discernut, trebuie fiecare să cerceteze singur Sfânta Scriptură și mai ales scrierile Sfinților Părinți, ca să judece pe baza lor cele pe care îl învață și le face întâi-stătătorul. După această cercetare, va asculta de cele care sunt conforme cu Sfintele Scripturi, iar celelalte le va respinge ca nelegitime și străine. Acest lucru este indispensabil pentru că s-au arătat mulți amăgitori și învățători mincinoși. Ca să fie absolut clar și de la sine înțeles că Sfinții la unison nu recomandă ascultarea fără discernământ față de înainte-stătători, ci numai față de sfinți și nepătimași și mai ales după probare după învățătura de bază a Sfinților, prezentăm selectiv acest text foarte important: *«Cere cu rugăciuni și lacrimi de la Dumnezeu să-ți trimită un călăuzitor nepătimaș și sfânt. Cercetează și tu însuși dumnezeieștile Scripturi și mai ales scrierile practice ale Sfinților Părinți; ca să compari cu ele cele învățate și săvârșite de învățătorul și înainte-stătătorul tău, ca să poți să le vezi ca într-o oglindă și să le observi. Și îmbățișează cele care conglăsuiesc cu Scripturile și ține-le în minte, iar cele ilegitime și străine să le discerți și să le respingi, ca să nu fii amăgit. Căci mulți amăgitori și învățători mincinoși, să știi, au apărut*

---

⁶⁷ *Capete practice și teologice* 32, *Filocalia sfințelor nevoițe*, EIEE 3, p. 242.

în zilele acestea»⁶⁸. Aceeași recomandare dă mai devreme ascultătorilor și Sfântul Ioan Scărarul, ca să fugă de primejdiile ascultării de călăuză rea: «Să punem la încercare și să discernem pe conducător și, ca să zic așa, să-l ispitim ca să nu cădem la un marinar ca și cârmaci, la un bolnav ca la doctor, la un pățimaș ca la un nepățimaș și în larg ca la liman, agonisindu-ne un naufragiu gata pregătit»⁶⁹.

Cu privire la Sfântul Simeon Noul Teolog, biograful și ucenicul său, Nichita Stithatul spune că, atunci când a dat lui Arsenie egumenia obștii, pentru ca el să se dedice neabătut lucrului sfinteii liniștiri și contemplației, a pus, desigur, de la început monahilor ascultarea și supunerea bună față de noul egumen pe baza recomandării cunoscute a Apostolului Pavel: «supuneți-vă conducătorilor voștri și-i ascultați» (Evrei 13, 17), totuși a făcut deosebire că această ascultare nu este fără discernământ și fără condiții; ascultă cineva când nu există încălcare a poruncilor lui Dumnezeu sau a canoanelor și rânduielilor apostolice, totuși, când se primejduiește Evanghelia și sunt date de-o parte legile Bisericii, nu numai că nu trebuie să asculte de egumen, ci chiar și de înger care abia a coborât din cer și învață diferit decât ceea ce au bine-vestit apostolii⁷⁰.

---

⁶⁸ *Ibidem* 33, p. 242.

⁶⁹ *Scara, Cuvântul 4, Despre ascultare* 7, ediția Sf.M. a Mângâietorului, Oropos Atika, 1999, p. 67.

⁷⁰ NICHITA STITHATUL, *Viața și petrecerea Sfântului Părinte Simeon Noul Teolog, Filocalia sfințelor nevoițe*, EPIE 19A, pp. 144-146: «În cele în care nu este încălcare a poruncilor lui Dumnezeu sau a canoanelor și a rânduielilor apostolice, sunteți datori să ascultați cu totul cu toată necesitatea și să vă supuneți ca Domnului; dar în cele prin care se

Pe Sfântul Marcu Evghenicul cu siguranță nu-l poate acuza nimeni de neascultare și nesupunere, deoarece el singur dintre toți episcopii nu a ascultat deciziile Sinodului unionist de la Ferrara-Florența (1438-1439) și a salvat adevărul Ortodoxiei de înjosirile și comportamentul batjocoritor al papistașilor și ortodocșilor filo-papistași, corespondenții ecumeniștilor de astăzi. Am scris în mod repetat că ecumeniștii «inteligenți», care subestimează gândirea celorlalți, îndeosebi a poporului credincios simplu, maltratează adevărul istoric și deformează pe Sfântul Marcu atunci când invocă ostentativ pe luptătorul și Mărturisitorul Ortodoxiei și pe combatantul vehement al papismului, pe acest anti-Papă, după cum l-a numit în cartea cu același nume Sfântul Atanasie din Paros, pentru deschiderile lui proprii față de Papa, aceia sprijinindu-se pe cele pe care le-a spus Sfântul Marcu atunci când s-a adresat Papei la deschiderea lucrărilor Sinodului. Atunci nutrea speranțe bune, după cum nutrea și toată delegația ortodoxă, că-i vor convinge pe papistași să renege rătăcirile lor și să se întoarcă la adevărul credinței ortodoxe. Deci a vorbit cu discreție și iconomisind lucrurile cu scopul de a-i atrage și pentru a-l flata pe Papă cu noblețe și calm. Totuși aceasta este jumătate sau mai degrabă puțin din adevăr. Când, după aceea, după lungul curs al lucrărilor Sinodului, s-a încredințat de persistența lor convinsă în amăgire, în ciuda prezentării a mulțime de argumente teologice, când a văzut că triumfă egoismul, aroganța, mentalitatea autoritară lumească, nu a ezitat, deși continuau

---

primejduiește Evanghelia lui Hristos și legile Bisericii Lui, nu numai că nu trebuie să vă supuneți celui care vă îndeamnă și vă poruncește, ci nici unui înger acum din cer și care vă bine-vestește ceva în afara a ceea ce au bine-vestit văzătorii Cuvântului».

încă lucrările Sinodului în Florența, să spună delegației ortodoxe «că latinii nu numai că sunt schismatici, ci și eretici; și Biserica noastră a trecut sub tăcere acest lucru pentru că neamul acelora este mult și mai puternic decât al nostru»⁷¹ și «(cei dinainte de noi) nu au vrut să triumfe asupra latinilor ca eretici pentru că așteptau întoarcerea lor și tranzacționau prietenia lor»⁷². Este unanimă aprecierea Părinților și învățătorilor de după Sfântul Fotie că papismul este erezie, de aceea provoacă mare daună în puritatea și continuitatea acestei linii unanime a *consensum Patrum* cei dintre ierarhii de astăzi, mai ales vârfurile, fie din neștiință – care se vindecă prin studiu –, fie din convingere și mentalitate latinofronă – care este mai

---

⁷¹ J. HARDUIN, *Acta Conciliorum*, IX, 312 și J. MANSI, *Sacrorum Conciliorum nova et amplissima Collectio*, 31A, 885.

⁷² Vezi V. LAURENT, *Les «Memoires» du Grand Ecclésiarque de l'Eglise de Constantinople Sylvestre Syropoulos sur le Concile de Florence (1438-1439)*, Paris, 1971, cap. 9, 10, p. 444: «Iar alții au zis: Este mică diferența dintre noi și latini și, dacă vor vrea ai noștri, se vor îndrepta ușor. Și, răspunzând episcopul Efesului că este mare diferența, i-au zis: Nu este erezie, nici nu poți spune că aceasta este erezie; căci nici unii din cei dinainte de tine dintre bărbații cultivați și sfinți nu au numit-o erezie. Deci a zis episcopul Efesului: Este erezie și astfel au avut-o și cei dinainte de noi, doar că nu voiau să triumfe asupra latinilor ca eretici, așteptând întoarcerea lor și tranzacționând prietenia lor. Dacă vreți, vă voi arăta eu cum că i-au avut ca eretici». Aceleași lucruri le spune Sfântul Marcu și în enciclica pe care a trimis-o de la Limnos, unde a fost exilat: «Creștinilor ortodocși care se află pretutindeni pe pământ și pe insule», scriind printre altele: «I-am rupt și i-am tăiat din trupul comun al Bisericii... ca pe unii care cugetă lucruri nepotrivite și necredincioase și care au făcut adaosul nelegiuit. Așadar ne-am întors de la ei ca de la niște eretici și de aceea ne-am despărțit de ei... prin urmare sunt eretici și i-am tăiat ca pe niște eretici de la noi». Vezi I. Carmiris, *Monumente dogmatice și simbolice*, vol. 1, p. 425.

greu sau de netălmăduit –, susțin că papismul nu este erezie, este biserică și mai ales «biserică soră», atacând astfel unicitatea Bisericii una, sfântă, sobornicească/catolică și apostolească și strică «*hotarele veșnice pe care le-au pus Părinții noștri*».

Acești ortodocși latinofroni – corespondenții ecumeniștilor de astăzi –, după întoarcerea ortodocșilor de la Florența și primirea entuziastă a Sfântului Marcu de către credincioșii din Constantinopol, pentru ca să nu-l aibă drept piedică pentru aplicarea deciziilor sinodului unionist tâlhăresc și pentru ca să nu se audă cuvântul lui, l-au izolat în exil pe insula Limnos (1440-1441). Deci ce trebuia să facă Sfântul Marcu? Să asculte de patriarhul latinofron Mitrofan (1440-1443) și de urmașul său, Grigorie (1443-1451) și să urmeze să pomenească la sfintele slujbe, ca să nu fie caracterizat drept neascultător și creator de schismă? Cei care ignoră adevărul și exigența evanghelică și patristică și preferă să fie plăcuți nu lui Dumnezeu, ci oamenilor, susțin acest lucru. Totuși, dimpotrivă, ierarhul și Mărturisitorul înțelept în cele dumnezeiești și neînduplecat în cuget nu numai că a încetat el însuși să aibă comuniune bisericească față de latinofroni-ecumeniști, ci a dat și poruncă, puțin înainte de moarte, ca să scape de orice amăgire pe poporul credincios – cum ar fi făcut astăzi și bătrânul supraviețuitor Augustin, fost Mitropolit de Florina, dacă i-ar fi îngăduit bătrânețea –, să-l informeze pe Patriarh să nu trimită pe arhierii sau clericii săi sau pe altcineva care are comuniune cu el, să ia parte la înmormântarea și la pomenirea lui, socotind că poate și pe ascuns primește comuniunea cu el. Proclamă accentuat că nu vrea să aibă comuniune cu

latinofronii nici în viață, nici după moarte, pentru că s-a convins că, pe cât se depărtează de Patriarh și de cei asemenea lui, pe atât mai mult se apropie de Dumnezeu și de Sfinți. La finalul acestei mărturisiri emoționante înainte de moarte, Sfântul Marcu își declară părerea că trebuie să fim despărțiți de latinofroni-ecumeniști până când Dumnezeu va iconomisi îndreptarea și împăcarea Bisericii Lui: *«Spun despre Patriarh, nu cumva să i se pară, sub pretextul poate al cinstirii mele, la înmormântarea smeritului meu trup sau și la pomenirea mea, să trimită pe vreunii din arhieriei lui sau în general dintre cei ce au comuniune cu el să se roage sau să umble împreună cu preoții din partea noastră, care vor fi chemați pentru aceasta, considerând că accept într-un mod oarecare comuniunea lor, chiar și pe ascuns. Și, ca să nu dea de bănuț tăcerea mea despre vreun compromis celor ce știu bine și în profunzime scopul meu, spun și dau mărturie înaintea celor de față, a multor bărbați vrednici, că nu vreau, nici nu primesc defel comuniunea cu el sau cu cei dimpreună cu el, nicidecum, nici în viața mea, nici după moarte, precum nici unirea care s-a făcut și dogmele latinești, pe care le-a primit el și cei dimpreună cu el și, pentru a le apăra pe ele și această propunere, a pomenit spre dezastrul dogmelor drepte din Biserică. Căci sunt convins în amănunt că, pe cât mă distanțez de el și de unii ca aceștia, mă apropii de Dumnezeu și de toți Sfinții și, pe cât mă despart de ei, așa mă unesc cu adevărul și cu Sfinții Părinți, teologii Bisericii; precum sunt încredințat din nou că cei care se alătură acestora se distanțează de adevăr și de fericirii învățători ai Bisericii. Și de aceea spun: precum am fost despărțit toată viața mea de ei, așa și în*

vremea ieșirii mele și încă și după ducerea mea din viață mă întorc de la comuniunea și unirea cu ei și poruncesc cu jurăminte ca nimeni dintre ei să nu se apropie la înmormântarea mea sau la pomenirea mea, dar nici altcineva decât cei din partea noastră, ca să se apuce să umble împreună și să slujească împreună cu ai noștri. Căci aceasta înseamnă a amesteca cele de neamestecat. Trebuie ca aceia să fie mereu despărțiți de noi până când va da Dumnezeu o îndreptare bună și pace Bisericii Sale»⁷³.

Și venim la ultima noastră referință, la Sfântul Părinte și Învățător al Bisericii Ortodoxe. Este vorba de Sfântul proclamat de puțini ani (1988) de Biserica Ortodoxă a Rusiei, Ignatie Briancianinov. Sfântul Ignatie, abandonând Școala de Ofițeri, unde a excelat, a devenit monah începător în Mănăstirea Sfântului Alexandru Nevski din Sankt Petersburg. A fost tuns monah în 1831 la Bologda, a fost desemnat egumen al Sfintei Mănăstiri a Sfântului Serghie din Petersburg și exarh al Mănăstirilor eparhiei. S-a retras la Optina pentru reculegere duhovnicească, dar în 1857 l-au ales și l-au hirotonit episcop de Stavropoleos, Caucaz și Pontul Euxin. După ce s-a îmbolnăvit, a fost nevoit să-și dea demisia în 1861 și s-a retras la Sfânta Mănăstire a Sfântului Nicolae Babaev, unde a și adormit în cuvioșie în 1867 la vârsta de 60 de ani. Între multe învățături ascetice ale sale, care analizează felurite teme ale vieții monahale, există o referință și la marea virtute monahală a ascultării. Chiar la începutul referinței lui, Sfântul Ignatie, urmând pe Părinții anteriori, spune despre condiția neapărată a

---

⁷³ *Cuvânt în ziua în care s-a mutat la Dumnezeu, Patrologia Orientalis 17, 485-486.*

supunerii și ascultării că este să găsești o călăuză purtătoare de Duh. Amintește din *Filocalia* pozițiile Sfântului Simeon Noul Teolog, pe care le-am prezentat. Numai când suntem siguri că părintele duhovnicesc are părtășie cu Sfântul Duh trebuie să facem ascultare fără deosebire; altfel ascultăm nu de Dumnezeu, ci de oameni, devenim robi ai oamenilor. Deosebește cu severitate pe bătrânii aceia care, fără să fie vase ale Sfântului Duh, fățarnicesc pe sfinții și călăuzesc pe mulți spre pierzanie. Spune că degeaba ne vor pomeni de Cuviosul Zaharia sau de Cuviosul Acachie (*Scara, Cuvântul 4, 111, Despre ascultare*), care au fost în ascultare la bătrâni nedesăvârșiți. Aceștia s-au mântuit pentru că au lucrat conform cu sfaturile altor părinți duhovnicești, de aceea au putut să rămână în ascultare. Cazurile lor nu sunt în ordinea corectă. Călăuză în viața noastră trebuie să avem Sfânta Scriptură și scrierile Părinților. Apostolul Pavel spune cu claritate: «*Vă poruncim, fraților, în numele Domnului nostru Iisus Hristos, să vă țineți departe de orice frate care umblă fără rânduială și nu după predania pe care ați primit-o de la noi*» (2 Tesaloniceni 3, 6). Amintește Sfântul Ignatie de Avva Pimen, care a dat cuiva o poruncă să întrerupă imediat orice relație cu bătrânul lui deoarece conviețuirea cu el, pe motiv de devieri morale, i-ar fi fost pierzătoare de suflet⁷⁴.

Acum, din păcate, diferența morală macină preoțimea, care, după cum am scris, a ajuns mâncare homosexualilor și anormalilor și acest semn de netăgăduit, în loc să conducă pe

---

⁷⁴ Vezi SFÂNTUL IGNATIE (BRIANCANINOV), *Ofrandă monahilor contemporani*, ed. Sf. Mitropolii de Nicopole, Preveza, 1993, vol. 1, pp. 139-147.

cei responsabili la luarea unor măsuri, ca oamenii tineri să nu se apuce de relații cu persoane imorale și să fie ruinați, a întors «dreptatea» bisericească împotriva noastră și ne acuză de neascultare și provocare de schismă.

4. Avem permisiune să vorbim?

Nu am epuizat până aici învățătura patristică despre subiect. Există și alți Sfinți Părinți care s-au ocupat, de asemenea, de acest subiect. Mulți frați, totuși, care au auzit la emisiuni televizate că analizăm cele despre reaua ascultare și buna neascultare, cer să circule cărticica respectivă.

Mulțumim, în orice caz și din această postură stației mici particulare din Tesalonic, care, când a fost nevoie, ne-a permis să folosim scaunul lor. Din păcate, la marile canale porțile sunt încuiate. Acolo au liber și permisiune să iasă în față toate învățăturile stricate, deși multe stații mici plătite rezervă ore multe pentru promovarea ereziilor și a rătăcirilor. După cum a spus un cunoscut părinte, chiar și la stațiile bisericești radio și TV, continuăm să hrănim poporul cu roșcove protestante și ne abatem de la cuvântul puternic patristic. Este atotputernică orânduirea bisericească New Age. Ținta ei de bază este să fie amuțite vocile tradiționale ortodoxe. Să domnească absolut argumentele ecumeniștilor și ale înnoitorilor. Să rămână poporul necatehizat și necălăuzit. Să nu existe dialog adevărat, confruntare de argumente, ca să se arate care este adevărul. Sunt deranjați și de adunările pe care le organizăm la nivel universitar și consideră că și pentru acestea

trebuie să avem permisiunea și binecuvântarea lor; să facem ascultare și să nu spunem cuvântul adevărului.

Mereu a deranjat și deranjează cuvântul adevărului; deci trebuia Hristos să aibă permisiunea lui Anna și Caiafa, a cărturarilor și a fariseilor, ca să vorbească poporului? Arhieriei le-au interzis Apostolilor să vorbească despre Hristos, după cum interzic și multora astăzi să vorbească despre Sfânta Ortodoxie: «*Le-au poruncit să nu mai vorbească deloc, nici să învețe în numele lui Iisus*»⁷⁵. Patriarhii și episcopii eretici au întemnițat și au exilat pe mărturisitorii credinței, ca să domnească propriul lor cuvânt teologic. În mica biserică a Sfintei Anastasii (Învieri) a fost circumscris Sfântul Grigorie Teologul, în timp ce în toate celelalte biserici din Constantinopol domneau și propovăduiau episcopii și preoții arieni. Deci trebuia să ia de la ei permisiune ca să rostească faimoasele Cuvântări teologice și să readucă Ortodoxia în Constantinopolul stăpânit de arianism? Nu înțeleg mulți că și astăzi Biserica este stăpânită de ecumeniști? Că în puține biserici se aude de sus cuvântul autentic al Ortodoxiei? Că au domnit și s-au impus ecumeniștii? Deci de la ei vom lua permisiune și binecuvântare ca să eliberăm Biserica din robia rătăcirii?

Facem această mențiune pentru că în ultima noastră emisiune TV, un ascultător al tonurilor scăzute și al proiectelor imprecise ne-a întrebat dacă avem permisiunea să apărem și să vorbim la TV, evident pentru ca să întărească în ceilalți telespectatori opinia răspândită că Pr. Theodoros nu face ascultare. Aceasta înseamnă întâi că nu a înțeles cele pe

---

⁷⁵ Fapte 4, 18.

care le dezvoltasem anterior despre reaua ascultare și buna neascultare. Nu a înțeles, de asemenea, că singura credință adevărată, care vestește și bine-vestește în mod autentic numele lui Hristos este credința ortodoxă; toate celelalte credințe, după cum a spus Sfântul Cosma Etolul, sunt mincinoase, rătăcite, erezii. Acestea au permisiune și voie să umple, prin toate mediile tipărite și televizate, cu stricăciunea lor împotriva Evangheliei și a Sfintei Ortodoxii. Deci acestora, care se străduiesc să stingă, să îngroape, să interzică învățătura ortodoxă le răspundem, după cum au răspuns Sfinții Apostoli arhierilor iudeilor, care trăiesc și astăzi sub altă formă: *«Trebuie să ne supunem mai degrabă lui Dumnezeu decât oamenilor»*⁷⁶!

---

⁷⁶ Fapte 5, 28-29.

ANEXE

Doi ani după Colimbari. Care este situația Bisericii?⁷⁷

Aceste zile se împlinesc exact doi ani (iunie 2016 - iunie 2018) de la întrunirea și lucrările pseudosinodului eretic și catastrofal din Colimbari, care a dezmințit în totalitate numele de Sinod Mare și Sfânt, fiindcă a denaturat dogme fundamentale ale Bisericii, a desconsiderat Tradiția sinodală și patristică, a conferit caracter nevinovat unor erezii vechi și noi, a anulat până și cuvântul „erezii” și, sub pretextul, sub haina unui așa-zis sinod ortodox, a reușit să îplinească ceea ce diavolul caută întotdeauna: să înșele turma credincioșilor și mulți păstori, conducând-o spre cea mai rea și periculoasă erezie a tuturor timpurilor, panerezia ecumenismului inspirat de diavol.

În acești doi ani, promotorii și cei ce aprobă „sinodul” din Creta îi fac reclamă în mod neîncetat ca unei reușite bisericești însemnate și de amploare istorică, prin conferințe, manifestări, publicații, onoruri și premieri acordate unor prelați bisericești, oferiri de tronuri episcopale și alte dării. În același timp îi calomniază, acuză, amenință și prigonesc pe toți cei care reacționează și se opun, pe cei care manifestă rezistență și nu vor să se închine lui Baal al religiei universale, al sincretismului, al globalizării, al „Noii Ere” și al „Noii Ordini”.

---

⁷⁷ Cuvânt susținut de către Protoprezbiter Theodoros Zisis la Conferința teologică *Ortodoxia și Colimbari, doi ani mai târziu. Erezii-Caterisire-Rezistență ortodoxă*, Salonic, 16 iunie 2018. Text preluat din Revista teologică *Mărturisirea Ortodoxă*, anul I, nr. 1, oct.-dec. 2018, pp. 29-38.

Adevărul nu are nevoie însă de reclamă. El se impune de la sine și nici nu este stăvilat de prigoniri și de calomnieri, dimpotrivă, devine încă și mai puternic și se întărește. Hristos Cel răstignit, calomniat, ocărat și neputincios din punct de vedere uman, aflat în fața sinedriilor preaputernice și ilegale ale arhierilor și fariseilor, dimpreună cu miile de mucenici mărturisitori pe parcursul istoriei bimilenare a Bisericii, mărturisesc și arată că adevărul și dreptatea se află de partea celor prigoniți și a celor neputincioși și nu de partea prigonitorilor, a celor puternici, a celor ce au tronuri, bani, cinste și onoruri.

Întâlnirea noastră bisericească de azi, în spațiul lumesc al unui hotel, departe de bisericile noastre și de sălile bisericești, mărturisește de la sine și strigă că suntem nedoriți de către conducătorii bisericești, că se tem și tremură în fața cuvântului Adevărului, a cuvântului Ortodoxiei, al Sfinților Părinți și Învățători, fiindcă știu că propriul lor cuvânt, cuvântul pseudosinodului din Creta, este antievangelic, antipatristic, antiortodox. La fel ca ereziile din toate secolele, „sinodul” din Colimbari încearcă să impună un nou sistem teologic eretic, desprins de tradiția bisericească și de experiența credinței, de canonul sigur al credinței, pe care Biserica l-a păstrat neabătut și neîncetat în epocile anterioare, prin condamnarea ereziilor care vătămau acest canon. Prin deciziile și linia sa teologică, „sinodul” din Colimbari s-a distanțat de canonul tradiției bisericești și a pășit pe căi filozofice și sociale noi, s-a închinat și i-a adus venerare nu Sfântului Dumnezeu Treimic, Mântuitorului Hristos și Sfintei Sale Biserici, ci puternicilor pământului, și a devenit instrument al forțelor și

centrelor de putere întunecate, antihriste și antibisericești.

1. Imbatabile sunt cele ce s-au scris împotriva pseudosinodului

Nu ne vom referi astăzi în mod detaliat la caracterul antisinodal, anticanonic și antiortodox al pseudosinodului, care, după o organizare insistentă și sistematică, care a durat timp de aproape un secol, secolul XX cel înșelător, a anulat egalitatea episcopilor, a impus într-o manieră papală primatul întâistătătorilor și a propovăduit noi dogme în Biserică, anulând întreaga tradiție bisericească anterioară. Aceste aspecte au fost analizate și prezentate convingător și imbatabil nu doar prin cuvântări și prin scrieri, ci și prin actul îndrăzneț și inspirat de Duhul Sfânt la care au recurs unii dintre noi, clericii, de a ridica greutatea poruncii sfințelor canoane și de a întrerupe pomenirea numelor episcopilor care au conlucrat sau și-au dat acordul la deciziile din Colimbari, întâmpinând astăzi, drept consecință, prigoniri, chemări în tribunale, excluderi, interdicții de a sluji și amenințări cu caterisirea. Subtitlul manifestării de astăzi, *Erezie-Caterisire-Rezistență ortodoxă*, prin cuvântul „caterisire” face trimitere mai puțin la amenințările cu propria noastră caterisire, care va constitui pentru noi cunună și laudă, ci mai mult la caterisirea pe care Dumnezeu a săvârșit-o deja asupra episcopilor și clericilor ecumeniști, caterisire ce se va continua ca fapt sinodal prin condamnarea acestora de către un sinod cu adevărat ortodox, care va constitui continuare a Sinoadelor ortodoxe anterioare. În conștiința diacronică a pleromei Bisericii aceștia sunt deja caterisiți și ne rugăm să se

pocăiască, pentru a nu-și pierde mântuirea.

Pentru informarea și întărirea tuturor în rezistența ortodoxă, care cu harul lui Dumnezeu devine din ce în ce mai puternică, am tipărit cu ajutorul unor donatori anonimi și vom împărți tuturor gratis două broșuri deosebite, care constituie un rezumat, o prezentare concisă a motivelor pentru care respingem întrunirea din Colimbari ca pe un pseudosinod eretic. Mai există aici și alte publicații, în care mulți autori expun în mod analitic cuvânt teologic serios, critic la adresa întregii pregătiri și tematici, precum și a deciziilor pseudosinodului. Amintesc cu deosebire cele două voluminoase numere duble ale revistei *Theodromia*, care au fost caracterizate deja drept memorabile și istorice, fiindcă în cel dintâi dintre acestea (Anul XIX, numerele 1-2, ianuarie-iunie 2016), pe a cărui copertă sunt înfățișate trei personalități cu viață sfântă, Sfântul Iustin Popovici și părinții cu sfântă trăire Daniel Katounakiotis și Filotei Zervakos, sunt cuprinse toate observațiile negative scrise înainte de întrunirea pseudosinodului de către părinți cuvioși, sinoade ale Bisericilor, mitropoliți și episcopi, sfinte mănăstiri și clerici, monahi și mireni. În al doilea număr (Anul XIX, numerele 3-4, iulie-decembrie 2016, pe coperta căruia se află titlul „Nici sfânt, nici mare, nici sinod”, sunt cuprinse texte publicate de Bisericile care au luat parte la sinod, texte scrise de arhieriei, dintre care unii au participat la ședințele sinodale și texte scrise de clerici, monahi și mireni, care, toate, realizează o radiografie a pseudosinodului și stabilesc un diagnostic al bolii acestuia. Reprezintă cu adevărat monumente dogmatice și simbolice, pe care, prin defăimări și calomnii, se străduiesc din răspuțeri să le

minimalizeze mărunți și nesocotiți clerici și teologi din întreaga lume, lipsiți de cugetul lui Hristos și al Sfinților Părinți, trestii ce se clatină încotro bate vântul vremurilor și încotro îi poartă puterea conducătorilor pământului, care nu respectă legile lui Dumnezeu, ci legile oportunităților, fiind, așa cum spune Sfântul Grigorie Teologul, lei față de cei mici, dar cățeluși ce ling picioarele celor puternici: „cinstesc legile oportunităților, nu pe cele ale lui Dumnezeu... lei cu cei mici, câini cu cei puternici” (Καιρῶν νόμους, οὐ πτοῦς Θεοῦ σέβοντες... μικροῖς λέοντες, τοῖς κρατοῦσι δὲ κύνες)⁷⁸. Nu se sfiesc chiar să se mândrească că sunt moderni, că înnoiesc Biserica cu

---

⁷⁸ Sfântul Grigorie Teologul, *Ποίημα IB', Εἰς ἑαυτὸν καὶ περὶ ἐπισκόπων* (Către sine însuși și despre episcopi, poemul 12), stih. 335-336, ΕΠΕ 10, 190. În alt poem al său, Sfântul îi prezintă pe episcopii oportuniști și preocupați de bunul trai, care se adaptează vremurilor și linguesc patimile oamenilor, adresându-i-se lui, ierarhului ascetic și neclintit, și zicând: „Θωπεύομεν, σὺ δι' οὐχί· τιμῶμεν θρόνους, σὺ δ' εὐλάβειαν· ἀρτύσεις ἡμῖν φίλαι, σοὶ δ' εὐτέλεια, καὶ τρυφῆς ἔσθων ἄλας, τῆς ὀφρυώδους ἄλμυρὸν καταπτύεις. Δουλεύομεν καιροῖς τε καὶ λαῶν πόθοις, αἰεὶ διδόντες τῷ πνέοντι τὸ σκάφος, χαμαιλέοντων καὶ τρόπον πολυπόδων πολλὰς τιθέντες τοῖς λόγοις αἰεὶ χροάς. Ἄκμων σὺ δ' ἦς ἀνήλατος, τῆς ὀφρύος! Ὡσπερ μᾶς γε πίστεως οὔσης αἰεὶ, στενοῖς τὸ δόγμα τῆς ἀληθείας σφόδρα, σκαιὰν βαδίζων πάντοτε Λόγου τρίβον” („Noi linguesim, dar tu, nu; noi ne închinăm scaunelor, tu, credinței; gândul nostru e la mâncăruri, tu ai în gând simplitatea și hrănindu-te cu mâncărurile tale sărate, sărătura lor o scuipi pe îngâmfata lor desfătare. Noi suntem sclavii vremurilor și ai poftelor oamenilor și întotdeauna corabia o lăsăm în bătaia vremii, dând mereu, precum cameleonii și caractițele, multe fețe cuvintelor noastre. Dar tu ești nicovală nedoborâtă, ce semeție! Ca și cum credința ar fi întotdeauna una singură, reduci excesiv dogma adevărului, pășind permanent pe calea cea aspră a Cuvântului”) (*Ποίημα IA', Περὶ τὸν ἑαυτοῦ βίον* (Despre viața sa, poemul 11), stih. 704-715, ΕΠΕ 10, pp. 100-101).

modernisme și inovații, fiindcă, după cum afirmă, este nevoie ca Biserica să se adapteze la cerințele vremurilor. Pe aceștia îi zugrăvește și celălalt Capadocian, Arhiepiscopul Cezareei, Sfântul Vasile cel Mare, referindu-se la ereticii și la cei cu cuget eretic din vremea sa, care corespund și li se aseamănă întru totul ecumeniștilor postpatristici și antipatristici din ziua de azi: „Dogmele Sfinților Părinți sunt disprețuite, tradițiile apostolice nu mai sunt băgate în seamă; în locul lor stăruie acum în Biserici scornituri noi, oamenii au devenit tehnicieni ai cuvântului omenesc; în loc să teologhisească despre Dumnezeu, înțelepciunea lumească a ajuns să conducă după ce a dat deoparte bunul nume al Crucii. Păstorii sunt surghiuniți, în locul lor sunt aduși lupi răpitori, care sfășie turma lui Hristos, casele de rugăciuni sunt goale acum, în schimb pustiriile sunt pline de oameni care plâng. Bătrânii lăcrimează când compară vremurile de altădată cu cele de acum, iar tinerii sunt și mai de plâns, căci nu-și dau seama ce au pierdut”⁷⁹.

---

⁷⁹ Epistola 90, *Τοῖς ἀγιωτάτοις ἀδελφοῖς καὶ ἐπισκόποις, τοῖς ἐν τῇ Ἀύσει* (“*Către mult iubiiți frați, episcopii din Apus*”) 2, ΕΠΕ 2, 20: „...Καταπεφρόνηται τὰ τῶν πατέρων δόγματα, ἀποστολικαὶ παραδόσεις ἐξουθένηται, νεωτέρων ἀνθρώπων ἐφευρέματα τοῖς Ἐκκλησίαις ἐμπολιτεύεται· τεχνολογοῦσι λοιπόν, οὐ θεολογοῦσιν οἱ ἄνθρωποι· ἢ τοῦ κόσμου σοφία τὰ πρωτεῖα φέρεται παρωσαμένη τὸ καύχημα τοῦ σταυροῦ. Ποιμένες ἀπελαύνονται, ἀντεισάγονται δὲ λύκοι βαρεῖς, διασπῶντες τὸ ποιμνιον τοῦ Χριστοῦ. Οἴκοι εὐκτήριοι ἔρημοι τῶν ἐκκλησιαζόντων, οἱ ἔρημιαὶ πλήρεις τῶν ὀδυρομένων. Οἱ πρεσβύτεροι ὀδύρονται, τὰ παλαιὰ συγκρίνοντες τοῖς παροῦσιν· οἱ νέοι ἐλεεινότεροι, μὴ εἰδότες οἷων ἐστέρηται”.

2. *Episcopii cei răi, care susțin pseudosinodul, vor întâmpina o puternică rezistență*

Așadar motivul pentru care am organizat manifestarea de astăzi nu se datorează nevoii de a adăuga argumente și de a combate devierile și abaterile pseudosinodului, cele câte s-au scris până acum în acest sens fiind arhisuficiente. Ne-am adunat astăzi aici pentru a arăta, așa cum spune Sfântul Grigorie Teologul, că nu vor stăpâni cei răi și că nu le va fi calea lină și ușor de străbătut, fiindcă nu li se împotrivesc nimeni⁸⁰. Ne împotrivism cu toții, dimpreună cu toți Sfinții, și suntem siguri de rezultatul luptei și de biruința împotriva răului ereziei, împotriva episcopilor oportuniști, care atrag după ei credincioși neștiutori pe căi strâmbe și pervertite. Mare este responsabilitatea episcopilor răi, care sunt interesați doar de scaunele lor, de traiul bun, de petreceri și lasă turma neocrotită în fața puhoiului panereziei ecumenismului. Este uimitor faptul că citim la Sfântul Grigorie Teologul că în vremea sa majoritatea episcopilor se coalizau și se uneau în cuget nu pentru apărarea credinței, ci urmărind doar un singur lucru: cum să rămână în siguranță pe scaunele lor: „Aceștia fac front comun în sens rău, urmărind un singur lucru, cum să își mențină scaunele în siguranță” (Αὐτοὶ συνασπίζουσιν ἀλλήλοις κακῶς. Πρὸς ἐν βλέποντες· τῶν θρόνων τὸ ἀσφαλές)⁸¹. Atât de

---

⁸⁰ *Poemul 12. Εἰς ἑαυτὸν καὶ περὶ ἐπισκόπων* (“Către sine însuși și despre episcopi, poemul 12”), stih. 8-10, ΕΠΕ 10, 172: „Dar pentru ca să nu creadă cei răi că au biruit toate și calea le este lină, fiindcă nimeni nu le stă împotriva”.

⁸¹ *Ποίημα Μ', Πρὸς τοὺς φθονοῦντας* (“Către cei ce pizmuesc, poemul 40”), stih. 27-28, ΕΠΕ 10, 318-320.

mare este paguba pe care o provoacă episcopii răi, încât Sfântul Grigorie ajunge în punctul de a afirma că nu se teme de nimic, nici să fie omorât cu pietre, nici să întâlnească fiare sălbatice; își dorește doar să îi evite pe episcopii răi: „Un singur lucru mă întoarce din drum: episcopii răi” (“Ev ἐκτρέπου μοι, τοὺς κακοῦς ἐπισκόπους”)⁸². În sens asemănător îndrumă și Sfântul Vasile cel Mare, să nu ne lăsăm înșelați de cuvântările mincinoase ale unor episcopi care vorbesc de Ortodoxie. Sunt negustori ai lui Hristos, și nu creștini, fiindcă, în loc să trăiască în adevărul credinței ortodoxe și să o apere, preferă ceea ce le este de folos în viața de acum. Îndată ce se instalează pe scaunul lor, trec în rândul vrăjmașilor lui Hristos; când văd însă că poporul, turmele duhovnicești, se mânie, atunci fac din nou pe ortodocșii. Sfântul Vasile nu-l recunoaște pe episcopul care a fost hirotonit de mâini întinate, spre desființarea credinței⁸³. Aceste păreri ale celor doi mari teologi capadocieni îi erau cunoscute celui de-al treilea ierarh al triadei de ierarhi, Patriarhului Constantinopolului Sfântul Ioan Gură de Aur, care, caterisit fiind de colegi ai săi episcopi, a scris din exilul său

---

⁸² *Ποίημα IB', Εἰς ἑαυτὸν καὶ περὶ ἐπισκόπων* („Către sine însuși și despre episcopi, poemul 12”), stih. 31-35, EΠE 10, 174.

⁸³ *Ἐπιστολὴ 225, Νικοπολίταις Πρεσβυτέροις* („Către preoții din Nicopole”) 3, EΠE 3, 226: „Aveți grijă să nu fiți înșelați de minciunile lor, în timp ce spun că-și fac mărturisire de dreaptă credință. Astfel de oameni Îl negustoresc pe Hristos, ei nu mai sunt creștini, căci preferă numai ceea ce le este folositor în această viață în locul vieții trăite după adevăr: când cred că au dobândit această putere deșartă, atunci se alătură dușmanilor lui Hristos; când văd popoarele tulburându-se, atunci se prefac din nou că s-au întors la dreapta credință. Nu recunosc pe un astfel de episcop al lor și n-aș putea număra în rândul preoților lui Hristos pe cel care a fost pus pe prima treaptă de niște mâini necurate, spre surparea credinței”.

mucenicesc de trei ani, care câteva decenii mai târziu l-a dus la moarte (407), teribilul cuvânt, înfricoșătoarea constatare, că nu se teme de nimeni în afară de episcopi, cu excepția câtorva dintre aceștia: „De nimeni nu m-am temut ca de episcopi, în afară de puțini!” (Οὐδένα δέδοικα, ὡς τοὺς ἐπισκόπους, πλὴν ὀλίγων)⁸⁴.

3. Nu toți episcopii sunt răi

Referirea pe care o facem la episcopii răi poate fi ușor greșit interpretată și acesta este și motivul pentru care, cu toate că cele spuse de Sfinții Trei Ierarhi în acest sens sunt foarte multe și absolut adevărate, mulți ani am evitat să le prezentăm concentrate la un loc, fiindcă i-am fi scandalizat pe mulți dintre cei simpli și am fi adunat împotriva noastră în mod nejustificat furia și mânia multor episcopi care caută prilej să ne defăimeze și să ne izgonească. Pentru aceasta trebuie să dăm următoarea explicație. Sfinții care îi critică pe episcopii răi, sfinți pe care îi urmăm, nu susțin că toți episcopii sunt răi, că în Biserică nu există nici măcar un episcop bun și ortodox, că s-a pierdut prin urmare și succesiunea apostolică și, odată cu aceasta, și harul Tainelor, așa cum, cu ignoranță și fără cunoștințe teologice, afirmă câțiva zeloți extremiști, care nu au aflat că „nu este dat oricui a teologhisi”. Vorbind despre episcopii cei răi, Sfinții lasă să se înțeleagă în mod automat că există și episcopi buni. Până și Sfântul Ioan Hrisostom, care nu vorbește despre episcopii răi, ci spune în general că se teme de episcopi, pentru a evita înșelarea că toți episcopii sunt nevrednici și că trebuie

---

⁸⁴ *Epistola 14, Πρὸς Ὀλυμπιάδα* („Către Olimpiada”) 4, PG 52,617.

să ne temem de ei, adaugă că există și puțini care constituie o excepție: „De nimeni nu m-am temut ca de episcopi, în afară de puțini!” Cu astfel de episcopi buni, chiar dacă aceștia nu s-au făcut cunoscuți în luptele împotriva ereziilor, a colaborat Sfântul Vasile cel Mare pentru pregătirea lucrării Sinodului al II-lea Ecumenic (381), la care el nu a mai apucat să participe, murind în anul 379; la acest sinod au dominat însă teologic și au condus lucrările sinodale ceilalți doi Teologi Capadocieni, Sfântul Grigorie Teologul, prietenul Sfântului Vasile cel Mare, și fratele după trup al acestuia, Sfântul Grigorie de Nyssa. Într-o scrisoare pe care o trimite „Preoților din Tars”, le recomandă acestora să fie îngăduitori față de cei care au rezerve față de Dumnezeu Sfântului Duh, fiindcă vremurile sunt foarte primejdioase: „Multă aplecare are vremea spre distrugerea Bisericii”. Să nu purcedem cu nechibzuință la întreruperea comuniunii fiindcă anumite lipsuri și erori vor fi corectate prin împreună existența îndelungată. Să nu le dăruim cu ușurință ereticilor pe unii care fac greșeli, mărink astfel numărul hulitorilor⁸⁵. Sfântul Ioan Gură de Aur a fost depus din scaun și exilat de episcopi răi, însă zeci de episcopi au refuzat să semneze condamnarea lui, au pățimit și au fost exilați împreună cu el, iar unii, așa cum a fost episcopul de Cucuzan, Adelfios, nu au recunoscut condamnarea sfântului,

---

⁸⁵ Sfântul Vasile cel Mare *Epistola 231, Τοῖς ἐν Ταρσοῦ πρεσβυτέροις* („Preoților din Tars”), EPIE 3, 252-254. „Vă rugăm ca, în măsura în care vă stă în putere, să micșorați cât mai mult numărul acestor hulitori, primind în comuniune pe cei care nu socotesc că Sfântul Duh este o creatură... Căci sunt convins că, în urma contactelor îndelungate și a strădaniilor pașnice, orice ar mai trebui pentru clarificarea lucrurilor ni-l va dărui Dumnezeu, Care «toate le lucrează spre binele celor ce-L iubesc pe El»”.

astfel procedând și întregul Occident ortodox de atunci.

4. „Sinodul” a anulat și a schimbat dogme fundamentale ale Credinței Ortodoxe

Ceea ce se cuvine de asemenea a fi subliniat în cadrul manifestării de astăzi este faptul că trebuie să realizăm și să înțelegem cu toții că pseudosinodul din Colimbari a distrus tradiția dogmatică a Bisericii, în special două dogme fundamentale, dogma despre unitatea și unicitatea Bisericii, dogma eclesiologică, precum și dogma soteriologică, potrivit căreia numai în Biserica cea Una și Unică ne putem mântui. Până la sfârșitul secolului al XIX-lea o învățătură fundamentală a Bisericii, pe care nimeni nu a îndrăznit vreodată să o conteste, a fost și este învățătura potrivit căreia Biserica este una și unică și ea este rânduită ca purtătoare a mântuirii oamenilor. Nu există nici mai multe biserici, nici alte biserici; ereziile și schismele se află în afara granițelor Bisericii, iar în acestea nu există mântuire. Principiul *Extra Ecclesiam nulla salus* („În afara Bisericii nu există mântuire”) constituie o dogmă soteriologică fundamentală. De nouăsprezece secole, cei mai mari eretici care au apărut de-a lungul istoriei, nu au îndrăznit să pună la îndoială aceste fundamentale învățături dogmatice, pe baza cărora întreaga tradiție eclezială condamnă ereziile și schismele, pentru a-i proteja pe credincioși să nu-și piardă mântuirea. Singura posibilitate a ereticilor și a schismaticilor de a se mântui este să se întoarcă în Biserică, lepădându-se de înșelarea lor, să se unească cu Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească, așa cum ne rugăm

la Liturgia Sfântului Vasile cel Mare, după sfințirea Cinstitelor Daruri: „Pe cei rătăciți îi întoarce și-i unește cu sfânta Ta sobornicească și apostolească Biserică!”.

De la începutul secolului XX, aceste nezdruncinate și imuabile învățături dogmatice mântuitoare au început încet-încet, treptat, să fie puse la îndoială, să facă obiect de discuție ca o provocare ecleziologică, fiindcă, pasămite, modelul de întoarcere a ereticilor în Biserică este învechit, arată exclusivitate egoistă și autarhie din partea Bisericii Ortodoxe, subestimând restul lumii creștine. Nu trebuie nici măcar să folosim cuvintele „erezie” și „eretic”, toate comunitățile și confesiunile creștine au elemente ecleziale și au dreptul să fie numite biserici ale lui Hristos. Nevoile timpului ne impun să renunțăm la ecleziologia exclusivistă și îngustă a Bisericii, care consideră că există doar o singură și unică Biserică, și să înaintăm spre acceptarea unei ecleziologii noi, extinse, care în limitele Bisericii cuprinde și ereziile.

Aceasta a fost o adevărată lovitură de stat ecleziastică, o catastrofă ecleziologică, care a început să fie pusă în aplicare treptat, având, din păcate, drept inițiator și promotor Patriarhia Ecumenică, cea care odată a fost Biserica Mare a lui Hristos, centrul Ortodoxiei, izvorul învățăturilor ortodoxe⁸⁶. Acest proces distructiv a început timid, prin enciclica sinodală și patriarhală din 1902 a Patriarhului Ioachim al III-lea, în care

---

⁸⁶ Referitor la această mare schimbare și răsturnare de situație, a se vedea studiul nostru „Ἀπὸ τῆν Ὁρθοδοξία στὸν Οἰκουμενισμό. Ἡ μεγάλη ἀνατροπή τοῦ 20οῦ αἰῶνα” (*De la Ortodoxie la ecumenism. Marea schimbare a secolului XX*), în Protoprezbiter Theodoros Zisis, *Ἀγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος. Πρέπει νὰ ἐλπίζουμε ἢ νὰ ἀνησυχούμε; (Sfântul și Marele Sinod. Trebuie să sperăm sau să ne îngrijorăm?)*, Tesalonic 2016, pp. 15-48.

pentru prima oară nu s-a mai vorbit despre combaterea ereziilor papismului și protestantismului, așa cum se întâmpla până la sfârșitul secolului al XIX-lea, ci se face referire într-o manieră neutră la „relațiile noastre prezente și viitoare cu cele două ramuri majore ale Creștinismului, și anume cu Biserica Apuseană și cu cea Protestantă”⁸⁷. Ereziile devin acum „ramuri ale Creștinismului” și apoi sunt numite „biserici”. Și mai îndrăzneată este cealaltă enciclică patriarhală și sinodală din 1920, mândria ecumeniștilor, în care Bisericile ortodoxe și comunitățile eretice sunt considerate egale în mod fățiș, încă din titlul Decretului adresat „Bisericilor lui Hristos de pretutindeni”. Comunitățile eretice din Apus sunt numite în această enciclică „cinstitele Biserici creștine” și se afirmă că „mai înainte de orice trebuie reaprinsă și întărită dragostea dintre Biserici, astfel ca ele să nu se mai socotească una pe cealaltă ca fiind străine, ci rudenii și parte ale familiei lui Hristos și «împreună moștenitori și împreună un trup și împreună părtași făgăduinței lui Dumnezeu întru Hristos prin Evanghelie»”⁸⁸.

Marea aventură a panereziei ecumenismului a început deja. Nu avem timpul necesar pentru a vă prezenta în detaliu pașii care au urmat, dintre care cei mai importanți sunt:

a) Înființarea „Consiliului Mondial al Bisericilor”, la Amsterdam, în 1948, Consiliul ereziilor protestante, cu care, prin calitatea de membru, Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească se află pe picior de egalitate.

---

⁸⁷ Vezi textul la I. Karmiris, *Τὰ Δογματικά και Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, tom. 2, Graz-Austria 1968, p. 946γ [1034] ș.u. Citatul se află la p. 946 ș.u. [1036].

⁸⁸ *Ibidem*, p. 957 [1055] ș.u. Citatul se află la p. 958 [1056].

b) Alungarea Patriarhului Maxim al V-lea de pe tronul Patriarhiei și impunerea Patriarhului Athenagora din America, care au avut loc tot în anul 1948, pentru a pune în aplicare noua eclesiologie eretică.

c) Începutul Conferințelor panortodoxe din Insula Rhodos, în anul 1961, pentru pregătirea „Sfântului și Marelui Sinod”, pe care, cu mai multă impertinență decât Athenagora, l-a înfăptuit în Colimbari, demnul succesor al acestuia, Patriarhul Bartolomeu, fără unanimitatea și acordul tuturor Bisericilor locale, prin violarea și încălcarea tuturor rânduielilor sinodale și canonice.

Pentru cei care, cu criteriile ortodoxe patristice, urmăresc și evaluează ceea ce s-a înfăptuit în Colimbari și situația ulterioară din Biserică, nu există nicio îndoială că întregul proces al pregătirii „sinodului”, pentru a rezolva presupuse probleme urgente și tergiversate de mult timp și pentru a se arăta unitatea Bisericii Ortodoxe, a fost o perdea de fum, o aparență și un pretext pentru a strecura, după cum s-a și întâmplat, cu unele reacții minore, noua eretică eclesiologie extinsă, prin rușinosul text eretic „Relațiile Bisericii cu restul lumii creștine”. În acest document nu apare nici măcar o singură dată cuvântul „erezie”, ereziile sunt numite „biserici”, iar participarea noastră la „Consiliul Mondial al Bisericilor” și documentele eretice semnate acolo și de către ortodocși, precum și dialogurile teologice și inadmisibilele texte adoptate în cadrul acestora sunt elogiuate și se decide să se ia măsuri împotriva celor care nu acceptă deciziile pseudosinodului, măsuri care au fost luate deja pentru unii dintre noi. „Sinodul” nu a soluționat nici o altă problemă urgentă și arzătoare; pe

promotorii acestuia nu i-a interesat decât să promoveze ecumenismul și sincretismul și să provoace dezbinări și schisme în trupul Bisericii, așa cum au făcut și anterior cu problema calendarului, care, deși trebuia rezolvată, în ultimul moment a fost ștearsă de pe lista subiectelor de discuție ale sinodului.

5. Diavolul încearcă să stăpânească folosind drept instrumente episcopii răi. Capcana iubirii

Este limpede că diavolul, șarpele cel începător al răutății, care a provocat cu cuvinte înșelătoare apariția tuturor ereziilor, inclusiv cea a papismului, potrivit Sfântului Grigorie Palama⁸⁹, nu a suportat să vadă că după separarea papismului

---

⁸⁹ Sfântul Grigorie Palama, *Λόγος Α΄, Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος* („Cuvântul I, Despre purcederea Sfântului Duh”), Prolog, în *Γρηγορίου του Παλαμά, Συγγράμματα*, ed. P. Hrystou, vol. I, Tesalonic 1962, pp. 23-24: „Deci șarpele acesta cel ce cu mintea se înțelege și pentru aceasta mai vârtos blestemat, ...prin latinii cei supuși lui introduce cuvinte noi despre Dumnezeu”.

A se vedea în acest sens și articolul nostru recent „Ὁ Παπισμὸς κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο Παλαμᾶ” (“Papismul după Sfântul Grigorie Palama”), în *Theodromia* 20 (1918) 5-14. Un gând asemănător despre șiretlicurile diavolului și despre ura pe care o are față de Hristos și față de Biserică este formulat și de Sfântul Grigorie Teologul, care spune că diavolul, când a văzut că prin prigoane și prin mucenici Biserica s-a întărit și mai mult, a găsit o altă modalitate de război. Văzând puternica oaste a creștinilor și neputând să să îi înfrunte pe toți și să îi îngenuncheze, s-a folosit de conducători, de episcopi, cărora le-a insuflat o ură nimicitoare împotriva Bisericii, și astfel, atunci când trădează căpeteniile, se predă întreaga oștire. *V. Ποίημα ΙΓ΄, Εἰς ἐπισκόπους* („Către episcopi, poemul 13”), stih. 43-58, ΕΠΕ 10, 222.

în 1054, și după desprinderea protestantismului în secolul al XVI-lea, Biserica, Biserica Ortodoxă, rămâne timp de un mileniu unită și în pace și este singura arcă a mântuirii. A șoptit deci la urechea unor păstori neglijenți că separarea și dezbinările dintre creștini sunt nejustificate, fiindcă astfel nu avem credibilitate înaintea poporului, însă dacă ne iubim și ne unim toți creștinii, ortodocși și eretici, propovăduirea noastră va dobândi o mai mare putere de convingere, mai ales în fața marilor provocări ale vremurilor, a ateismului și a materialismului, care se răspândesc în lume; să lăsăm, prin urmare, deoparte dogmele, adevărul, și să punem înaintea iubirea, să ne iubim mai întâi și apoi vom rezolva și diferențele care există între noi în sfera dogmelor. În capcana aceasta a accentuării exclusive a iubirii, care separă dragostea de adevăr, au căzut mulți clerici și în primul rând, Patriarhul Athenagora, care a și prezentat-o cu măiestrie, prin cuvântul său insuflat de cuget eretic, pentru a fi atractivă și pentru a-i amăgi pe mulți. De atunci diavolul și-a întins cursele peste tot pământul, așa cum spune Sfântul nostru, Sfântul Antonie⁹⁰, și, prin păstori și teologi, ține captivă și ucide turma. De multe ori am analizat și am combătut pseudoargumentul iubirii⁹¹. Iubirea fără adevăr

---

⁹⁰ Vezi în *Γερωντικόν, ἤτοι Ἀποφθέγματα Ἁγίων Πατέρων*, Ed. Astir, Atena 1981, ed. a III-a, p. 2: „Zis-a avva Antonie: „Am văzut toate cursele vrăjmașului întinse pe pământ și suspinând am zis: «Oare cine poate să le treacă pe acestea?»». Și am auzit glas zicându-mi: «Smerenia!»”.

⁹¹ Vezi Protoprezbiter Theodoros Zisis, *Διαθρησκευτικὴς Συναντήσεις. Ἄρνηση τοῦς Εὐαγγελίου καὶ προσβολὴ τῶν Ἁγίων Μαρτύρων (Întâlniri interreligioase. Negarea Evangheliei și ofensă la adresa Sfinților Mucenici)*, Tesalonic 2003, pp. 15-25. *Idem, Τὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας. Οἰκουμενισμὸς καὶ Παπισμὸς (Limitele Bisericii. Ecumenismul și Papismul)*, Tesalonic 2004, pp. 234-254.

este pseudoiubire, înșelare; atunci când iubim pe cineva, îi spunem adevărul, nu îl înșelăm cu minciuna. Dacă îi iubim cu adevărat pe ereticii din afara Bisericii, pe care acum îi numim în mod politicos heterodocși, trebuie să le spunem că se află în înșelare, într-un spațiu în care nu se mântuiesc și trebuie să vină în Biserică, în Biserica Ortodoxă, pentru a se mântui.

Toate cele pe care le înșiră episcopii și profesorii ecumeniști, despre eclesiologia exclusivă și extinsă și despre provocarea eclesiologică, nu reprezintă teologia Bisericii, ci tehnica diavolului, vorbe goale și sofisme. Aceasta a fost lucrarea și propovăduirea lui Hristos, a Apostolilor și a Sfinților: au prezentat adevărul Evangheliei cu rigurozitate, au arătat lumina în fața întunericului și nu au lăsat oamenii să rătăcească în întuneric. Pseudosinodul din Creta a prezentat întunericul ereziilor drept lumină, slujind astfel la întinderea curselor și a capcanelor diavolului.

6. Ortodoxia este în pericol. Biserica nu poate fi biruită

Ne dorim cu ardoare lumina lui Hristos și a Sfintei Lui Biserici. Nu suntem mai înțelepți și mai sfinți decât Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți, care au combătut și au condamnat ereziile și ne-au condus la adevărata credință, așa cum cântă Biserica în condacul sărbătorii Sfinților Părinți de la Niceea⁹². Știm că acum Ortodoxia e în pericol de moarte, așa cum am

---

⁹² „Preaproslăvit ești, Hristoase, Dumnezeuul nostru, Cea ce i-ai așezat pe Părinții noștri luminători pe pământ; și printr-înșii pe noi toți la adevărata credință ne-ai îndreptat, Multmilostive, slavă Ție!”

spus și cu mulți ani înainte⁹³, prezentând degradarea pe care au suferit-o instituțiile care ar trebui să funcționeze ca niște stăvilare în calea șuvoiului ecumenismului, adică ierarhii, clerul în general, Sfântul Munte și Facultățile de Teologie, cu câteva excepții, „în afară de puțini”, cum ar spune Sfântul Ioan Hrisostom. Acum, prin pseudosinodul din Colimbari, a căzut și alt stăvilar puternic, instituția sinodală, iar curgerea râului ereziei este mai puternică. Există însă încă un foarte puternic, preaputernic zăgaz, pleroma ortodoxă, poporul binecredincios, așa cum au spus Patriarhii Ortodocși în răspunsul trimis Papei Pius al IX-lea în 1848: „Și apoi la noi nici Patriarhii, nici Sinoadele nu au putut vreodată a aduce lucruri noi, căci păzitorul Credinței este însuși trupul Bisericii, adică poporul însuși, care voiește ca veșnic neschimbată să-i fie credința, și la fel cu a Părinților săi”⁹⁴. Pe acest popor, trupul Bisericii, îl reprezentăm astăzi aici, la această binecuvântată manifestare și nu vom permite nici Patriarhului Bartolomeu și nici pseudosinodului din Colimbari să introducă în Biserică noua eclesiologie eretică, care suprimă Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească și nu îi conduce pe eretici în Biserică pentru a se mântui, ci îi lasă în întunericul ereziei și al înșelării. Vrem ca credința să ne rămână veșnic neschimbată, la fel cu a Părinților noștri. Ridicăm deja stăvilare în fața puhoaielor ecumenismului și ale pseudosinodului. Ridicăm baraje, ziduri, ne îngrădim de erezie și creăm ostroave ale Ortodoxiei. Și pentru că ne cunoaștem forțele slabe și nu știm

---

⁹³ Vezi Protoprezbiter Theodoros Zisis, „Κινδυνεύει τώρα σοβαρά η Ὀρθοδοξία” („Ortodoxia e acum în mare pericol”), *Theodromia* 9 (2007) 89-128.

⁹⁴ V. I. Karmiris, *op. cit.*, p. 920 [1000].

cât vom rezista în fața valurilor și a furtunii, așa cum au simțit Apostolii pe corabia de pe Marea Tiberiadei, să Îl rugăm cu tărie pe Domnul să se trezească, să asculte rugăciunile noastre, căci piere credința. Să Îi zicem, ca și Apostolii odată: „Doamne, mântuiește-ne, că pierim!”⁹⁵. Să se trezească și să îi lumineze așa cum cu preaînțelepciune știe, pe puținii episcopi care au rămas ortodocși, să ajute la ridicarea stăvilarelor ortodoxe, ca să deviem curgerea, cursul ecumenismului, să se reitereze minunea din Colose a Sfântului Arhanghel Mihail, care nu a lăsat să fie distrusă biserica lui de apele râului, a cărui albie închinătorii la idoli din acele locuri o îndreptaseră spre biserică⁹⁶, la fel cum azi ecumeniștii îndreaptă râul ecumenismului împotriva Sfintei Biserici a lui Hristos. Va merge și acesta în adâncul întunericului, acolo unde îi este locul și se va scufunda. Nu ne pierdem curajul și nici credința. De la mult încercatul și grăitorul de cuvinte mari și de aur Sfântul Ioan Gură de Aur știm că „Multe sunt valurile și cumplită e furtuna! Dar nu mă tem! N-am să mă înec. Stau pe stâncă! Înfurie-se marea! Stânca n-o poate clinti. Ridică-se valurile! Corabia lui Iisus nu poate s-o scufunde!... Hristos este cu mine, de cine să mă tem? Pot să se ridice împotriva mea valurile mării, pot să se ridice oceane, poate să se ridice mânia împăraților! Toate acestea-s pentru mine mai șubrede ca pânda de păianjen”⁹⁷. În aceeași omilie a sa fără egal, „Omilia înainte

---

⁹⁵ Matei 8,23-27.

⁹⁶ Această minune este sărbătorită de Biserică în ziua de 6 septembrie.

⁹⁷ Ioan Gură de Aur, *Ὁμιλία πρὸ τῆς ἐξορίας (Omilia înainte de plecarea în exil)* 1-2, PG 52, 427–429. „Πολλὰ τὰ κύματα καὶ χαλεπὸν τὸ κλυδώνιον· ἀλλ’ οὐ δεδοίκαμεν μὴ καταποντισθῶμεν ἐπὶ γὰρ τῆς πέτρας ἐστήκαμεν. Μαინέσθω ἡ θάλασσα, πέτραν διαλύσαι οὐ δύναται· ἐγειρέσθω

de plecarea în exil”, luminatul și curajosul ierarh ne înalță tuturor cugetul, adresându-se vrăjmașilor Bisericii, celor dinăuntru și celor din afară; îi asigură că în cele din urmă aceștia vor pieri și vor fi învinși, fiindcă „Nimic nu-i mai puternic decât Biserica, omule! Pune capăt războiului, ca să nu ți se pună capăt puterii tale. Nu te lua la luptă cu cerul. Dacă te războiești cu un om, sau învingi sau ești învins. Dar dacă te lupți cu Biserica, e cu neputință să birui. Căci Dumnezeu e mai puternic ca toți”⁹⁸.

τὰ κύματα, τοῦ Ἰησοῦ τὸ πλοῖον καταποντίσαι οὐκ ἰσχύει...Χριστὸς μετ' ἐμοῦ, καὶ τίνα φοφηθήσομαι; Κἂν κύματα κατ' ἐμοῦ διεγείρηται, κἂν πελάγη, κἂν ἀρχόντων θυμοί· ἐμοὶ ταῦτα πάντα ἀράχνης εὐτελέστερα”.

⁹⁸ *Ibidem*, 1, PG 52, 429. „Οὐδὲν Ἐκκλησίας δυνατώτερον, ἄνθρωπε. Λῦσον τὸν πόλεμον, ἵνα μὴ καταλύσῃ σου τὴν δύναμιν· μὴ εἴσαγε πόλεμον εἰς τὸν οὐρανόν. Ἄνθρωπον εἶναι πολεμῆς, ἢ ἐνίκησας, ἢ ἐνίκηθης. Ἐκκλησίαν δὲ εἶναι πολεμῆς, νικῆσαι σε ἀμήχανον. Ὁ Θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ πάντων ἰσχυρότερος”.

***Predica Pr. Prof. Theodoros Zisis din Duminica
Ortodoxiei (2017)⁹⁹***

”*Sosit-a vremea începutului luptelor duhovnicești*” și de mărturisire a credinței. Așa cum am auzit mai devreme la pericopa evanghelică, pentru a nu ne abate de la programul omiliilor pe care le ținem acum în fiecare duminică a noului an bisericesc, să cugetăm la provocarea pe care a primit-o Natanail: ”«*Din Nazaret poate fi ceva bun?*» (Ioan 1, 46), poate ieși ceva bun din Nazaret?”. I-a răspuns Filip și i-a spus: ”«*Vino și vezi!*» (Ioan 1, 46) și află din experiență”, căci mai înainte Filip i-a zis: ”«*Am aflat pe Acela despre Care au scris Moise în Lege și proorocii, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret*» (Ioan 1, 45), L-am găsit pe Mântuitorul, am găsit mântuirea, L-am găsit pe Cel pe care oamenii Îl așteptau de veacuri să vină pe pământ și dacă te îndoiești, vino și vezi”. Și Domnul nostru Iisus Hristos, la sfârșitul acestei pericope evanghelice, a spus: ”Tu, Natanail, ai văzut la Mine o mică minune, că te-am văzut pe când erai încă sub sicomor și te-ai minunat. Vei vedea în continuare minuni mult mai mari. Și i-a spus: «*De acum veți vedea cerul deschizându-se și pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se și coborându-se peste Fiul Omului*» (Ioan 1, 51). De acum încolo, începând cu Întruparea Domnului nostru Iisus Hristos și cu activitatea Lui publică se vor deschide cerurile, veți vedea

---

⁹⁹ Părintele Theodoros Zisis, Profesor Emerit al Universității Aristotelice, a întrerupt pomenirea Arhiepiscopului Antim al Tesalonicului, în 5 martie 2017 (în *Duminica Ortodoxiei*) pentru că acesta i-a interzis, prin scrisoare oficială, Părintelui Theodoros Zisis să se exprime împotriva pseudosinodului din Creta. Traducerea prediciei a fost realizată de către Părinții români nepomenitori, de la Schitul Prodromu, Sfântul Munte Athos.

îngerii suindu-se și coborându-se, pământul va deveni Rai, se va întemeia Biserica, se va umple lumea de Sfinți, de nevoitori, se va umple de sfințenie, bunătate, dragoste: «*De acum veți vedea cerul deschizându-se și pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se și coborându-se peste Fiul Omului*» (Ioan 1, 51). Și s-a umplut pământul de Sfinți și de îngeri. Și numai dacă ne gândim la ceata monahilor, la cuvioșii nevoitori, a căror viață e caracterizată ca îngerească, putem să înțelegem că, într-adevăr, s-a umplut pământul de îngeri, de oameni care trăiesc ca și cum nu ar fi în trup și petrec pe pământ viață îngerească.

Dar putea oare cel rău, putea oare satana să rabde această întemeiere pe pământ a Împărăției lui Dumnezeu, a Împărăției sfințeniei, a bunătății, a dragostei? El care în lumea dinainte de Hristos făcea ce voia, era stăpânul acestui veac. Nu a încercat oare să nimicească și această lucrare a Mântuitorului lumii, a Domnului nostru Iisus Hristos? Nu a încercat el, încă de când Hristos era prunc, copilaș, să Îl omoare prin Irod? Nu a încercat, de asemenea, prin arhierii și fariseii clerului iudeilor acelei epoci să-L elimine, să-L răstignească? L-au omorât. Nu au reușit, însă, nimic. Hristos a fost răstignit, dar a înviat. Iar Binele și Cerul au biruit puterile întunericului.

Avem o imagine uimitoare în *Apocalipsă* – vă amintiți în urmă cu câțiva ani, când tâlcuiam aici din *Apocalipsă*, am fost cutremurați de această carte a *Apocalipsei*, de felul cum ea arată parcursul urmat de Hristos și Biserica Lui pe pământ, care Biserică este Hristos extins peste veacuri. Biserica este Hristos. [...]. În capitolul 12, Evanghelistul Ioan ne spune: »*Și s-a arătat din cer un semn mare: o femeie înveșmântată cu soarele și luna era sub picioarele ei și pe cap purta cunună din*

douăsprezece stele” (Apocalipsa 12, 1). Aceasta este Biserica, dar și Preasfânta Fecioară. Și ”iată un balaur mare, roșu, având șapte capete și zece coarne, și pe capetele lui, șapte cununi împărătești. Și balaurul stătu înaintea femeii, care era să nască, pentru ca să înghită copilul, când se va naște” (Apocalipsa 12, 3-4). Și acestei femei, înveșmântată cu soarele, Preasfânta Stăpâna noastră, i-a stat diavolul înainte când urma să nască pe Domnul nostru Iisus Hristos, ca să înghită pruncul, când îl va naște. ”Și a născut un copil de parte bărbătească, care avea să păstorească toate neamurile cu toiag de fier” (Apocalipsa 12, 5). Și a născut Preasfânta pe Domnul nostru Iisus Hristos, de parte bărbătească, care urma și urmează să ”păstorească lumea cu toiag de fier”.

Și s-a liniștit diavolul? ”Iar femeia a fugit în pustie, unde are loc gătit de Dumnezeu, ca să o hrănească pe ea, acolo, o mie două sute și șaiszeci de zile” (Apocalipsa 12, 6). Și când a început prigoana împotriva primilor creștini, Biserica s-a păstrat în pustie prin monahi. În *Apocalipsă*, Evanghelistul Ioan ne dă o imagine extraordinară a luptei care a avut loc în cer între arhangheli și satana: ”Mihail și îngerii lui au pornit război cu balaurul. Și se războia și balaurul și îngerii lui. Și n-a izbutit el, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer. Și a fost aruncat balaurul cel mare, șarpele de demult, care se cheamă diavol și satana, cel ce înșeală pe toată lumea, aruncat a fost pe pământ și îngerii lui au fost aruncați cu el” (Apocalipsa 12, 7-9). Și s-a auzit glas de biruință: ”A fost biruit diavolul, a fost aruncat din cer și au biruit îngerii prin Sângele Mielului, prin cuvântul mărturiei lor”. Și atunci s-a arătat că balaurul a fost aruncat pe pământ. Și ”când a văzut balaurul că a fost aruncat

pe pământ” și a fost biruit de Hristos și de îngeri, ”a prigonit pe femeia care născuse pruncul” (Apocalipsa 12, 13). A început apoi prigoană împotriva Preasfintei noastre Stăpâne și împotriva Bisericii. ”Și femeii i s-au dat cele două aripi ale marelui vultur, ca să zboare în pustie, la locul ei, unde e hrănită acolo o vreme și vremuri și jumătate de vreme, departe de fața șarpelui. Și șarpele a aruncat din gura lui, după femeie, apă ca un râu ca s-o ia apa. Și pământul i-a venit femeii într-ajutor, căci pământul și-a deschis gura sa și a înghițit râul pe care-l aruncase balaurul, din gură. Și balaurul s-a aprins de mânie asupra femeii și a pornit să facă război cu ceilalți din seminția ei, care păzesc poruncile lui Dumnezeu și țin mărturia lui Iisus” (Apocalipsa 12, 14-17). Și s-a mâniat balaurul, pentru că nu a putut să lovească Biserica și, de-a lungul întregii istorii a Bisericii, în continuu dă război împotriva noastră a tuturor. Împotriva cui anume? ”Împotriva celorlalți din seminția ei, care păzesc poruncile lui Dumnezeu și țin mărturia lui Iisus”.

V-am făcut această introducere, iubiții mei, ca să vă spun, în puține cuvinte, că Biserica a fost războită de-a lungul întregii ei istorii și este războită cu tărie, și războită fiind ea biruiește, pentru că poate oare cineva să Îl biruiască pe Dumnezeu? Spune Sfântul Ioan Gură de Aur: ”Dacă te războiești cu omul, fie îl biruiești, fie ești biruit de el, însă dacă te războiești cu Biserica este cu neputință să o biruiești, căci este cu neputință a-L birui pe Dumnezeu”, pentru că Domnul nostru Iisus Hristos conduce Biserica și El este Capul ei.

Au trecut prigoanele împotriva Sfinților Apostoli din partea evreilor și a idolatrilor, au trecut prigoanele primelor trei secole care ne-au dat mulțime de mucenici, râu de sânghiuri ale

Sfinților Mucenici și tot nu s-a liniștit diavolul și nu a putut birui Biserica. Și a început un război din interior prin erezii și a scornit erezia lui Arie, a lui Macedonie, a lui Nestorie, a lui Dioscor, iar în veacul al VIII-lea a apărut marea erezie a iconomahiei, biruința împotriva căreia o prăznuiește astăzi Biserica. A avut mult de suferit Biserica din pricina ereziei iconomahiei, un veac și mai bine, a început în 730, în epoca lui Leon Isaurul și s-a încheiat în 843, când împărăteasa Teodora a reșezat întru cinstire icoanele, cum le avem și astăzi. Un veac și mai bine, cu unele răstimpuri de pace.

Explicând *Sinaxarul* – de ce Biserica noastră a rânduit această sărbătoare de biruință a Ortodoxiei –, ne spune că a rânduit să se săvârșească această sărbătoare a Ortodoxiei, dar oare din ce motiv? Am spus acest lucru de multe ori, deoarece mă mișcă acest motiv, care uneori se împlinește, alteori nu. ”Și acești sfinți mărturisitori”, spune, ”au hotărât atunci ca în fiecare an să se săvârșească astfel această sfântă prăznuire, ca nu cumva să cădem din nou în aceeași rătăcire”. Au stabilit atunci să fie serbată Duminica Ortodoxiei, să fie anatemizate ereziile și să fie lăudați Sfinții, rostind ”*Anatema!*”, respectiv, ”*Veșnica lor pomenire!*”, așa încât noi, auzind anatemele și laudele Sfinților, să nu mai cădem vreodată în erezie. Și nu a scăpat cu ușurință Biserica din perioada aceea, așa cum v-am spus. Știți cum a început scăparea – de aceea v-am spus la început: ”*Sosit-a vremea începutului luptelor duhovnicești.*” – a început de la monahi. Sfârșitul întregii acestei perioade a iconomahiei a început de la monahi.

Iar acum, zeci de monahi din Sfântul Munte, astăzi, în această zi, liturghisesc, și m-au sunat ieri și mi-au spus:

”Părinte Theodoros, vom fi alături de sfinția voastră, ne vom ruga, ca să putem și noi, așa cum s-a pus capăt iconomahiei, să punem început bun și să punem capăt unei alte mari erezii, mai rea decât iconomahia. Ne rugăm împreună cu sfinția voastră”. O spune *Sinaxarul*: de la călugări a început, de la monahi a început lupta împotriva iconomahilor. ”*Și după ce s-a făcut aceasta, o cercetare dumnezeiască a venit lui Ioanichie celui Mare, carele sihăstrea în munții Olimpului, căci venind la dânsul Arsachie, marele postitor, a zis: «Dumnezeu m-a trimis la tine, ca să mergem noi la cuviosul bărbat Isaia, cel închis în Nicomidia și să ne învățăm de la el cele ce plac lui Dumnezeu și ce lucru este cuvios și vrednic Sfintei Biserici»*”. Să ne adunăm monahii, să facem sfătuire și să vedem ce vrea Dumnezeu, ce vom face cu această erezie. Și au hotărât: ”*Aceasta zice Domnul. Iată s-a apropiat sfârșitul dușmanilor icoanei Mele*”. A sosit vremea să se termine toată această poveste a iconomahiei. Și s-au dus atunci toți acești monahi în delegație la împărat și la împărăteasa Teodora și a început tot acest proces de reșezare a icoanelor.

Și, ca să nu mă întind mult la cuvânt, pentru că avem lucruri importante de spus azi – și aici, și la arhondaric. Calea este lungă și să faceți răbdare. A început deci de la monahi și s-a pus capăt perioadei iconomahiei, care în același timp a arătat o dată în plus biruința Ortodoxiei. Ce bogăție, ce tezaur este Ortodoxia, credința noastră, din epoca întrupării Domnului nostru Iisus Hristos până azi! În continuu, în continuu, în continuu se adună în vistieria ei sfințenie, bunătate, Sfinți, încă și în zilele noastre ne dă Dumnezeu Sfinți. Și altă dată am spus acest lucru, au rămas uimiți trimișii țarului rus Vladimir când

au ajuns la Constantinopol și au intrat în Biserica Sfintei Sofia și au auzit psalmodierea, cântările, i-au văzut pe arhierei, pe preoți, pe diaconi, în veșminte, arhitectura Bisericii și au zis: *”Aici e ca și cum am fi în cer, nu suntem pe pământ”*. Aceasta este Ortodoxia noastră, bogăție, tezaur al Sfinților Părinți, în slujbele Bisericii, în cântări. Nu există un asemenea tezaur. Încă și la sfârșitul Imperiului Bizantin, cunoscutul monah Iosif Vrienios, învățătorul Sfântului Marcu Evghenicul și al Patriarhului Ghenadie Scolarios, dându-și seama că vine să ne cucerească erezia papismului și să ne slăbească, a spus aceste cuvinte triumfătoare, pe care le rostim adesea, dar nu complet: *”Credința noastră ortodoxă, aceasta este bogăția noastră, aceasta este slava, aceasta este neamul, aceasta este cununa, aceasta este lauda”*. Aceasta este lauda noastră, identitatea noastră, bogăția noastră, tezaurul nostru. Și adaugă mai apoi un adevărat imn de laudă: *”Nu ne vom lepăda de tine, iubită Ortodoxie! Nu te vom minți pe tine, Cinstire de Părinți predanisită! Nu ne vom depărta de tine, Maică, bună cinstire! Întru tine ne-am născut și întru tine trăim și întru tine vom adormi! Iar dacă vremea o va cere și de mii de ori vom muri pentru tine”*. Nu ne vom lepăda de tine, ne-am născut ortodocși, creștem ortodocși și vom muri ortodocși. *”Iar dacă vremea o va cere și de mii de ori vom muri pentru tine”*. Și dacă va fi nevoie, vom muri pentru tine, Ortodoxie. Și au murit foarte mulți Sfinți Mucenici.

Și ce s-a întâmplat, deci, după sfârșitul iconomahiei? S-au terminat ereziile, pentru că au zis atunci Părinții: *”De-acum înainte vom săvârși această ceremonie ca pe viitor să nu mai cădem în aceeași necredință”*. Dar s-au terminat ereziile odată

cu iconomahia? Nu s-au terminat. Două veacuri mai târziu a avut loc *Marea Schismă* a papismului, când acesta s-a despărțit de Ortodoxie, s-a rupt, a ieșit din Biserica Ortodoxă și a alunecat în erezie. Și cine a instigat la această erezie? Spun acest lucru și are o foarte mare însemnătate legat de cele ce vă voi spune în continuare și de ceea ce fac deja astăzi și voi face în continuare. Cine a instigat la această erezie? Balaurul cel mare, șarpele cel vechi. Și cine spune acestea? Părintele Theodoros? O spune Sfântul Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului. Să audă acestea toți teologii de la Facultățile de Teologie și arhieriei și patriarhii, care se fac pe ei înșiși slujitori ai balaurului, ai marelui șarpe cel din vechime. Ce spune Sfântul Grigorie Palama? *”Din nou cumplitul șarpe, începătorul răutății, ridică capul și ne șoptește cele potrivnice adevărului. [...] Astfel, a adaptat la trupul lui de târâtoare pe arieni, pe apolinarieni, pe eunomieni, macedonieni și pe mulți alții, care s-au lipit de el și prin gura acestora a lăsat otrava lui împotriva Sfintei Biserici”*. Și mai departe, referindu-se la epoca sa, Sfântul Grigorie Palama spune: *”Acesta, deci, șarpele cel înțelegător și prin acesta încă mai blestemat, răul cel dintru început și cel de la mijloc și cel din urmă, cel viclean etc.”*, ce face? *”Acum introduce, deci, prin latinii care ascultă de diavol, noi dogme despre Dumnezeu”* – prin latinii, papistașii, care sunt instrumentele lui, ascultătorii lui, protejații lui – ascultați, voi, toți cei care socotiți că papismul este ”biserică” și ați hotărât și la Sinodul din Creta că papismul este ”biserică”: *”... introduce, deci, prin latinii care ascultă de diavol, noi termeni despre Dumnezeu”*. Și să nu credeți că poate fi trecut cu vederea chiar și cel mai neînsemnat amănunt din învățătura Bisericii: *”... nu*

este mic nici cel mai mic amănunt în cele legate de Dumnezeu”.

Legat de credința noastră, nici cel mai mic lucru nu este mic. Și, rezumând, Sfântul Grigorie Palama atitudinea Bisericii noastre de-a lungul veacurilor față de papism și față de toate erezile, cum ați auzit mai înainte, spune: *”Tuturor ereticilor, anatema!”*. Sfântul Grigorie Palama, rezumând atitudinea față de papistași, ce spune? Să ne unim, să cultivăm prietenia, să cântăm împreună în biserică, la Fanar, Patriarhul cu Papa, îmbrățișări, sărutări, rugăciuni împreună și recunoaștere în Creta? Ce spune Sfântul Grigorie Palama? *”Dacă noi, cei care am fost învățați de înțelepciunea dumnezeiască a Părinților, nu ignorăm înțelesurile și gândurile diavolului”* – noi am fost învățați de Sfinții Părinți să nu ignorăm capcanele celui viclean –, *”nu vă vom primi niciodată la comuniune”*, adică pe eretici, pe papistași, pe protestanți, pe monofiziți, *”nu vă vom primi niciodată la comuniune, atât timp cât continuați să credeți că Duhul Sfânt purcede din Fiul, atât timp cât continuați să fiți eretici nu avem nicio legătură cu voi, nicio comuniune cu voi”*. Și nu este doar opinia Sfântului Grigorie Palama, este opinia întregii Biserici.

Așa a mers Biserica noastră, până în epoca Sfântului Grigorie Palama și până în epoca Conciliului de la Ferrara-Florența, acolo unde s-a semnat unirea cu Papa. Acolo a existat din nou un călăuzitor duhovnicesc, un gigant al Ortodoxiei, Sfântul Marcu Evghenicul, care, în timp ce restul delegației a semnat hotărârile sinodale, așa cum au semnat și acum hotărârile sinodale din Creta, el nu a semnat. Au dreptate unii care spun că Sinodul din Creta este continuarea Sinodului de la Ferrara-Florența, când au semnat toți hotărârea pro-unionistă.

Doar unul nu a semnat, Sfântul Marcu Evghenicul. Atunci a spus Papa binecunoscutul cuvânt: ”Deci, n-am făcut nimic”. Măcar de-ar fi și acum unii episcopi, de-ar fi un episcop care să vină și să spună deschis: ”Eu nu sunt de acord”, aici, în țara noastră, în Grecia noastră, ”resping, condemn Sinodul din Creta. Este un sinod trădător, a semnat erezii și a consfințit ecumenismul”. Există, desigur, alții, din afara Greciei, care nu au luat parte la Sinodul din Creta, Patriarhia Bulgariei, a Georgiei, a Moscovei și a Antiohiei.

Și de când diavolul încerca să șoptească, după cum spune Sfântul Grigorie Palama, ereziile la urechile latinilor, ale adepților lui, papistașii, care sunt acoliții lui, au trecut multe secole, iar în timpul ocupației otomane și în vremea necazurilor noastre ne-am păstrat credința, nu am pierdut-o după Ferrara-Florența datorită Sfântului Marcu Evghenicul. Ne-am păstrat credința.

Și acum face altă uneltire și în timp ce această uneltire și această erezie pe care a șoptit-o, iarăși, la urechile unor patriarhi eretici, ale unor arhiepiscopi, ca și pe timpul iconomahiei și acum erezia durează de aproape un veac. Ce șoptește diavolul la urechile unor patriarhi ai Patriarhiei Constantinopolului, masoni? ”Nu sunteți doar voi Biserică, Dumnezeu îi iubește pe toți, îi iubește și pe protestanți, îi iubește și pe monofiziți, și Biserică sunt toți”. În aceste zile, un profesor din Austria, susținător al Sinodului din Creta, ne-a surprins spunând: ”Bine, dar toți aceștia care se împotrivesc”, adică noi toți, ”afirmă că doar Biserica Ortodoxă este Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească”. Și oare greșim dacă spunem că suntem Biserica cea Una, Sfântă,

Sobornicească și Apostolească, Biserica Părinților? Aceștia însă nu cred acest lucru, cred că toți sunt "biserici", că toți ereticii sunt "biserici" și că toți ereticii se vor mântui. Au început, deci, de la începuturile secolului al XX-lea să propovăduiască această erezie a ecumenismului, cum că nu se mântuiesc oamenii doar în Biserica Ortodoxă, ci se mântuiesc orișunde și se mântuiesc chiar și în alte religii. Iar ecumenismul inter-creștin a devenit ecumenism inter-religios. Nu vedeți acum câtă dragoste au față de islam, le fac și geamii aici, îi purtăm în cârcă. Papa, cu Patriarhul Ecumenic și Arhiepiscopul Atenei s-au dus în Lesvos vara aceasta, ca să le facă primire musulmanilor – și spun asta fără să ignor necazul prin care trec acești oameni. Iar Patriarhul Ecumenic dăruiește Coranul în dreapta și în stânga și toți ceilalți îl imită și împart Corane și consideră că în islam, că și în islam se mântuiesc oamenii.

Lucru nemaîntâlnit, erezii nemaîntâlnite. Și, desigur, constatarea aceasta, ca să nu vă obosesc, am spus-o și am scris-o de multe ori, nu este doar a mea, ci au existat reacții, după apariția acestei panerezii a ecumenismului, reacții din partea multora: arhierei, teologi, părinți ai Sfântului Munte. Și am consemnat aici doar 2-3 asemenea reacții, ca să vă citesc, niște reacții împotriva acestei panerezii a ecumenismului, reacții extraordinare, ca să vedeți ce facem astăzi, ce facem acum.

A fost înfruntată atunci iconomahia, a triumfat Ortodoxia, iar acum ce facem când ecumenismul este în ograda noastră? Când îi avem alături de noi pe ecumeniști, în bisericile noastre, în mitropoliiile noastre, când alături de noi sunt ereticii, iconomahii. Ce vom face acum? Într-o hotărâre a Sfintei

Chinotite a Sfântului Munte din 1987 se spune: *”Astfel, Sfântul Munte nu împărtășește opinia că în afara Ortodoxiei există Biserici”*. Ceilalți zic că eterodocșii sunt *”biserici”* și acest lucru a fost aprobat și în Creta. *”Există doar comunități de eretici și schismatici”*. Toți ceilalți sunt *”comunități de eretici și schismatici”*. *”Mărturisesc credința lor în Hristos, însă fără credința în Biserica Lui, care este Una și se identifică cu Biserica Ortodoxă. Romano-catolicii sunt schismatici și eretici, fără Taine valide și fără dumnezeiesc har”*. Iată ce spunea Sfântul Munte în urmă cu câțiva ani. Să vă amintesc ce spune Sfântul nou canonizat, marele învățător sârb, Iustin Popovici: *”Ecumenismul este numele comun pentru toate pseudo-creștinismele, pentru pseudo-bisericile Europei Apusene. În el se află inima tuturor umanismelor europene cu papismul în frunte, iar toate aceste pseudo-creștinisme, toate aceste pseudo-biserici nu sunt nimic altceva decât erezie peste erezie”*. Toți ceilalți. Nu spune Sfântul Cosma Etolianul? *”Să vă bucurați că v-ați născut ortodocși! Și vai de ceilalți care umblă în întuneric”*. *”Numele lor evanghelic de obște este pan-erezie”*, al tuturor acestora.

Și un profesor ortodox – sunt din ce în ce mai rari profesorii ortodocși – profesorul Andreas Theodorou exprimă o poziție foarte bună: *”Ecumenismul nu este erezie și panerezie, așa cum este caracterizat de obicei, este ceva mult mai rău decât panerezia. Ecumenismul este depășirea, absolvirea, reconsiderarea, legiferarea tuturor ereziilor, depășește toate ereziile”*.

Și o altă minunată poziție față de ecumenism, a unui Părinte duhovnicesc foarte cunoscut, a Părintelui Epifanie

Theodoropoulos, care a scris o cutremurătoare scrisoare către Patriarhul Atenagora, o scrisoare curajoasă, ne ajută să înțelegem ce este ecumenismul, de ce i ne împotrivism și de ce peste puțin timp vă voi aduce la cunoștință ceva ce cred că înțelegeți.

Ca să înțelegeți ce este acest lucru pentru care protestăm. Spune, deci, Sfântul Gheronda Epifanie Theodoropoulos: *"Preafericirea Voastră"*, către Atenagora, în 1969, *"de mult timp v-ați dovedit adept al acestui sincretism mai mult decât sinistru"*. Sunteți adept al sincretismului, le amestecați pe toate. *"Oare ați priceput ce înseamnă în profunzimea sa blestematul ecumenism? V-ați adâncit în duhul acestei creații pocite? Sub blestematul ecumenism nu se ascunde în mod simplu o erezie"*. Ascultați! *"Se ascunde însăși lepădarea caracterului revelat al Credinței creștine. În privința aceasta ecumenismul este mai rău decât orice erezie. Erezia lui Arie, care cobora Cuvântul Cel de o ființă cu Tatăl la rangul de făptură, precum și celelalte erezii, pălesc în fața monstrului care este ecumenismul. Și aceasta deoarece tuturor ereziilor creștine, chiar și celor mai hulitoare, nici nu le trecuse prin gând să se îndoiască de unicitatea și exclusivitatea creștinismului ca adevăr revelat"*. Toate ereziile aveau erori, dar niciuna nu a afirmat că creștinismul nu este adevărul absolut. Ecumenismul spune că nu suntem doar noi adevărul, există și în altă parte adevăruri, există și în altă parte mântuire. Ne așteptam, deci, ca acest ecumenism, această panerezie mai rea decât toate ereziile, așteptam să fie condamnată. Și ne-am luptat pentru acest lucru. Cele 18 volume ale periodicului *Theodromia*, de 18 ani încoace, sunt pline de aceste strădanii pe

care le-am făcut împotriva panereziei ecumenismului. Sfântul Munte, arhieriei, noi, lumea. Vă aduceți aminte cum a fost cu venirea Papei, ce revoltă a fost atunci? Și ce s-a întâmplat? A fost condamnată panerezia ecumenismului? Și ce este acel lucru care ne face acum să nu tolerăm încă această situație? De ce am tolerat atâția ani această situație? Nu mai exista loc de altă amânare.

În fața aceleiași întrebări s-a aflat, în 1969-1970, Sfântul Munte în privința Patriarhului Atenagora. Atunci mănăstirile Sfântului Munte, cu anumite excepții, au întrerupt pomenirea lui Atenagora în 1968. Printre mănăstirile care n-au întrerupt pomenirea – puține – se număra și Mănăstirea Stavronikita, de care aparținea ca monah Sfântul Paisie Aghioritul, care atunci, înainte ca Mănăstirea Stavronikita să întrerupă pomenirea, a scris o epistolă adresată Patriarhului Atenagora, pe care a trimis-o Părintelui Haralambos Vasilopoulos spre a o publica în *Orthodoxos Typos*. O frumoasă scrisoare, după cum toate cele săvârșite de Sfântul Paisie sunt frumoase. Și ce spunea Sfântul Paisie împotriva lui Atenagora, înainte de întreruperea pomenirii? Și în această scrisoare recomandă să nu ne grăbim să întrerupem pomenirea, ci să așteptăm – și această scrisoare și-au luat-o toți drept slogan, cum că ”*uite, Sfântul Paisie spune să nu întrerupem pomenirea*” – dar nu s-a oprit aici Sfântul Paisie, a mers mai departe. Spune, deci, în acea epistolă Sfântul Paisie: ”*Cred că vor înțelege toți că cele scrise de mine nu sunt altceva decât o durere profundă a mea pentru poziția și iubirea lumească a Patriarhului nostru Atenagora, din păcate*”. Atenagora îi provoacă durere Sfântului Paisie. Spune: ”ne face să suferim Atenagora”. Cât ne face să suferim acum

Bartolomeu, de o mie de ori mai mult! Și în continuare: *”Precum se vede, el a iubit o altă femeie, una modernă, care se numește ”biserica” papistașă, deoarece Biserica noastră Ortodoxă, ca Mamă a noastră, nu-i atrage atenția, fiindcă este foarte cuviincioasă. Această dragoste, care s-a făcut auzită din Constantinopol, a găsit ecou în rândul multora dintre fiii lui spirituali, care și ei o trăiesc în orașe”*. Și mai departe: *”Cu durere în suflet mărturisesc că, dintre toți filounioniștii pe care i-am cunoscut, nu am văzut pe nici unul să aibă nu miez, dar nici măcar coajă duhovnicească. Cu toate acestea, știu să vorbească despre dragoste și unire, deși ei înșiși nu sunt uniți cu Dumnezeu, fiindcă nu L-au iubit”*. Și multe altele, nu vi le spun pe toate.

Și ce a făcut, s-a limitat Sfântul Paisie la această poziție? Când a văzut că Atenagora nu încetează, ci continuă și, în timp ce Mănăstirea Stavronikita își pune problema ce să facă atunci, să întrerupă sau nu pomenirea... Afirmase atunci Atenagora lucruri mult mai puțin grave decât cele pe care le afirmă Bartolomeu și ceilalți ecumeniști. Pe atunci, Atenagora afirma: *”Ne înșelăm și păcătuim dacă credem că credința ortodoxă s-a pogorât din cer și că celelalte credințe nu au nicio valoare. Scopul fiecărei religii este să-l facă pe om mai bun, toate religiile, nu doar noi”*. Și cel mai grav lucru pe care l-a spus Atenagora: *”Nu poate o Biserică să se supună unei alte Biserici, ci trebuie să întemeiem din nou Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească”*. Potrivit lui Atenagora, nu există Biserică, trebuie să o întemeiem din nou, toți împreună, alături de eretici, să întemeiem din nou Biserica. Și atunci, egumenul Mănăstirii Stavronikita din vremea respectivă

scrie, Arhimandritul Vasilios Gondikakis, ulterior egumen al Mănăstirii Iviron, și acest text a fost semnat de Ieromonahul Grigorie și Monahul Paisie. Ce îi scriu ei Patriarhului Atenagora? ”*Faptul că Mănăstirea Stavronikita pomeniște astăzi numele Patriarhului, lucru rar pentru o obște a Sfântului Munte, pentru că toate mănăstirile întrerupseseră pomenirea, acest lucru se face prin îngăduință, am îngăduit acest lucru până acum, din respect față de Biserică, iar nu ca expresie a aprobării acestei linii. Nu suntem de acord cu această linie*”. Și la scurt timp după aceasta, în anul următor, când Atenagora a trecut și la alte declarații și a spus că Filioque și primatul papal nu constituie diferențe importante, ci simple obiceiuri, scrie atunci egumenul Mănăstirii Stavronikita, Arhimandritul Vasilios, ”*dimpreună cu frații mei în Hristos*”, deci și cu Sfântul Paisie, care, fiți atenți, cu puțin timp înainte spunea: ”*Nu faceți aceasta, nu întrerupeți pomenirea!*”. Zice, deci, documentul: ”*După declarația Patriarhului, potrivit căreia Filioque și primatul nu sunt altceva decât obiceiuri, am întrerupt pomenirea*”, și Sfântul Paisiei a întrerupt, deci, pomenirea, ”*simțind că a fost epuizată orice limită a toleranței sau termen de așteptare*”. Nu mai putem aștepta!

Dacă atunci, iubiții mei, în urmă cu câți ani?... în 1970, în urmă cu 47 de ani fusese depășită orice limită a așteptării, ce limită de așteptare ne-a mai rămas acum, după dezastrul pe care l-a provocat Patriarhul Bartolomeu și ecumeniștii? Mai de mult am scris un text în care spun că Ortodoxia este în pericol și am demonstrat ce pervertire am suferit, ce erodare am suferit în ierarhie, ce pervertire am suferit în facultățile de teologie, ce pervertire am suferit chiar și în Sfântul Munte. De atunci câți

ani au trecut? Mai există vreo justificare de a amâna întreruperea pomenirii, când de-acum avem și o ”consfințire” sinodală a ecumenismului?

Există unii, chiar și printre dumneavoastră, enoriași de la *Sfântul Antonie*, care spun: ”Bine, Părinte, dar de ce vă puneți problema să întrerupeți pomenirea lui Antim? Este Antim ecumenist?”. O să vă spun ceva la arhondaric și o să vă citesc, ca să vedeți cât de ecumenist este Antim și să nu vă rețin mai mult aici. Am să vă comunic în arhondaric lucruri importante. Însă acel punct nodal care dovedește că trebuie să întrerupem pomenirea este Sinodul din Creta. Nu mai e loc de amânare. A avut loc ”consacrarea” ecumenismului la cel mai înalt nivel. Canonul spune: ”*când episcopul propovăduiește erezia cu capul descoperit, să întrerupem pomenirea*”. Există un nivel mai înalt al autorității, pe care toată lumea îl vede? Și ”consfințirea” s-a făcut chiar în documente scrise care rămân. Iar documentele acestui sinod vor rămâne, dacă nu le condamnăm, vor rămâne de-a lungul veacurilor. *Scripta manent (Scrisul rămâne)*. De vreme ce Arhiepiscopul Tesalonicului, Antim, elogiază Sinodul din Creta și acceptă cele ce au fost hotărâte acolo, el acceptă ”*cu capul descoperit*” erezia ecumenismului și este el însuși ecumenist. Acum, nu vă mai rețin, vă voi citi doar sfârșitul unui text pe care i l-am trimis Arhiepiscopului Antim, comunicându-i întreruperea pomenirii. La arhondaric vă voi citi textul în întregime.

Deci, în textul pe care l-am trimis către Mitropolitul Tesalonicului îi spun următoarele: ”*Din categoria episcopilor ecumeniști faceți parte și Preafericirea Voastră, Kir Antim, așa cum v-am explicat în urmă cu câteva zile în epistola pe care v-*

am trimis-o, răspunzând la «părinteasca» Voastră epistolă muștrătoare în care îmi recomandați să nu mai vorbesc despre ecumenism și nici împotriva Sinodului din Creta. Pentru că tulbur, chipurile, conștiința pleromei Bisericii. Ați adevărit cât se poate de clar, cu capul descoperit, identitatea Voastră ecumenistă prin acceptarea elogiatoare a pseudosinodului din Creta, la întrunirea plenară a Sinodului Bisericii Greciei din 23-24 noiembrie 2016 și prin porunca de a fi împărțită și citită în sfintele biserici ale mitropoliei Voastre foarte mincinosul text «Către popor». Oricât v-ați strădui și Preafericirea Voastră și ceilalți episcopi ecumeniști să cosmetizați acest pseudosinod, nu veți reuși, pentru că acesta nu este nici sfânt, nici mare, nici sinod, după cum reiese din mărturia adevărată a pleromei Bisericii. Deci, deoarece demersul Vostru cade sub incidența celor prevăzute de canoane despre episcopii care propovăduiesc erezia, anume potrivit prevederilor Canonului 15 al Sinodului I-II Ecumenic din timpul Sfântului Fotie, sintetizând tradiția patristică și apostolică, din acest motiv întrerup pomenirea numelui Vostru la sfintele slujbe, începând în mod simbolic de azi, Duminica Ortodoxiei.

Conștiința mea duhovnicească nu suportă ca, pe de o parte, Biserica, potrivit Sfinților Părinți și Sfințelor Sinoade, să condamne azi toate ereziile și pe iconomahi, iar dumneavoastră să recunoașteți ereziile ca "biserici" și să constituiți dimpreună cu iconomahii protestanți Consiliul Mondial al Bisericilor. Dacă aș continua să pomenesc numele Vostru aș declara că sunt și eu ecumenist, că am aceeași credință cu Preafericirea Voastră și că mint în fața adevărului Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce sfințește și este sfințit pe

Sfânta Masă, așa cum Preafericirea Voastră mințiți acum, alături de aproape toți episcopii vechii și noii Grecii, afirmând cu glas mare că Patriarhul Bartolomeu și Sfântul Sinod «drept învață cuvântul adevărului». M-aș bucura mult dacă ați aplica și Preafericirea Voastră Sfintele Canoane, în special Canonul 15 al Sinodului I-II Ecumenic și ați elogia astfel luptele pentru credință sau cel puțin m-ați lăsa să-mi înfăptuiesc lucrarea liturgică și didactică în Sfânta Biserică a Sfântului Antonie cel Mare. Nu vreau să plec de la Sfântul Antonie.»

Vă voi spune la arhondaric ce i-am spus unui episcop, care m-a sunat ieri și mă sfătuia: ”Părinte, nu faceți asta, se va provoca o mare tulburare”. Este timpul să se provoace tulburare, să se trezească lumea.

Și mai departe, în epistolă, am spus: ”Să mă lăsați, deci, să liturghisesc la Sfântul Antonie cel Mare. Așa a făcut Patriarhul Atenagora când athoniții au încetat să-l mai pomenească și așa a făcut și Sfântul Sinod al Bisericii Greciei cu cei trei mitropoliți menționați. Nu au luat nicio măsură împotriva lor și astfel s-au evitat rupturile, care s-ar fi ivit și în cazul reformei calendarului, dacă Biserica nu i-ar fi îngăduit în sânurile ei pe cei ce voiau să urmeze vechiul calendar, așa cum a îngăduit acest lucru și multor Biserici Locale și Sfântului Munte. Dacă începeți prigoanele, Preafericirea Voastră sunteți cel care încalcă Sfintele Canoane și unul care provoacă schisme. Eu nu voi provoca schismă, pentru că nu voi adera la nicio grupare schismatică, nici nu voi pomeni alt episcop, ci voi aștepta cu nădejdea cea bună să reiau pomenirea Voastră atunci când, în mod public și în biserici, veți condamna ereziile monofizitismului, a papismului, a protestantismului, panerezia

ecumenismului și veți respinge pseudosinodul din Creta.

Dacă rămâneți în cugetele Voastre filopapistașe și ecumeniste nu doresc să mai am nicio părtașie cu Preafericirea Voastră, urmând astfel povățuitorului Ortodoxiei, Sfântului Marcu Evghenicul, care rezumând tradiția sinodală și patristică a Bisericii, spunea: "Toți învățătorii Bisericii, toate Sinoadele și întreaga Sfântă Scriptură ne îndeamnă să-i evităm pe eterodocși și să nu avem legătură cu ei". Recomandă Sfântul Marcu să ne ferim de cei de cuget latin, care corespund ecumeniștilor de azi, așa cum fuge cineva de șerpi. Și, de asemenea, avea convingerea că pe cât se îndepărtează de Patriarhul filocatolic și de cei de un cuget cu el, pe atât se apropie de Dumnezeu și de Sfinți și pe cât se desparte de aceștia, se unește cu adevărul și cu Sfinții Părinți și teologii Bisericii". Pe cât ne îndepărtăm de ecumeniști, ne apropiem de Dumnezeu.

Eu, ca un neînsemnat păstor și învățător, îmi fac datoria față de Biserică, azi, în Duminica Ortodoxiei și mă rog și aștept și de la dumneavoastră, fraților, să faceți ce vă luminează Dumnezeu. Amin.

Abrevieri

- ΒΕΠΕΣ (B.E.P.E.S.): *Biblioteca Părinților și scriitorilor bisericești greci*, Ed. Apostoliki Diakonia a Sfântului Sinod al Bisericii Greciei, Atena, 1955 și urm.
- ΕΠΕ (E.P.E.): *Părinți greci ai Bisericii*, Ed. „Grigorie Palama”, Tesalonic, 1972 și urm.
- P.G. : J. P. Migne, *Patrologiae cursus completus, series graeca 1-161 (Patrologia Greacă)*, Paris, 1857-1912.

CUPRINS

Prolog la ediția în limba greacă (2006).....	5
Prolog în limba greacă la ediția în limba română.....	7
Prolog la ediția în limba română.....	10

REAUĂ ASCULTARE ȘI SFÂNTA NEASCULTARE

1. Nu ne-a ajuns ecumenismul, a venit și sodomia.....	13
2. Toți, cler și popor, au proporțional răspundere pentru Biserică.....	16
3. Sfânta neascultare și reaua ascultare. Poziții patristice și din Viețile Sfinților.....	18
<i>I. Sfânta Scriptură</i>	21
<i>II. Poziții patristice</i>	24
a) <i>Sfântul Atanasie cel Mare</i>	24
b) <i>Sfântul Vasile cel Mare</i>	29
c) <i>Sfântul Grigorie Teologul, Sfântul Ioan Gură de Aur</i> ...35	
d) <i>Sfântul Maxim Mărturisorul</i>	36
e) <i>Sfântul Teodor Studitul</i>	42
f) <i>Sfântul Simeon Noul Teolog, Sfântul Marcu Evghenicul, Sfântul Ignatie Briancianinov</i>	56
4. Avem permisiune să vorbim?.....	65

ANEXE

<i>Doi ani după Colimbari. Care este situația Bisericii?</i>	68
<i>Predica Pr. Theodoros Zisis din Duminica Ortodoxiei</i>	88
Abrevieri.....	108